

AVRUPA BİRLİĞİ POLİTİKALARI DERGİSİ

EUROPolitika
YAYIN & İDARİ KURULU

Euro Politika Dergisi
İmtiyaz Sahibi & Genel Yayın Yönetmeni

Yusuf ERTUĞRAL

YAYIN KURULU
Ertuğrul ÇAVUŞOĞLU
Okan VATANSEVER

EURO Politika Araştırma Ekibi

Onur AKER
Burçin MEMİŞ
Tolga USLU
Seda ALBAYRAK

YURTDIŞI TEMSİLCİLERİMİZ

Brüksel Temsilcisi
Arda KARAPINAR
Fransa Temsilcisi
Erol ARSLAN

Görsel Yönetmen
Deniz YAPILCAN

Görsel Yönetmen Asistanı
Elif Nur TUTMUŞ

 europolitikacom

 europolitikacom

Katkılarıyla hazırlanmıştır.

YAYINLAYAN:

Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar
Merkezi A.Ş. (BİLGESAM)

Yayın Türü / ISSN No
Yaygın Süreli / 2149-9217

Euro Politika Misafir Yazarlar

Ebru CANAN SOKULLU

Dilek YİĞİT

Aylin Ünver NOI

Altuğ GÜNAR

Özcan AYKUT

Mustafa AYDOĞAN

Büşra Nur BULUN

Sezin ÖNEY

İlhan ARAS

Özgür ÜNAL ERİŞ

Dergideki yazılar izin alınıp kaynak gösterilerek, kısmen veya tamamen yayımlanabilir.

Dergide yayımlanan makaleler ve katkılarda yazarlar tarafından açıklanan görüşler EURO Politika Dergisi'nin yayın kuruluşlarının, yayıncının veya editörlerin görüşlerini yansıtmamaktadır. Bilgi ve görüşlerin sorumluluğu tamamen yazarlara aittir.

Baskı: İmak Ofset Basım Yayın Tic. ve San. Ltd. Şti. Merkez Mh.
Atatürk Cd. Göl Sk. No :134197 Yenibosna/ İstanbul/ Türkiye
Tel : +90 444 62 18

İdari Merkez: Esentepe Mahallesi 1. Gazeteciler Sitesi Dergiler
Sokağı No : 16 Kat:3 Daire:7 Şişli - İstanbul/ TURKEY
Tel: +90 212 217 65 91
Fax: +90 212 217 65 93
Web: www.europolitika.com
E-posta: editor@europolitika.com
info@europolitika.com

DERGİ VE KİTAP DANIŞMA KURULU (Alfabetik Sıra ile)

Ayhan KAYA

İstanbul Bilgi Üniversitesi

Burak Bilgehan ÖZPEK

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Burak KÜNTAY

Bahçeşehir Üniversitesi

Cem TOKER

Bahçeşehir Üniversitesi (Misafir Öğretim Görevlisi)

Çiğdem NAS

Yıldız Teknik Üniversitesi & İktisadi Kalkınma Vakfı

Ebru CANAN SOKULLU

Bahçeşehir Üniversitesi

İlhan ARAS

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Mert BİLGİN

İstanbul Medipol Üniversitesi

Nergiz ÖZKURAL KÖROĞLU

Trakya Üniversitesi

Ozan ÖRMECİ

Gedik Üniversitesi

Özgür ÜNAL ERİŞ

İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

Selcen ÖNER

Bahçeşehir Üniversitesi

Serhat GÜVENÇ

Kadir Has Üniversitesi

Sezgin MERCAN

Başkent Üniversitesi

Yonca ÖZER

Marmara Üniversitesi

Zeynep ALEMDAR

Okan Üniversitesi

Üç aylık bir süreden sonra EURO Politika ailesi olarak sıcakların kendini artık iyice kendisini hissettirmeye başladığı Haziran ayında yine sıcak bir gündem olan “Doğu Akdeniz Krizi ve AB” dosya konusu ile yeniden sizlerin karşısında olmanın mutluluğu ve gururunu yaşamaktayız.

Akdeniz bölgesinin ve özellikle Doğu Akdeniz’in son yıllarda karar alıcılar tarafından öngörülmeden artan kriz ve jeopolitik önemi karşısında özellikle Avrupa Birliğinin sürdürülebilirlik adına bölgede paradigma arayışlarına girdiği gözlenmektedir. Aynı zamanda bölge oyuncularının dışında (NATO, Rusya ve Çin gibi) arasında iş birliğini zorunlu hale getirmiştir. Söz konusu bu çerçevede Akdeniz havzasının ve özellikle Doğu Akdeniz’in stratejik olayları ve eğilimlerin etkenlerini belirleyerek bölgenin geleceğine dair bir projeksiyon (lar) üretmek zarureti doğmaktadır. Bu sebeple söz konusu dosya konumuzu bu çerçevede belirleyerek siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler alanında birbirinden değerli akademisyen, gazeteci ve akademisyen adaylarının çalışmalarına yer vermeye çalıştık.

Yazarlarımız ve kaleme aldıkları konu başlıkları ise; Avrupa’nın “göçmen krizi”: Avrupa’ya ne ister? (Prof. Dr. Ebru CANAN SOKULLU), Doğu Akdeniz’de ABD, AB ve Türkiye İlişkileri Nereye? (Doç. Dr. Aylin Ünver NOİ), Doğu Akdeniz Enerji Denklemine Türkiye’nin Yeri (Doç. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ), Doğu Akdeniz’in asıl krizi: İklim değişimi (Sezin ÖNEY), Brexit İskoç Bağımsızlık Hareketi Nasıl Fırsata Dönüştü? (Doç. Dr. Dilek YİĞİT), Avrupa Birliği’nin Enerji Güvenliğinde Doğu Akdeniz: Hidrokarbon Kaynaklarının Kıbrıs Sorunu’nun Çözümüne Etkisi (Emre ERDEMİR), Arap Baharı: Avrupa Kışı (Doç. Dr. İlhan ARAS), Avrupa Birliği’nde Stratejik ve Ekonomik Ortaklık Kavramları ve Anlaşmaları (Dr. Altuğ GÜNAR), Good Governance in the East Mediterranean Countries: Inconclusive EU Reforms in Egypt (Ertuğrul ÇAVUŞOĞLU), Will the UK, which has not yet overcome the Brexit trauma, face a Scottish concussion? (Tolga USLU), Fighting Against Corruption by the European Union in North Macedonia (Okan VATANSEVER), Sarı Yeleklilerin Demokrasi Arayışı (Seda ALBAYRAK), Venezuela Krizinin Gelişimi: ABD, Rusya ve AB’nin Krizdeki Pozisyonu (Mustafa AYDOĞAN), Çin Afrika’yı Yakın Markajına Mı Alıyor? Bu Durumu Avrupa Birliği Nasıl Değerlendiriyor? (Büşra Nur BULUN), Ukranya Devlet Başkanlığı Seçimlerinde Bir İlk-Komedyen Zelenskiy’nin Zaferi (Burçin MEMİŞ), Mecbur muyuz? (Onur AKER) ve son olarak benim kaleme aldığım; Avrupada Aşırı Sağ Evriliyor Mu? 2019 Avrupa Parlamentosu Seçimleri Sonuçlarını Nasıl Okumalı başlıklı analiz yazısı yer almaktadır.

2010 yılının sonlarında başlayan Akdeniz’in güney kısmında yaşanan siyasi ve ekonomik çalkantılar en başta göç ve terörizm dalgasına yol açarak Avrupa kıyılarına ve içlerine nasıl ilerledi? Bu durum karşısında yerleşik kurumlar olan NATO ve AB sorunlar karşısında adapte olma konusunda kapasitelerine dair yeni sorunlarını nasıl bir çözüm üretecektir? Sorularını siz değerli okuyucularımız için bu sayımızda cevaplamaya çalıştık.

Sıcak gelişmelerin yaşandığı özellikle Doğu Akdeniz’de bölgesinde ülkemiz başta olmak üzere tüm dünyaya barışın hakim olmasını temenni ediyoruz. Ve son sayımızın faydası olması dileklerinize keyifli okumalar dileriz.

İçindekiler

Prof.Dr.Ebru Canan Sokullu

Avrupa'nın "Göçmen Krizi":
Avrupalı Ne İster?

5

Yusuf Ertuğral

Avrupa'da Aşırı Sağ
Evriliyor mu? 2019 Avrupa Parlamentosu
Seçimleri Sonuçları Nasıl Okunmalı

41

Doç.Dr. Aylin Ünver Noi

Doğu Akdeniz'de ABD,AB
ve Türkiye İlişkileri Nereye?

13

Ertuğrul Çavuşoğlu

Good Governance in the East Medi-
terranean Countries: Inconclusive EU
reforms in Egypt

48

Doç.Dr. Özgür Ünal Eriş

Doğu Akdeniz Enerji Denk-
leminde Türkiye'nin Yeri

17

Mustafa Aydoğan

Venezuela Krizinin Gelişimi: ABD, Rus-
ya ve AB'nin Krizdeki Pozisyonu

53

Doç.Dr. Dilek Yiğit

Brexit İskoç Bağımsızlık Ha-
reketi Nasıl Fırsata Dönüştü?

22

Seda Albayrak

Sarı Yelekliilerin
Demokrasi Arayışı

56

Sezin Öney

Doğu Akdeniz'in Asıl Krizi:
İklim Değişimi

26

Tolga Uslu

Will the UK, which has not yet over-
come the Brexit trauma, face a Scottish
concussion?

59

Doç.Dr. İlhan Aras

Arap Baharı
Avrupa Kışı

31

Okan Vatansever

Fighting Against Corruption by the
European Union in North Macedonia

62

Dr. Altuğ Günar

Avrupa Birliği'nde Stratejik ve Ekono-
mik Ortaklık Kavramları ve Anlaşmaları

33

Büşra Nur Bulun

Çin Afrika'yı Yakın Markajına mı Alıyor?
Bu Durumu Avrupa Birliği Nasıl De-
ğerlendiriyor?

67

Emre Erdemir

Avrupa Birliği'nin Enerji Güvenliğinde
Doğu Akdeniz: Hidrokarbon Kaynaklarının
Kıbrıs Sorunu'nun Çözümüne Etkisi

37

Burçin Memiş

Ukrayna Devlet Başkanlığı Seçimle-
rinde Bir İlk - Komedyen Zelenskiy'nin
Zaferi

72

75

Onur Aker

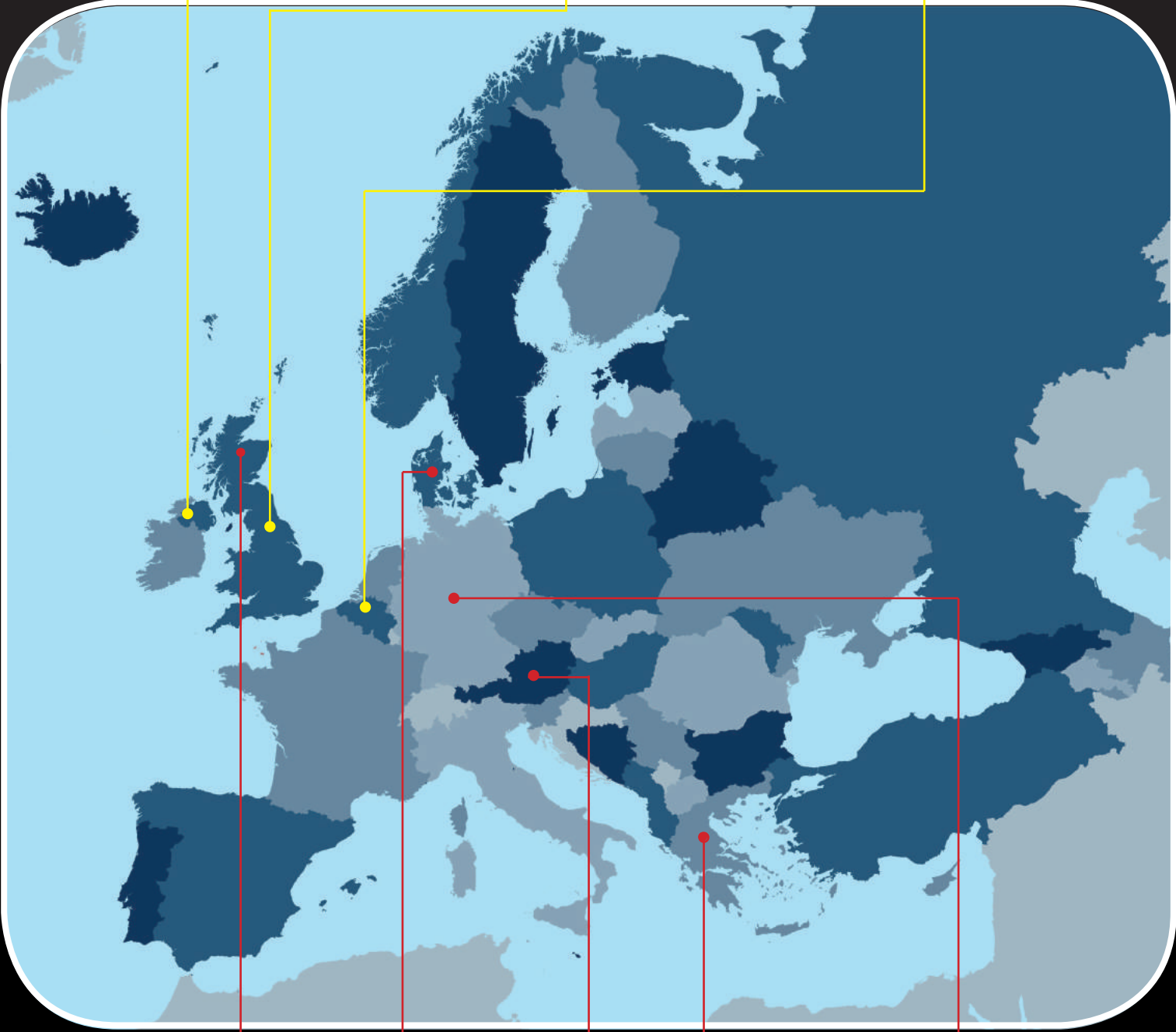
Mecbur muyuz?

GÜNCEL GELİŞMELER

18 Nisan tarihinde Kuzey İrlanda'da gazeteci Lyra McKee'nin öldürülmesiyle İRA'nın varlığı tekrar gündeme gelmesiyle 'Hayırlı Cuma' barış anlaşması tartışılmaya başladı.

24 Mayıs tarihinde Birleşik Krallık Başbakanı Theresa May 7 Haziran'da görevi bırakacağını duyurdu.

23-26 Mayıs tarihlerinde Avrupa Parlamentosu seçimleri gerçekleştirildi.

24 Nisan tarihinde İskoçya Özerk Yönetimi Başbakanı Bağımsızlık Referandumu talebi yeniden gündeme getirerek 2021 yapılmasını talep etti.

5 Haziran tarihinde Danimarka'da genel seçimlerinin galibi Sosyal Demokratlar oldu.

20 Mayıs tarihinde Avusturya'da hükümet krizi sonucu erken seçim kararı alındı.

27 Mayıs tarihinde Yunanistan Başbakanı Çıpras partisi SYRIZA'nın AP ve yerel seçimler sonucu erken seçim kararı aldı.

2 Haziran' da hükümet ortağı SPD'nin Genel Başkanı Nahles istifasını sundu.

Avrupa'nın "göçmen krizi" :

Avrupalı ne ister?

Avrupa Birliği (AB) on yıllardır dünyanın farklı coğrafyalarından gelen farklı tip ve özelliklerdeki göç akınları konusunda politikalar geliştirme konusunda Birlik nezdinde bir tavır alamazken üye ülkelerin farklı tutumlar geliştirmekte ve bireysel kararlar alıyor. 2011 yılında başlayan Suriye Savaşı Avrupa'ya göçe bambaşka bir ivme kazandırdığı ve siyasi, ekonomik ve toplumsal birçok tartışmaya da zemin yarattı. Gerek dış politika gerekse komşuluk politikası kapsamında Akdeniz havzası ve bu coğrafyanın güvenliği Avrupa güvenliği için son derece büyük önem arz etmektedir. 1990'lardan bu yana bu Doğu Akdeniz ve komşu coğrafyalarda ortaya çıkan çatışmalar, iç savaşlar, Ortadoğu'da yürütülen uluslararası askeri müdahaleler Avrupa'nın

güvenlik beklentileriyle örtüşmezken Doğu Akdeniz güzergahı üzerinden AB'ye akın eden göçmenler Avrupa'ya çeşitli güvenlik tehditleri yöneltmeye de devam etmektedirler. AB karar alıcıları kadar üye devletlerdeki siyasi aktörler göçü bir siyasi araç olarak göç-karşıtı kamuoyu oluşturmada etkili bir şekilde kullanmakta ve Almanya ve İsveç gibi ülkeler yüzbinlerce göçmen ve mülteciye kapılarını açarken diğerleri göçmen sorununun AB nezdinde geliştirilecek politikalarda ele alınması gerektiğine vurgu yapmaktalar.

2014 yılından bu yana Avrupa kamuoyu göç ve göçmenlerle ilgili yoğun bir siyasi gündeme maruz kalmakta. Bu süreçte, özellikle Doğu Akdeniz ve geniş Orta Doğu'da her tür türbülansın Avrupa'da

Prof. Dr. Ebru Canan Sokullu¹
Bahçeşehir Üniversitesi

¹Bahçeşehir Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-posta: ebru.canan@eas.bau.edu.tr

rezonans yaptığı söylenebilir. 2015 yılında neredeyse 1 milyon kişinin Avrupa'ya ulaştığı ve bu sayının yaklaşık 160.000'inin Doğu Akdeniz rotası üzerinden olduğu düşünülürse Doğu Akdeniz'in Avrupa için bir "göç krizi" anlamını taşımakta olduğu rahatlıkla söylenebilir. Doğu Akdeniz rotası çatışmaların yoğun yaşandığı, fakirlik ve yoksulluğun ölçülemez boyutlarda yüksek olduğu ve insan hak ve hukukunun yoğun olarak ihlal edildiği ülkelerden başlayan ve Yunanistan, İtalya ve -az da olsa- İspanya gibi güney Avrupa ülkeleri üzerinden nispeten daha çok göçmen kabul eden Almanya ve İsveç gibi kuzey Avrupa ülkelerine doğru seyredir. Özellikle çok sayıda göçmen kabul eden ülkelerde göçmenler konusunda algı ve tutumlar kimlik kaygıları, ekonomik kaygılar, toplumsal güvenlik kaygıları ekseninde geliyor. 2014 ve 2015 yılları Avrupa kamuoyunda göç konusunun en yoğun ele alındığı yıllar olarak kabul edilebilir.²

Göç Avrupa kamuoyunu polarize eden önemli konular arasındadır. Yakın zamanda Akdeniz'den

Avrupa'ya ulaşmaya çalışan göçmenlerin görüntüleri, felaketler sonucu göç yolu üzerinde hayatını kaybeden, Avrupa kıyılarında filikalarda gemilerde son derece kötü insani olmayan koşullarda bekletilen insanların dramları kadar göçmenlerin ne derece büyük bir tehdit olduklarına dair medyada verilen siyasi demeçler Avrupa kamuoyunun polarize etmekte ve Avrupa demokrasileri açısından bir paradoks ortaya koymaktadır.³ Özellikle Avrupa'da yükselen popülizm tartışmalarının, yabancı düşmanlığının ve dış-gruplara yönelik önyargıların bir öznesi olarak kamuoyunda var olan göçmen tutum ve davranışlarının siyasi açıdan önemi tartışmasız ortadadır. Bu çalışma, Avrupa kamuoyunda göçmen krizi nasıl algılanıyor sorusuna Transatlantik Eğilimler Araştırması (TEA) (2013 ve 2014) verileriyle cevap arayarak, Avrupa demokrasilerinde kamuoyu tercihlerinin göç politikalarına ve siyasi mücadeleye de nasıl bir zemin oluşturabileceğine dair bir siyasi öngörü sunmaya çalışmaktadır.

AB üyesi göçmen kabul eden ülkeler arasında ülke nüfusuna kıyasla en yüksek göçmene ev sahipliği yapan ülke İsveç'tir (toplam nüfusun %16'sı göçmenlerden oluşur). İsveç'i İspanya (%13,8), Birleşik Krallık (%12,4) ve Almanya (%11,9) takip etmektedir. İtalya ise AB üyesi ülkeler arasında en yoğun AB dışından gelen göçmenlere ev sahipliği yapmaktadır. İtalya'ya gelen toplam göçmen nüfusunun %65,5'i AB-dışı ülkelerden ve özellikle çatışma-yoğun coğrafyalardan gelmektedir.

TEA'nın kapsadığı ülkelerde göçmen grupların büyüklükleri konusundaki algılar Eurostat'ın verileri ile örtüşmediği görülmektedir. İngilizlerin %55'i ülkede "çok fazla" yabancı olduğunu ifade ederken aslında toplam nüfusun %12,4'ü göçmenlerdir. Öte yandan çok kalabalık bir göçmen nüfusa ev sahipliği yapan İsveç'te bu kanıda olanlar %25 oranında kalmaktadır (Tablo 1). Tablo 1'de incelenen Kamuoyunda algılanan büyüklüklerle göçmenlere dair reel sayılar arasındaki ilişki incelendiğine kamuoyunun daha fazla göçmen olduğunu düşündüğü söylenebilir.

² Bkz. www.ecfr.eu/specials/mapping_migration (erişim tarihi 22 Mayıs 2019).

³ Freeman1995; Cornelius veRosenblum2005: 104-6; Money 2010; Thränhardt1995.

⁴ Freeman1995; GivensveLuetke2005;Thränhardt1995.

⁵ Bkz. Eurostat 2013, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/f/f5/Immigration_by_citizenship%2C_2013_YB15.png (erişimtarihi 18 Mayıs 2019).

Tablo 1.Göçmenlerin sayıları ilgili gerçek ve algılanan büyüklükler

	Çok Fazla	Ne Çok Fazla Ne Az	Az	Göçmenlerin toplam nüfustaki oranı (%) ¹
Birleşik Krallık	55%	31%	13%	12,4
İtalya	43%	39%	18%	9,4
Portekiz	40%	50%	10%	8,4
Fransa	40%	44%	15%	11,6
Hollanda	38%	35%	27%	11,7
İspanya	29%	33%	38%	13,8
İsveç	25%	52%	23%	15,9
Almanya	21%	59%	20%	11,9
Polonya	12%	46%	43%	1,7
Romanya	8%	29%	63%	0,9
Slovakya	5%	40%	55%	4,7

Kaynak: TEA 2013

Soru: "Genel olarak, başka bir ülkede doğmuş ama ülkenizde yaşayanların sayısı hakkında ne düşünüyorsunuz?"

¹Kaynak: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/f/f5/Immigration_by_citizenship%2C_2013_YB15.png (Eurostat 2013)

TEA 2014'te Avrupalılara AB-içi ve AB-dışı göçmenler ile ilgili kaygılarını da gözlemledi. Portekiz haricinde araştırmaya katılan tüm ülkelerde kamuoyunda AB-dışı göçmenlere yönelik kaygıların daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır. Tablo 2'de gösterildiği gibi Yunan kamuoyunda AB-dışı göçmenlere dair kaygı-

lar(%84)AB-içi göçmenlere yönelik kaygıların (%46) yaklaşık iki katıdır. Öte yandan en yoğun göçmen nüfusuna ev sahipliği yapan İsveç'te kamuoyunun diğer AB üyesi ülkeler arasında en düşük kaygı düzeyinde olduğu gözlenmektedir.

Tablo 2.AB-içinden ve AB-dışından göçmenlere yönelik kaygılar (2104) (%)

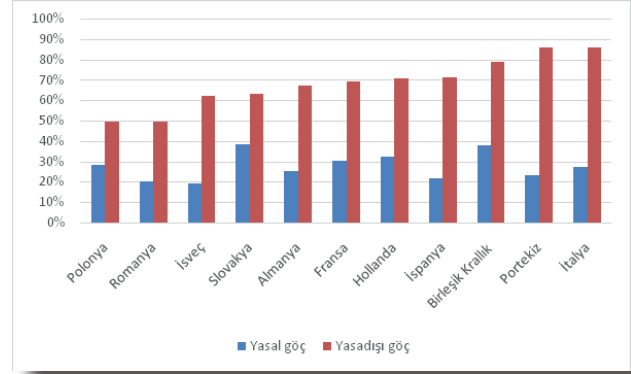
	AB-içinden göç		AB-dışından göç	
	Kaygılı	Kaygılı değil	Kaygılı	Kaygılı değil
Portekiz	64	36	62	38
Birleşik Krallık	52	48	55	45
İspanya	51	49	53	47
Hollanda	50	50	59	41
Yunanistan	46	55	84	16
Fransa	45	55	61	40
İtalya	45	55	73	27
Almanya	30	70	50	51
Polonya	26	75	42	58
İsveç	17	83	30	70

Kaynak: TEA2014

Soru cümlesi: (a) AB-içinden (b) AB-dışından gelen göçmenler ile ilgili kaygılı mısınız?

Göçmenler ilgili algının bir başka ayağı yasal ve yasadışı göçmenler ile ilgili farklılıktır.⁶ Avrupa'ya gelen göçmen ve mültecilerin hukuki statüleri ev sahibi toplumlarda algı ve tutumlarda ne derece ve ne yönde etkilidir? Şekil 1'de görüldüğü gibi Avrupa kamuoyu gözle görülür bir şekilde yasadışı göçmenlerle ilgili daha kaygılıdır (ortalama %68 yasadışı göç kaygısına karşılık %28 yasal göçmen kaygısı).

Şekil 1. Yasal ve yasadışı göçmenlere yönelik "kaygı" (%)

Kaynak: TEA2013

Soru: (a) Yasal (b) yasal olmayan göç ile ilgili kaygılı mısınız?

TEA 2014 araştırması bulgularına göre Avrupalıların göçün en önemli nedeni konusunda farklı görüşleri olduğu gözlenmektedir (TEA 2014). Genel olarak Avrupa'ya göçün ilk nedeni "çalışma" olarak ifade edilirken Fransa ve Hollanda'da "sosyal olanaklardan faydalanmak" İsveç'te ise "iltica talebinde bulunmak kanaati öne çıkıyor. Böylece aslında Avrupa kamuoyunda göçmenlerin Avrupa'ya ekonomik ve sosyal yardım beklentileri ile geldikleri fikri ağır basarak göçün arkasında faydacı beklentiler olduğu algısı ortaya çıkıyor (Tablo 3).

Tablo 3. Göçün nedenleri (2014) (%)

	Aile birleşimi	İltica	Sosyal yardım	Çalışmak	Okumak
Almanya	3	23	26	45	4
Fransa	6	13	42	36	4
İspanya	2	11	23	63	1
İtalya	9	30	15	45	2
Birleşik Krallık	3	6	40	46	6
Hollanda	7	25	41	23	5
Portekiz	8	8	21	51	12
Polonya	10	20	10	51	10
Yunanistan	4	29	8	59	1
İsveç	12	50	15	19	3

Kaynak: TEA2014

Soru: "Sizce göçmenlerin ülkenize gelme nedeni nedir?"

Göçmen algısı ile ilgili faydacı yaklaşımlar -kültürel kimliksel yaklaşımlar ayrımı ne derece hâkim Avrupa kamuoyunda?

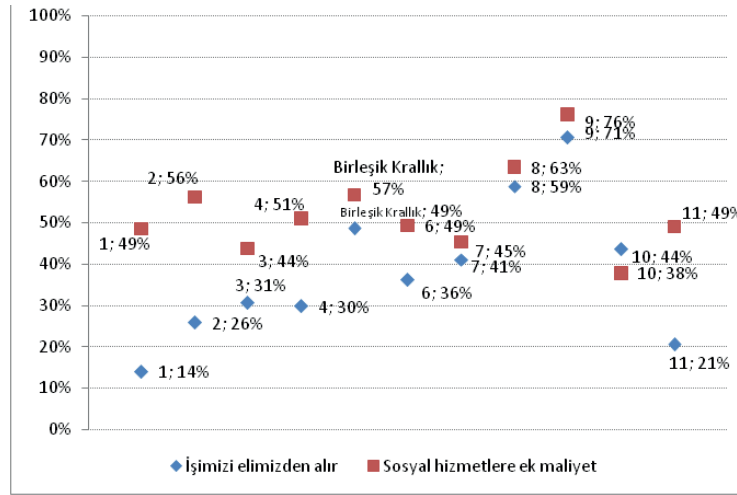
Avrupa'ya gelen göçmenler ile ilgili Avrupa kamuoyunda hâkim kanıyı kısaca özetlemek gerekirse Avrupa'da fazla sayıda göçmen olduğu ve bu göçmenlerin çoğu sosyo-ekonomik beklentilerle Avrupa'ya geldiği kanısı hâkimken Avrupalıların net bir şekilde yasadışı göçmenleri istemedikleri gözlenmektedir. Bu algının işaret ettiği temelde yatan kaygıların sosyo-ekonomik kaynakları göçmenlerle paylaşmayı ne derece istedikleri konusu daha derinlemesine bir incelemeyi de gerektiriyor. Özellikle ekonomik açıdan türbülanslı bir dönemden geçen Avrupa ülkelerinde göçmenlerin zihinlerde bu şekilde kodlanıyor olması siyasi karar alıcılar için önemli bir gösterge olarak kabul edilmeli. Avrupalı seçmenlerin tercih ve algılarının gerek AB düzeyinde gerekse ulusal genel ve yerel düzeyde seçimler için yadsınamaz bir öneme sahip.

Göçmenler ev sahibi toplum için sosyo-ekonomik ve kültürel-kimliksel meydan okumaları da beraberinde getirmektedir. Ev sahibi toplumun üyeleri sahip oldukları kaynakları genelde paylaşmak istemediklerinden göçmenler onlar için bireysel ev ekonomilerine ve dahi makro ekonomik kaynaklara ayrılacak zenginlik ve kaynaklardan paylaşmak zorunda kalacakları birer rakip olarak kabul edilir. Bunlar McLaren'ın da tanımladığı "gerçekçi" (materyalist) tehditler ile ilgili algılardır ve ev sahibi toplum göçmenlere bu kaygılar

sonucu düşmanca davranışlar sergileyebilir.⁷ Bu kaygılar yaşanmakta olan Avrupada mavi yakalılar, yaşlılar ya da iş piyasasında düşük maaşlarla çalışmaya gönüllü, genç göçmenlere karşı tehdit algısını daha da kuvvetlendirmektedir⁸ Tehdit algısının bir diğer önemli nedeni kültürel erozyon ile ilgilidir. Ev sahibi toplumun kültürel değerlerine yönelik tehdit algısı göçmenlerin – özellikle de aşına olunmayan başka etnik, dinsel ve kimlik değerlerine sahip coğrafyalardan gelenleri – ev sahibi toplumun değerler sistemine uygun ve uyumlu olmadığı düşüncelerinden yola çıkmaktadır. Bunlara sembolik tehditler de denilebilir.⁹ "Öteki" olarak kabul edilen yeni gelenlerin sosyal entegrasyonu ve görünürlüğünden kaynaklanan kaygılar yabancı düşmanlığına kadar gidebilir.¹⁰

Avrupa ekonomileri 2000'lerde ekonomik krizlerden önemli ölçüde zarar gördüler, Avro Bölgesi'nde daralma gözlemlendi. Ekonomik kaygılar Avrupalılar için özellikle göç akınları bağlamında kaygıları da beraberinde getirdi. Makro büyüklükler ve ulusal ekonomik kaynakların paylaşımı konusunda Fransız, Alman, İtalyan, İsveç ve İngiliz kamuoyunda göçmenler sosyal gelir ve kaynak dağılımı açısından bireysel ekonomik kayıp kaygısına kıyasla büyük bir sorun olarak kabul edilirken, Portekiz, Slovakya, Romanya gibi daha az göçmen nüfusuna sahip ülkelerde gerek makro gerekse bireysel ekonomik tehditler arasında çok fark olmadığı ortaya çıkmaktadır (Şekil 2). Ekonomik kaygıların en yoğun olarak gözlemlendiği ülkeler Slovakya ve Polonya'dır.

Şekil 2.
Göç ve ekonomik kaygılar

Kaynak: TEA 2013

Soru: (a) Sizce göçmenler sosyal hizmetlere bir yük mü? (b) Sizce göçmenler yerleşik nüfusun işlerini ellerinde alıyor mu?

Not: "katılıyorum" cevapları gösterilmektedir. "Bilmiyorum" cevapları dahil değildir.

⁷McLaren 2002: 557; 2003: 915.

⁸Lutz vd.2003, 1991–1992.

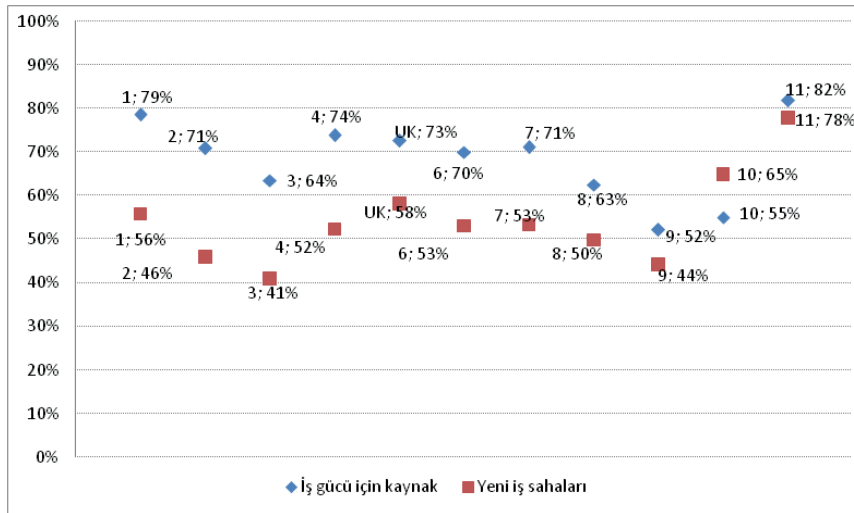
⁹Carey2002; McLaren, 2002; 2003: 917

¹⁰Canan - Sokullu ve Kentmen 2011: 111.

Öte yandan göçmenler ev sahibi toplum ve ülkelere ekonomik katılar da sağlamaktadır. Özellikle yeni iş sahaları ve işletmeler kurarak ya da işgücü açığını kapatarak. Göçmenlerin sağladığı ekonomik fırsat ve faydalar ile ilgili hakim kanı Şekil 2'de ortaya konan negatif kaygılara kıyasla daha kuvvetli. TEA araştırmasının ortaya koyduğu gibi Avrupalılar – özellikle de daha yoğun göçmen nüfusa sahip ülkelerde – göçmenlerin ekonomik açıdan ev sahibi topluma ve ekonomilere daha fazla katkıda buldukları gözlenmektedir. Diğer bir ifadeyle kaygılar beklentilerden daha seyrektr (Şekil 3).

Kültürel kaygılar fırsatlarla kıyaslandığında Avrupalıların sembolik olarak göçmenlerin Avrupa kültürüne, ulusal kimliğe yaptığı katkıyı ifade ettikleri ortaya çıkıyor. Özellikle yoğun olarak göçmen nüfusu barındıran Avrupa ülkelerinde (İsveç %86, Almanya %76, Birleşik Krallık %71 vb.) göçmenler ev sahibi toplum için kültürel bir zenginlik sağladığı görüşü ağır basıyor. Fakat yine aynı şekilde – daha düşük bir oranda olsa da- bu ülkelerde göçmenleri sembolik olarak tehdit görenlerin oranı daha küçük göçmen nüfuslara ev sahipliği yapan ülkeler kıyasla daha yüksek kalıyor (Şekil 4).

Şekil 3. Göç ve ekonomik fırsatlar

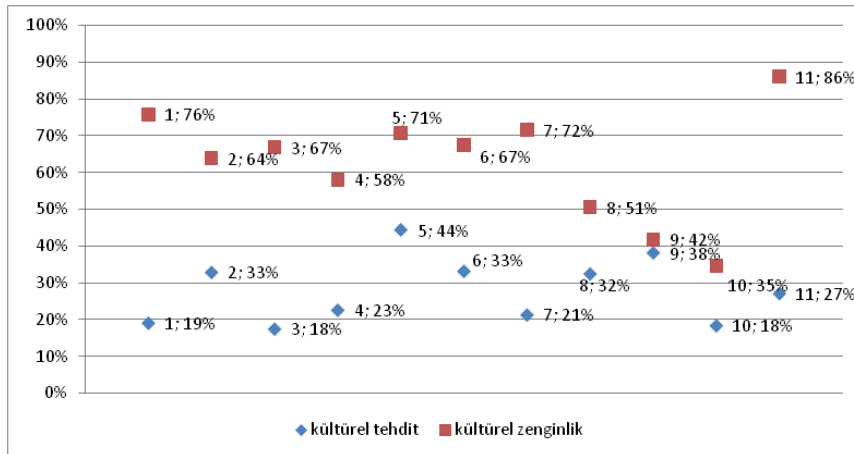

Kaynak: TEA 2013

Soru: (a) Sizce göçmenler yeni iş sahaları ve imkanları yaratıyor mu? (b) Sizce göçmenler işgücü arzını arttırıyor mu?

Not: "katılıyorum" cevapları gösterilmektedir. "Bilmiyorum" cevapları dahil değildir.

Şekil 4. Göçmenlerin sembolik değeri

Kaynak: TEA 2013

Soru: (a) Sizce göçmenler kültürümüze tehdit mi? (b) Sizce göçmenler kültürel olarak bizi zenginleştiriyor mu?

Not: "katılıyorum" cevapları gösterilmektedir. "Bilmiyorum" cevapları dahil değildir.

Göçmenlerle ilgili tehdit ve fırsat algıları incelendiğinde ortaya çıkan tablo şöyle özetlenebilir. Göçmenlerin ekonomik ve kültürel fırsat ve faydalarına dair algılar maliyetlerine göre algılardan daha hâkim. Diğer bir ifadeyle göçmenler bir tehditten ziyade fayda yaratan ekonomik ve kültürel değer olarak kabul ediliyor. Bu kanı daha fazla göçmen alan ülkelerde diğerlerine göre daha yoğun. Avrupada göçmenler ile ilgili algılar mikro determinantlar kadar makro bağlamsal determinantlarla da açıklanması gereken bir olgu.

Özellikle Avrupalı seçmenin göçmenler üzerinden geliştirilen ve yürütülen siyasi tartışmalarında liderlerin verdikleri mesajları giderek göçmen ve yabancı karşıtlığı üzerinden kodladığı yadsınmaz bir gerçek. Örneğin, İtalyan siyasetinde son birkaç yıldır, alışılmadık derecede göçmen karşıtı söylemlerle siyasi gücünü arttırmış olan sağ popülist hükümet kamuoyunda giderek artan bir etki yaratmaya başlamış, bu da çok yakın zamanda gerçekleşmiş olan Avrupa Parlamentosu seçimlerinde çarpıcı bir şekilde gözlenmiştir. Benzer siyasi kazanımlar diğer AB üyesi ülkelerdeki sağ ve sol popülist partilerde ve seçmenleri üzerindeki göçmen karşıtlığı bağlamında söylenebilir. Özetle göçmen-karşıtlığı üzerinden geliştirilen siyasi söylemlerin seçim sonuçlarına da bakıldığında etkileri oldukça net ortaya çıkabilir. Siyasi partiler bu konuyu adeta sömürerek seçmen nezdinde yabancı karşıtlığını körüklemekte ve bunda da gözle görülür başarılar kaydetmektedir. Özellikle, sağ partiler ekonomik kaynakların zoraki paylaşımı, toplumsal güvenliğe yönelttikleri tehditler gibi kaygılar yaratarak çeşitli nedenlerle ve farklı coğrafyalardan Avrupa'ya gelmeye çalışan göçmen akınlarının son yıllarda daha da sistematik bir şekilde önünü kesmeye çalıştıkları söylenebilir.

Avrupa kamuoyunda göçmen algısı aslında beraberinde korku ve kaygılarla birlikte evrensel değerlerin gerekliliği olan birlikte yaşam olgusu ve haklar, dolayısıyla kültürel kazanımları da getirmektedir. Eğer bir zihinsel krizden bahsedecek olursak bu algı kaygı-fayda ekseninde çeşitlilik göstermektedir. Kuşkusuz, küresel tehditler ve meydan okumalar da Avrupalıların kaçamayacakları endişeleri alevlendirmektedir. Komşu coğrafyalarda meydana gelen ve bir türlü sonu gelmeyen

çatışma ve savaşlar Avrupa'ya gelecek yeni göç akınlarının en temel nedeni olarak kalmaya devam edecektir. Öte yandan çatışmaların bir sonucu olan göç Avrupada öne kesilmeyeceği benzer siyasi popülizmin kaçınılmaz bir nedeni olacak ve algılanan göç ve göçmen krizi daha da derinleşecektir. Akdeniz havzasının geneli düşünüldüğünde kronikleşmiş göç yollarının ıslahı daha etkili kompozit bir AB dış politikasını da daha elzem kılmakta Avrupa'nın askeri olamasa da ekonomik ve normatif bir güç olarak çatışma çözümlemesinde daha etkili rol alması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Özetle, Avrupalı'nın zihnindeki "göç krizi" içinde yaşadığı siyasi düzeneğin – ulusal ve ulusüstü- yüzleşmek zorunda kaldığı "göç krizi" ile eş zamanlı ve eş güdümlü olarak gelişmekte ve evrilmektedir.

Kaynakça

- Budge, I. ve Farlie, D.J. (1983) *Explaining and Predicting Elections: Issue Effects and Party Strategies in twenty-three Democracies*, London: George Allen.
- Canan-Sokullu, E. (2019) "How Blurred is European Public Opinion on Legal versus Illegal Immigrants?" *Journal of Contemporary European Research* 15(1): 4-20.
- Canan-Sokullu, E. S. ve C. Kentmen (2011) "Public Opinion Dimension: Turkey in the EU?: An empirical analysis of European public opinion on Turkey's protracted candidacy" in Cakir, A. E. (ed) *A Sisyphean Story: Fifty Years of EU-Turkey Relations (1959-2009)* London: Routledge: 105-131
- Carey, S. (2002) "Undivided Loyalties: Is National Identity an Obstacle to European Integration?" *European Union Politics*, 3(4): 387-413.
- Cornelius, W.A. ve Rosenblum, M.R. (2005) 'Immigration and Politics', *Annual Review of Political Science*, 8: 99-119.
- Freeman, G.P. (1995) 'Modes of Immigration Politics in Liberal Democratic States', *International Migration Review*, 29(4): 881-902.
- Givens, T. ve Luedtke, A. (2005) 'European Immigration Policies in Comparative Perspective: Issue Salience, Partisanship and Immigrant Rights', *Comparative European Politics*, 3: 1-22.
- Lutz, W. O'Neill, B. C. ve Scherbov, S. (2003) "Europe's Population at a Turning Point", *Science*, 299(5615): 1991-1992.
- McLaren, L.M. (2001) 'Immigration and the New Politics of Inclusion and Exclusion in the European Union: The Effect of Elites and the EU on Individual-Level Opinions Regarding European and non-European Immigrants', *European Journal of Political Research*, 39: 81-108.
- McLaren, L. M. (2002) "Public Support for the European Union: Cost/Benefit Analysis or Perceived Cultural Threat?" *Journal of Politics* 64(2): 551-66
- McLaren, L. M. (2003) "Anti-Immigrant Prejudice in Europe: Contact, Threat Perception, and Preferences for the Exclusion of Migrants", *Social Forces*, 81(3): 909-36.
- Money, J. (2010) 'Comparative Immigration Policy', in R.A. Denmark and R. Marlin-Bennett (eds) *The International Studies Association Compendium Project - Sample Essays*, Wiley-Blackwell Publishing. Online, available at: www.isacomps.com/info/samples/comparativeimmigrationpolicy_sample.pdf (accessed 30 March 2016).
- Sniderman, P.M., Peri, P., de Figueiredo, R.J.P. Jr. ve Piazza, T. (2000) *The Outsider. Prejudice and Politics in Europe*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Thranhardt, D. (1995) "The Political Uses of Xenophobia in England, France and Germany", *Party Politics*, 1(3): 323-45.

Doç. Dr. Aylin Ünver Noi

İstinye Üniversitesi¹

Doğu Akdeniz'de ABD, AB ve Türkiye İlişkileri Nereye?

Doğu Akdeniz'de hidrokarbon kaynaklarının tespit edildiğinden beri deniz sınırları ve Münhasır Ekonomik Bölge (Exclusive Economic Zone-EEZ) konusundaki tartışmalar özellikle birbirleri arasında siyasi problemleri olan ülkeler arasında en çok tartışılan konulardandır. Türkiye, Yunanistan, Kıbrıs, Mısır, İsrail, Lübnan gibi doğu Akdeniz'de sınırı olan ülkelerin hepsi bu hidrokarbon rezervleri üzerinde hak talep etmektedirler. Doğu Akdeniz'de kıyası olan ülkelere Türkiye, İsrail ve Suriye gibi bazı ülkelerin deniz ve okyanus doğal kaynaklarının yönetimine ilişkin devletlerin hak ve sorumluluklarını belirlediği kara suları, kıta sahanlığı ve Münhasır Ekonomik Bölgeleri tanımlayan 1982 tarihli Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (United Nations Convention on the Law of Sea-UNCLOS) UNCLOS'a taraf değilken bölge ülkelerinden sadece Mısır, Lübnan ve Kıbrıs UNCLOS'u imzalayan ülkelerdir.

1982 UNCLOS anlaşması 74. madde ve 83. Maddenin 1. fıkralarında "sahilleri bitişik veya karşı karşıya bulunan devletler arasında münhasır ekonomik bölgenin (kıta sahanlığının) sınırlanması, hakkaniyete uygun bir çözüme ulaşmak amacıyla, Uluslararası Adalet Divanı Statüsünün

38.¹ maddesinde belirtildiği şekilde uluslararası hukuka uygun anlaşma ile yapılacaktır" der. Doğu Akdeniz'deki coğrafi özellikler bu Münhasır Ekonomik Bölge ve deniz sınırları konusunda bazı ülkeler arasında anlaşmazlıklara neden olurken bölgedeki bazı ülkelerin ikili ve üçlü antlaşmalarla MEB belirlemeleri ve bu konudaki iş birlikleri ve uluslararası şirketlere verdikleri arama ve sondaj lisansları ve bu arama faaliyetlerin başlaması ile süreç daha da karmaşık bir hale gelmiştir.

Üzerinde uzlaşmaya varılmadan GKRY'nin tarafı ilan ettiği Münhasır Ekonomik bölgesini ve diğer ülkelerle ve şirketlerle bu bölgelerde arama ve sondaj yapmak için yaptığı lisans antlaşmaları Türkiye tarafından tanınmamaktadır. Türkiye ayrıca Kıbrıs meselesi çözülmeden Kıbrıs Türklerinin haklarını ihlal eden GKRY tarafı adına yapılan sondaj ve arama faaliyetlerine karşı olduğunu açıkça ifade etmektedir. Blok 3'de GKRY'nin anlaşığı ve arama faaliyetlerinde bulunan İtalyan firması ENI'yi 2018 yılında Türk donanması tarafından durdurulmuştu. Bu durum sadece Türkiye ve GKRY konusunda değil bölgedeki İsrail ve Lübnan arasında tartışmalı blok olan 9.blok gibi üzerinde uzlaşmaya varılmamış Münhasır Ekonomik Bölge diğer ülkeler arasında da sorun çıkartmaktadır.

¹ İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi

Oysa Doğu Akdeniz’de hidrokarbon rezervlerinin bulunması ile bölgede özellikle bölge ülkeleri arasında bunun iş birliğine yol açabileceği hatta bölgede barışa hizmet edeceği beklentisi oluşmuştur. Belli bölgelerdeki yeterli olmayan gaz rezervleri ve bu gaz rezervlerini daha uygun maliyetle Avrupa’ya ulaştırma projeleri ile bu yöndeki beklentiyi de artırmıştır. Örneğin GKRY tarafından bulunan gazın LNG terminal için ticari olarak yeterli olması için daha fazla gaza ihtiyacı bulunmaktadır. Bu yüzden denizaltından boru hattı ile Mısır’dan GKRY’ne gaz transferi yapılması düşünülen planlar kapsamındadır. Ancak oldukça maliyetlidir. Bu kapsamda LNG terminalleri inşa etmek ve gazı gemilerle Asya ve Avrupa’ya ihraç etmek planlanan projeler arasında yer almaktadır.²

Bu projelere kıyasla Türkiye ve İsrail arasında kurulacak bir boru hattının GKRY’ne önerilen LNG terminallerinden daha karlı olacağı Avrupa Parlamentosu’nun 2015 yılında hazırladığı raporda belirtilmiştir. Bu rapora göre, Türk-İsrail boru hattının tahmini değeri 5 milyar Dolar iken GKRY projesinin bedeli 15 milyar Dolar olarak ifade edilmiştir. Ancak bu boru hattı maliyet olarak düşük olmasında rağmen GKRY’nin kıta sahanlığından geçmek durumundadır. Rapor ayrıca Lübnan ve Suriye kıta sahanlığından böyle bir boru hattı döşenmesi konusunu da değerlendirmekte ancak orada varılan sonuçta da İsrail’in Lübnan ve Suriye ile olan gergin ilişkileri bu alternatifinde gerçekleştirilmesini pek de mümkün kılmamaktadır.³

Bu mevcut durum alternatif arayışlarını ve fizibilite çalışmalarının dışında AB’nin Rusya’ya enerji bağımlılığını azaltma ve enerji arzını çeşitlendirmeye yönelik AB ve ABD arasında Sıvılaştırılmış Doğal Gaz (LNG) ithalatı ile ilgili atılan önemli adımlar bulunmaktadır. ABD’nin kaya gazı keşfi ile beraber LNG’de ihracatçı konumuna geçtiğini ve kendi sıvılaştırılmış kaya gazlarının yani LNG’lerinin Avrupa pazarında güçlü bir tedarikçi olma talebini hatırlatmakta fayda var. Exxon Mobil ve Qatar Petroleum’un Teksas’ daki LNG ihracat tesisini genişletmeye yönelik yaptıkları 10 milyar dolarlık yatırımı ve Doğu Akdeniz’de beraber gaz çıkartma faaliyetlerini ve yani ABD’nin Katar ile bu yöndeki iş birliklerini de bu açıdan okumakta fayda var.

Yine 2018 yılında AB ve ABD arasında ticaret savaşları mı başlıyor argümanın çıkmasına neden olan ABD’nin AB’ den gelen demir çelik ürünlerine ek vergi koyması ve AB misillemesi sonrasında 25 Temmuz 2018 tarihinde bir araya gelen AB Komisyonu Başkanı Juncker ve ABD Başkanı Trump serbest ticaret konusunda atılacak adımları konuşurken transatlantik ilişkilerini güçlendirmeye yönelik ve ABD’nin LNG ihracatçısı olarak AB’ den istediği taleplerini karşılamaya yönelik adımlar da atılmıştı. AB ülkelerinin arzu ettiği enerji arzını çeşitlendirmesine ve Rusya’ya olan enerji bağımlılığının önüne geçmeye yardımcı olacak bu adım AB ve ABD arasında enerji alanı da dahil stratejik iş birliğini güçlendirme konusunda anlaşmışlardı. Bu zamandan itibaren AB’nin ABD’den ithal ettiği LNG miktarı 270% arttı. 2 Mayıs 2019 tarihinde de ilk AB-ABD Enerji Konseyi Yüksek Düzey Forumu (EU-US Energy Council High-Level Forum) Brüksel’de gerçekleştirilerek AB ve ABD enerji konusundaki işbirliğini güçlendirme çabalarını teyit ettiler. ABD’ den AB’ye yapılan LNG ihracatını arttırmak ve kapsamda konuşulan konulardı. AB hali hazırda 656 milyon Euro değerindeki LNG altyapı projelerinin ortak finansörü olup bu projelerden Yunanistan’da 5.5 bcm/y ve GKRY’de 2.5 bcm/y (116 milyon euro değerinde) kapasiteli LNG terminalleri inşasın da yer almaktadır.

Enerji konusundaki ABD ve AB iş birliği son günlerde basında yer alan hem ABD hem de AB’den gelen açıklamalarda GKRY’nin Kıbrıs adasının tümünün temsilcisi olarak kabul eden ve onun Münhasır Ekonomik Bölgesi olarak tanıdıkları alanlarda Türkiye’nin sondaj faaliyetleri yapmasını kaygı ile karşıladıkları yönündeki açıklamalar bu yönde de benzer görüş ve işbirliği içinde olduklarını göstermektedir. Ortaya çıkan bu yeni durum Annan Barış Planı’na “evet” diyen tarafın Kıbrıs Türk Kesimi olup “hayır” diyen tarafın ise Kıbrıs Rum kesimi olduğunu unuttuklarının da aslında net bir göstergesidir.

Geçtiğimiz günlerde Avrupa AB Dış İlişkiler Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini Türkiye’nin GKRY Münhasır Ekonomik Bölgesi’nde sondaj yapma niyeti konusunda endişelerini açıklamıştı. Bu girişimlerin devam etmesinde ise Kıbrıs’a tam destek vereceklerini de belirtmiştir. Sadece ABD’nin değil aynı zamanda AB’nin de kendi dış politika yaklaşımlarından uzaklaştığını bu yeni ortaya çıkan durum

Kaynak : tr.euronews.com

gözler önünde sermektedir. Bu yeni yaklaşımın yani ABD ve AB'nin Kıbrıs meselesinde çözüm arayışlarını bıraktıklarını ve sadece GKRY'yi desteklemeye yönelik bir politika benimsediklerinin bir başka örneği NATO ve AB arasında iş birliği ilerletme kapsamında gösterilen GKRY'nin 3 Mayıs'ta SHAPE karargâhında düzenlenen Avrupa Müttefik Kuvvetleri Yüksek Komutanı (SACEUR) komuta devir teslim törenine AB üye devletleri ile beraber NATO'da herhangi bir statüsü bulunmayan GKRY de davet edilmesidir.

Oysaki AB kendi komşularında istikrar, barış ve refah için uzlaştırmacı rol oynayan ve kendi benzeri modelleri yaymaya çalışan bir anlayışa sahip iken bugün gelinen noktada AB'nin bu anlayıştan uzaklaştığını söylemek mümkün. AB'nin dış politika yaklaşımı da bu anlayış yani kendi benzeri bölgesel barış ve istikrarı sağlayacak projeleri destekleme yönünde olmuş ve kendisi bu projeleri oluşturma yönünde adımlar atmıştır. Ancak son

politika yaklaşımları ile AB uzlaştırmacı rolünden ve AB benzeri bölgeselciliği tercih eden yaklaşımından giderek uzaklaşan bir anlayışa doğru kaymaktadır.

Aynı şekilde Başkan Obama döneminde de enerji diplomasisi ve enerji politikası “enerji işbirliği, istikrar, güvenlik, refah için hizmet edebilir ve etmelidir” anlayışına dayanıyordu. Bu anlayış Doğu Akdeniz’de bölgesel barışa hizmet edecek “barış için boru hatlarına” yatırım yapmayı öngörüyordu. Böylece, bölgedeki ülkeleri bir araya getirmeyi İsrail, Türkiye, Mısır, Yunanistan, Kıbrıs, Lübnan ve Avrupa'nın ihtiyacı olan enerji alternatiflerinin ve çeşitliliğini oluşturmayı planlıyordu.

Doğu Akdeniz’deki ortaya çıkan bu yeni durum bölgede istikrar ve barışa katkı vermesi yönündeki beklentilerin artık bir tarafa bırakıldığı onun yerini Kıbrıs gibi donmuş çatışma (frozen conflict) olarak adlandırılan bir konunun tekrar sıcak çatışmaya dönmesine neden olabilecek adımların atıldığına tanık olmaktayız. Bu adımlardan ilki ABD

Senatörlerinden Marco Rubio ve Bob Menendez 10 Nisan 2019 tarihinde Türkiye aleyhinde bir yasa tasarısı olan Doğu Akdeniz Güvenlik ve Enerji Yasa tasarısında (Eastern Mediterranean Security and Energy Partnership Act of 2019) daha net bir şekilde görünmektedir. Bu yasa tasarısı sadece Türkiye'yi dışlayan ve Yunanistan, Kıbrıs ve İsrail arasındaki enerji ve güvenlik işbirliğini arttırmaya yönelik bir işbirliğinden fazlasını amaçlıyor. Bir taraftan Rusya'yı eleştiren ABD yönetiminin bu yasa tasarısında genelde Rusya'nın benimsemiş olduğu bir dış politika enstrümanı olan donmuş çatışmaları (frozen conflicts) kullanma bu yasa tasarısında ABD'nin bu yöntemi benimsediğini ve ABD dış politikasının bu açıdan değerlendirildiğinde Rusyalaştırılmaya çalışıldığını (Russification of US foreign policy) söylemek mümkün. Yasa tasarısında 1987 yılından beri uygulamada olan GKRY'e silah satışını yasağının kaldırılmasına ve 2.000.000 dolar tutarında askeri eğitim ve mali destek yardımları ile de güçlendirilen bu anlayış Kıbrıs'daki mevcut durumu göz ardı eden ve barış görüşmelerini yok sayan bir çaba içinde okunabilir. Yasa tasarısında yer alan bir diğer konu ise GKRY'nin NATO'nun Barış için Ortaklık (Partnership for Peace) programına katılımına açıkça destekleyerek Türkiye'nin bu konudaki vetosunu da görmezden gelmektedir.

Tüm bu gelişmelerin en ilginç ise son dönemdeki gelişmeleri kendi lehine kullanmayı başaran GKRY Devlet Başkanı Anastasiadis'in Rusya Devlet Başkanı Putin ile bir araya geldiği "Bir Yol Bir Kuşak" Forumu'nda sadık dost olarak tanımladığı Rusya'nın Kıbrıs konusunda sergilediği tutumundan dolayı teşekkür ederken aynı zamanda Rusya'nın Türkiye ile iyi ilişkilerini ve etkisini kullanarak Kıbrıs sorunun çözümü için katkıda bulunmasını istemesidir.

Doğu Akdeniz'deki hidrokarbon rezervlerinin bölgede barış inşası için katalizör olarak hizmet etme şansı küresel ve bölgesel aktörlerin buna şans vermeleri ile ancak mümkün olabilir. Belki de ABD ve AB'nin uzlaştırıcı yaklaşımlarına dönmelerinin ve hem küresel hem de Doğu Akdeniz'e sınırı olan bölgedeki ülkelerin Avrupa Demir Çelik Topluluğu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'nun kuruluşu tecrübelerinden ilham alarak yeni bir yaklaşım ve oluşum ile bu sorunun üstesinden gelmeyi denemenin zamanıdır. Müttetiklerini bağımlı devlet (client state) olarak değil ortakları (partner) olarak gören daha önceki ABD yönetimleri müttetikleri

arasında uzlaşma sağlamanın Amerika'nın çıkarına olduğu düşüncesindeydi. Bu anlayışa göre uzlaşma içerisindeki güçlü müttetikleri ile ABD'nin daha güçlü olacağı inancı vardı. Ancak mevcut durumun özellikle müttetifi Türkiye'yi Doğu Akdeniz'de dışlayan son yasa tasarısının bu vizyondan yoksun olduğunu söyleyebiliriz. Bu yeni ortaya çıkan yönelimin geri çevrilmesi ile ancak bölgede istikrar ve barışın sağlanabileceği aksi takdirde bölgenin yeni çatışmalara sahne olma ihtimalinin arttığını söyleyebiliriz. Bu açıdan Türkiye'nin hem AB hem de ABD'ye bu yeni eğilimlerinden vazgeçmelerini sağlayacak ve bölgede barışa katkı yapacak çabalarına dönmelerine yönelik yönlendirmesi önem taşımaktadır.

Kaynakça

- https://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf
- <https://www.channelnewsasia.com/news/business/exxonmobil-qatar-petroleum-sign-cyprus-gas-deal-870611>
- http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/join/2014/522339/EXPO-AFET_SP%282014%29522339_EN.pdf
- <https://www.reuters.com/article/us-global-lng-golden-pass/qatar-petroleum-exxon-invest-in-10-billion-texas-lng-project-idUSKCN1PU1ZJ>
- EU-U.S. Joint Statement: Liquefied Natural Gas (LNG) imports from the U.S. continue to rise, up by 181% Brussels, 8 March 2019
- <https://www.gazeteduvar.com.tr/forum/2019/05/06/kibris-ve-nato-sorunun-cozumu-artik-daha-mi-yakin/>
- Joe Biden, "Remarks by Vice President Joe Biden on European Energy Security," Atlantic Council Energy and Economic Summit, November 22, 2014, <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/11/22/remarks-vice-president-joe-biden-european-energy-security-atlantic-council>.
- Rusya Donmuş çatışmaları hem Gürcistan'da (2008) hem de Ukrayna'da (2014) kullanmıştı.
- https://www.rubio.senate.gov/public/_cache/files/8e95052f-83e8-4970-8528-bdd1941dccc/08177CD5B2BB6CB876E-76F2EAF5847A.eastern-med-res.pdf
- https://tr.sputniknews.com/dogu_akdeniz/201904271038881117-kibris-devlet-baskani-anastasiadis-umariz-rusya-kibris-sorununun-cozumu-icin-turkiyeye-etki-eder/
- Yaklaşık 70 yıl önce Avrupalı liderler ABD'nin desteği ile kömür ve çelik sektörlerinde gerçekleştirdikleri iş birliği ile Avrupada barışı inşa etme sürecine katkıda bulunmuşlardı. Bu seçim ile Avrupalı liderler Avrupada gelecekte çıkabilecek çatışma ve savaşların çıkma olasılığını azaltmamış aynı zamanda istikrar ve barış getirmişlerdi. 1952 yılında Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu ve daha sonra 1957 yılında Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunu kurarak savaşları materyal imkânsızlaştırmışlar ve diğer alanlardaki iş birliği alanlarını da açacak ve Avrupa Birliği'ni kuracak adımları atmışlardı. Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu Avrupadaki nükleer güç için özel bir pazar yaratmış, nükleer enerji geliştirmiş, onu üye devletlerine dağıtmış fazlasını da üye olmayan devletlere satmıştır.

Kaynakça : AA

Doğu Akdeniz Enerji Denkleminde Türkiye'nin yeri

Afro-Avrasya'nın merkezinde yer alan, Atlas Okyanusu ile Hint Okyanusu'nu birbirine bağlayan, Süveyş Kanalı ve Cebelitarık Boğazı gibi stratejik geçiş yollarına sahip olan Akdeniz tarihin her döneminde güç mücadelesinin merkezi oldu. Bunun yanında, Ortadoğu ve Karadeniz enerji kaynaklarının küresel pazarlara ulaştırılmasında da stratejik bir konumda. Son dönemde giderek artan gerginliğin geçmişi de 2000'li yılların başına, yani Doğu Akdeniz'de doğalgaz kaynaklarının yer aldığına ilişkin bilimsel öngörülerin ortaya çıkmaya başladığı döneme dayanıyor. Yapılan sondajlar sonunda İsrail, Tamar yatağında 320 milyar metreküp, Leviathan'da 600 milyar metreküp, Kıbrıs ise Afrodit'te 130 milyar metreküp, Kalipsoda ise

200 milyar metreküp civarında doğalgaz bulunduğunu ilan etti. Bölgenin en büyük doğalgaz kaynağı ise 800 milyar metreküplük rezerviyle Mısır'ın Zohr bölgesi oldu. Bu keşifler, dünyadaki büyük gaz sahaları ile karşılaştırıldığında küçük ölçekli rezervler düzeyinde ve çok azı arama, keşif, çıkarma, iletme ve satış gibi yatırım maliyetlerini karşılayabilecek ölçüye ulaşabildi. Fakat yine de Kıbrıs Cumhuriyeti, 2002'den itibaren Doğu Akdeniz'de başta Mısır olmak üzere diğer kıyıdaş ülkeler Lübnan, Suriye ve İsrail ile doğalgaz rezervlerinin çıkartılıp boru hatları aracılığıyla Avrupa pazarına taşınması hedefini yerine getirmek üzere Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) anlaşmaları yapmaya başladı.

Doç. Dr. Özgür Ünal Eriş¹
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

¹ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Görevlisi

Türkiye ise bu anlaşmaların Kıbrıs Türkleri ve Türkiye'nin haklarını çiğnediği gerekçesiyle konuyu BM'ye taşıdı ve kendi münhasır ekonomik bölge haritalarını BM nezdinde onaylattı. Türkiye'nin BM nezdinde itirazlarına rağmen Kıbrıs, 2007'nin başında 13 adet arama sahası ilan etti ve büyük petrol şirketlerine ruhsat verme aşamasına geçti. Buna karşılık olarak Türkiye, Doğu Akdeniz'de kendi ekonomik bölgesinde Kuzey Kıbrıs'ta adanın kuzeyi ve doğusunda belirlediği bölgelerde Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı(TPAO)'na arama ruhsatları verdi.Kıbrıs'ın 13 parselinden 1, 4, 5, 6 ve 7 no'lu parsellerin bir bölümü, Türkiye'nin TPAO'ya ruhsat verdiği bloklarla kesişiyor. 3 no'lu parsel ise Kuzey Kıbrıs'ın TPAO'ya verdiği ayrıcalıklı alan ile çakışıyor.

2019 Ocak ayında Kahire'de bir araya gelen Kıbrıs, Yunanistan, İsrail, İtalya, Ürdün, Filistin ve Mısır, Doğu Akdeniz Gaz Forumu'nu kurduklarını ilan ettiler. Forumun amacı bölgesel kaynakların üretimi, tüketimi ve pazarlanması süreçlerinde işbirliği yapmak ve Doğu Akdeniz'i yeni bir enerji üssüne dönüştürmek olarak açıklanıyor. İsrail, Yunanistan ve Kıbrıs Akdeniz'in altından Yunanistan'a, oradan da Avrupa'ya gaz gönderecek East-Med adlı bir boru hattı projesini hayata geçirmek istiyor. İnşa edilmesi planlanan boru hattının teknik ve ekonomik olarak yeterli olup olmadığı, bölgede böyle bir boru hattını dolduracak gaz miktarının olup olmadığı ve hattın ulaşacağı yerlerde gaza yeterli talebin gelip gelmeyeceği hala tartışılmasına rağmen Avrupa Birliği (AB) de söz konusu hattın yapımı için projeyi destekliyor.

AB'nin yanısıra ABD ve Rusya da bölgeye ilgi gösteriyor ve dünyanın en büyük enerji şirketleri de bölgedeki tüm enerji arama ve iletim projeleriyle ilgileniyor. Suriye İç Savaşı'nda sona gelmesi de Doğu Akdeniz'in önemini arttırdı. Belirsizlikler ortadan kalktıkça yatırımlar, pazarlıklar ve işbirliği arayışları artmakta ve böylece nüfuz mücadelesi Suriye'den Doğu Akdeniz'e doğru kaymaktadır. Suriye'de oluşacak yeni siyasal yapılanma ve güç dağılımı, bölgedeki enerji kaynaklarının kimler arasında ve nasıl paylaşılacağını belirleyecek bir potansiyele sahiptir. Herhangi bir küresel ya da bölgesel aktörün Suriye'de elde edeceği bir nüfuz ve etki, bu aktöre Doğu Akdeniz denklemine avantaj kazandırabilecektir. Bu nedenle, pek çok aktör, Suriye'de nihai çözümün kendi çıkarlarına uygun şekilde gerçekleşmesi için çabalamaktadır. Kısacası, Doğu Akdeniz'deki enerji meseleleriyle Suriye'deki savaşı birbirinden ayrı ele almak kolay değildir (Ozan, 2019: 3).

Bu deklâm içine Türkiye'nin de girmesi gerekirken bu gelişmeler, Doğu Akdeniz'in önde gelen ülkelerinden biri olan Türkiye ve Kıbrıs adasının bir parçası olan Kıbrıs Türkleri'nin izolasyonuna neden oldu. Kıbrıs'ı zaten egemen bir devlet olarak tanımayan, Mısır ve İsrail ile ilişkileri de son derece gergin olan Türkiye, ekonomik ve siyasi haklarını korumak için daha yüksek sesle görünür olma politikasına yöneldi. Yunanistan, Kıbrıs ve İtalya'nın AB üyesi olması, Doğu Akdeniz'de ABD, Katar, Fransa gibi ülkelerin büyük şirketlerinin yer alması Türkiye'nin daha da yalnızlaşmasına neden oldu. Türkiye, bu nedenle, Kıbrıs sorunun çözümünde tek yetkili olan BM'nin bu süreçte daha çok ses çıkarmasını talep ediyor.

Aynı zamanda Türkiye'nin enerji güvenliği ve bir enerji koridoru olmayı hedefleyen politikaları açısından da Doğu Akdeniz'deki gelişmeler ciddi riskler yaratmaktadır. Türkiye'nin izlediği büyümeye dayalı ekonomi politikaları sonucu artan üretim ihtiyacı da ülkede enerji talebini artırmaktadır. Ancak, enerji ihtiyacında %72 oranında dışa bağımlı yapısı dolayısıyla, dış ticaret açığı önemli bir sorun haline gelmiştir. Bu sebeple Türkiye için enerjide dışa bağımlılığın azaltılması, kaynak çeşitliliğinin artırılması ve yerel kaynakların kullanımının artırılması gibi hedeflerin önem

kazandığını ve enerji arz güvenliğinin sağlanmasının da Türkiye için öncelikli politikaların başında geldiğini söyleyebiliriz. Türkiye aynı zamanda enerji kaynaklarının geçiş hatları üzerinde yer alan stratejik coğrafi avantajını kullanarak enerji güvenliği noktasında merkez haline gelebilme potansiyeline sahiptir. Rusya, İran, Azerbaycan ve Irak'taki enerji kaynakları Türkiye üzerinden dünya piyasalarına aktarılmaktadır. Dolayısıyla, Türkiye hali hazırda, çevresinde bir enerji transit merkezi konumundadır.

Son gelişmeler:

Yukarıda saydığımız sebeplerden dolayı denklem dışı bırakmalara karşı kendi çıkarlarını korumak isteyen Türkiye de bölgede diplomatik faaliyetlerini artırıyor ve askeri önlemleri de gündeminde tutuyor. Bu kapsamda Türkiye ilk hamlesini Şubat 2018'de yaptı. İtalyan enerji şirketi ENI tarafından adanın güney doğusunda yer alan 3. bloğa gönderilmek istenilen Saipem 12000 isimli sondaj gemisi, Türk donanması tarafından durduruldu. Gemi bölgede bir süre bekledikten sonra geri dönmek zorunda kaldı.

2013'te petrol ve gaz araştırmalarında kullanılmak üzere satın alınan sismografik araştırma gemisi Barbaros Hayreddin Paşa, kendisine eşlik eden donanma unsurlarıyla birlikte 2018'de Akdeniz'e geçerek 2 ve 3 boyutlu sismik çalışmalarına başladı ve deyim yerindeyse bölgenin röntgenini çekti. Barbaros Hayreddin Paşa gemisinin 2018 Ekim'de Yunanistan'a ait bir fırkateynin tacizine uğramasının ardından Türk Deniz Kuvvetleri Yunan gemisinin faaliyetlerini önleyerek fırkateyni bölgeden uzaklaştırdı.

Doğu Akdeniz Gaz Forumu'nun kurulması sonrasında ise Milli Güvenlik Kurulu toplantısında Türkiye tüm tedbirleri almaya devam edeceğini açıklamıştır. Türkiye'nin kararlılığını bölgedeki tüm aktörlere gösteren son gelişme ise Yazılı Seyir Uyarı Sistemi (Navtex) ile Fatih sondaj gemisinin adanın batısında çalışmalara başlayacağını 3 Mayıs 2019'ta ilan edilmesidir. 3 Eylül'e kadar bölgede kalacağı duyurulan Fatih, Kıbrıs adasının yaklaşık 60 kilometre batısındaki noktada çalışmalarına başladı. Navtex sistemine göre, Barbaros Hayreddin Paşa gemisinin de adanın güneyinde Mısır deniz sahasında yakın bir bölgede

31 Temmuz'a kadar çalışacağı açıklandı. Fatih'in sondaj çalışmalarına başladığı bölgenin Kıbrıs Cumhuriyeti'nin tek taraflı ilan ettiği münhasır ekonomik bölgesinde kaldığı iddia ediliyor ancak bu nokta Türkiye'nin deniz yetki sahaları içinde bulunuyor ve TPAO dahu sahalarında çalışmalarını yürütüyor.

Türkiye'nin sondaja başlamasıyla bölgede farklı hedefleri olan AB, ABD, Rusya, Mısır ve Fransa, sondaj faaliyetlerini durdurması için Türkiye'ye çağrıda bulundu. AB'nin Dışişleri Bakanı konumundaki Federica Mogherini, Türkiye'nin Kıbrıs'ın egemenlik haklarına saygı duyması çağrısında bulunurken, ABD Dışişleri Bakanlığı da provokatif bulduğu bu adımın gerginliği artırma riski taşıdığını kaydetti. Her iki taraf da Türkiye'den faaliyetlerini durdurmasını istedi.

Dışişleri Bakanlığı ise art arda yaptığı açıklamalarda, Türkiye'nin sondaj ve sismik gemilerinin, kendi kıta sahanlığında olduğunu sondaj faaliyetlerine kararlılıkla devam edileceğini belirtti. ABD'nin açıklamasını gerçeklikten kopuk bulan Dışişleri, "Üçüncü tarafların kendilerini uluslararası mahkeme yerine koyarak deniz sınırlarının nereden geçeceğini tayin etmeye çalışmaları kabul edilemez" dedi. AB'yi de Kıbrıs sorunun çözümü konusunda şu ana kadar hiçbir olumlu adım atmakla suçlayan Türkiye, Doğu Akdeniz'deki enerji denkleminde dışlanmasına dönük çabalara karşı çıkacağını kaydetti.

Sonuç:

Doğu Akdeniz'de kurulan enerji denklemlerinin dışında tutulan Türkiye; hem enerji güvenliği noktasında stratejik konumunu hem de kıta sahanlığı bakımından uluslararası hukuk kuralları çerçevesindeki haklarını kullanarak bölgedeki en önemli aktörlerden biri olduğunu göstermelidir.

Bugüne dek, tek taraflı girişimlerin önüne başarıyla geçilmiştir. Ancak bu strateji geçici bir çözüm sağlayabilir. Türkiye uzun vadeli ve sürdürülebilir bir politikaya ihtiyaç duymaktadır. Bu politika Kıbrıs sorununun çözümü, Türkiye'nin doğalgaz arama çalışmaları, bölgeden çıkarılacak gazın hangi güzergâh üzerinden dağıtılacağı, Türkiye'nin genel anlamda enerji politikaları, devam eden süreçte hangi bölgesel ve küresel aktörlerle işbirliği yapılacağı gibi meselelere de yanıt veren kapsamlı bir politika olmalıdır.

Bu politikanın planlanmasında en ciddi sorun bölgesel ve küresel aktörlerin belirlenmesidir. Maalesef Türkiye, Doğu Akdeniz'e kıyısı olan hemen hemen tüm ülkelerle ciddi dış politika sorunları yaşamaktadır. İsrail, Mısır, Yunanistan ve Kıbrıs bir enerji bloğu oluşturma çabasına girmişlerdir ve bu eksen Türkiye'yle ilişkilerinde bir koz olarak kullanılmaktadırlar. Türkiye bu bölgesel aktörlerle haklı ve anlaşılabilir nedenlerle uzlaşmazlıkları yaşıyor olsa da bütün bu sorunlar Türkiye'yi Doğu Akdeniz enerji denkleminde yalnızlaştırmaktadır.

Doğu Akdeniz politikasında küresel ortakların belirlenmesi de ciddi zorluklar getirmektedir. Türkiye uzun bir süredir ABD ve AB ile sorunlu ilişkiler yürütmektedir. Her ikisi de Doğu Akdeniz gazıyla yakından ilgilenmekte ve Türkiye'yi dışarıda bırakan bölgesel blokla birlikte hareket etmektedir. Dolayısıyla Türkiye'nin ortaklık kurabileceği küresel aktörler olarak Rusya ve Çin ön plana çıkmaktadır.

Rusya, Suriye'deki iç savaşa dahil olduğu gündünden itibaren Doğu Akdeniz'deki varlığını iyice pekiştirmiştir. Ayrıca Doğu Akdeniz doğalgazını kendi kaynakları için alternatif olabilecek ve Avrupa'nın Rus doğalgazına bağımlılığını azaltacak bir kaynak olarak görmektedir. Bunun yanı sıra Rusya'nın bağımsız en büyük doğalgaz şirketi Novatek, Lübnan'da Eni ve Total ile birlikte kurduğu konsorsiyumla rezerv aramaya hazırlanıyor. Rus şirketleri Suriye'nin kıyılarında sondaj yapma haklarını ellerinde bulunduruyor. Çin ise stratejik liman yatırımlarıyla bölgeye etki etmeye çalışmaktadır.

Rusya ve Çin, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki rekabette yanına çekebileceği önemli aktörlerdir. Fakat ikisinin de pragmatik dış politikalar izledikleri ve Türkiye'yle ortaklık kurarken diğer bölge ülkeleriyle ilişkilerini bozmak istemeyecekleri unutulmamalıdır. Türkiye'nin bölgede sondaja başlaması sonrasında Rusya'dan da tepkilerin gelmesi, bu ülkenin Kıbrıs Cumhuriyeti ile ne kadar yakın ilişkide olduğunun ve bölgedeki gelecek enerji planlarına Kıbrıs'ı ne kadar dahil ettiğinin bir göstergesi. Bu sebeple Türkiye'nin dış politikasında giderek Rusya ve Çin'e dayanmasının yaratacağı riskler iyi değerlendirilmeli ve Batılı ülkelerle

işbirliği kapısını kapatmanın doğurabileceği sonuçlar da çok iyi düşünülmelidir.

Türkiye hem enerji kaynaklarına sahip ülkeler hem de bu kaynaklara ihtiyaç duyan ülkeler arasında sahip olduğu coğrafi konumun avantajlarıyla ve üstlendiği önemli rollerle, bölgedeki sorunların barış ve istikrar ortamını zedelemeyecek şekilde çözüme kavuşması için çalışmaktadır. Bölge açısından enerji transferinde en ideal güzergâh olan Türkiye, mevcut uluslararası enerji projelerine ek olarak Doğu Akdeniz bölgesinde bulunan kaynakların transferi ile enerjide merkez ülke olma fırsatını somutlaştırarak önemli enerji ticaret merkezlerinden biri olma hedefine ulaşabilecektir.

Kaynakça

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-48225246>

<https://orsam.org.tr/tr/dogu-akdenizde-yeni-enerji-kaynaklarinin-ekonomi-politigi/>

<https://www.star.com.tr/ekonomi/turkiyenin-dogu-akdenizdeki-petrol-ve-gaz-arama-faaliyetleri-dengeleri-degistirdi-haber-1452824/>

<https://tr.euronews.com/2019/05/05/dogu-akdeniz-dogalgaz-bilmecesi-turkiye-nasil-etkilenecek-israil-kibris-misir-exxon-abd>

Ozan, Emre 'Doğu Akdeniz ve Türkiye'nin Stratejisi', <https://ankasam.org/dogu-akdeniz-ve-turkiyenin-stratejisi/>

Doç. Dr. Dilek Yiğit

BREXIT İSKOÇ BAĞIMSIZLIK HAREKETİ İÇİN NASIL FIRSATA DÖNÜŞTÜ?

İskoç bağımsızlık hareketi tarihinin dönüm noktalarından biri 18 Eylül 2014 tarihinde gerçekleştirilen ve İskoç halkına “İskoçya bağımsız bir devlet olmalı mı?” sorusunun yöneltildiği referandum olmuştur. Referandumda seçmenin %55.3’ü bu soruya “hayır”; % 44.7’si “evet” yanıtını verince, İskoçya’nın Birleşik Krallık’tan ayrılma serüveninin en azından öngörülebilir gelecekte tekrar gündeme gelmeyeceği, meselenin rafa kalktığı sanılmıştır.

Ancak referandumdan çıkan sonuca rağmen İskoçya’nın Birleşik Krallık’tan ayrılma meselesinin rafa kalkmamış olduğu, İskoçya İlk Bakanı Nicola Sturgeon’un 24 Haziran 2016 tarihinde

yaptığı açıklamadan anlaşılmıştır. Bu açıklamada Sturgeon, İskoçya’nın kendi iradesine rağmen Avrupa Birliği dışında kalması gibi bağımsızlık referandumunun yapıldığı 2014 yılında geçerli olan koşulların değişmesi halinde İskoçya’nın yeni bir referandum yapma hakkına sahip olması gerektiğini belirtmiş (BBC, 2016) ve böylelikle ikinci bir bağımsızlık referandumunun gündemde olduğuna işaret etmiştir.

Sturgeon’un ikinci bağımsızlık referandumunun gündemde olduğuna işaret etmesini müteakip bu referandumun gerçekleşme ihtimali üzerine tartışmalar sürerken, Sturgeon 13 Mart 2017 tarihinde İskoçya’nın geleceğini İskoçların belirlemesi

gerektiğini belirterek yasal olarak bağlayıcı ikinci bir referandum için yetki isteme niyetini açıklamıştır.

Birleşik Krallık Başbakanı Theresa May Sturgeon'un ikinci bir referandum için yetki isteme niyetini açıklamasını "oyun oynamak" (Independent, 2017) olarak tanımlamış ve "zamanı değil" diyerek ikinci referandumun yolunu kapatmıştır.

Birleşik Krallık hükümetinin ikinci İskoç bağımsızlık referandumuna sıcak bakmamasına rağmen, İskoçya yönetiminin bu referandumun gerçekleştirilmesi hususunda ısrarlı olacağı Nisan 2019'da İskoçya'dan gelen açıklamalar ışığında daha da netlik kazanmıştır; zira Sturgeon, bu defa, 2021 yılına kadar İskoçya'da bağımsızlık referandumunun gerçekleştirilmesi gerektiğini (Politico, 2019) belirtmiştir.

Dolayısıyla 2016 yılından bu yana Birleşik Krallık hükümeti ile İskoç yönetimi arasında ikinci bir bağımsızlık referandumu üzerinden ilişkiler gerilmektedir. İskoç halkının çoğunluğunun Birleşik Krallık içinde kalma yönünde tercihte bulunduğu 2014 referandumunun üzerinden uzun yıllar geçmemesine rağmen ikinci İskoç bağımsızlık referandumunun gündeme gelmesinin nedeni nedir?

Brexit Süreci ve İskoçya

İskoçya yönetiminin ikinci İskoç bağımsızlık referandumunu gündeme getirmesinin nedeni Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden ayrılma süreci, yani Brexit'tir.

Tablo-1

AB Referandum Sonucu

	Ayrılma	Kalma
Birleşik Krallık	%51.9	%48.1
İngiltere	%53.4	%46.6
Kuzey İrlanda	%44.2	%55.8
İskoçya	%38.0	%62.0
Galler	%52.5	%47.5

Öncelikle İskoçya İlk Bakanı Sturgeon'un ikinci İskoç bağımsızlık referandumunun gündemde olduğuna işaret ettiği açıklaması ile yasal olarak bağlayıcı ikinci bir referandum için yetki isteme niyetini belirttiği açıklamasının tarihlerine dikkat çekmek gerekir.

İkinci İskoç bağımsızlık referandumunun gündemde olduğuna dair açıklama 24 Haziran 2016 tarihinde; yani Birleşik Krallık'ta Avrupa Birliği'nden çekilme referandumunun gerçekleştirilmesinden hemen sonra yapılmıştır.

Yasal olarak bağlayıcı ikinci bir referandum için yetki isteme niyeti ise 13 Mart 2017 tarihinde; Londra'nın çekilme kararını Avrupa Birliği'ne resmen bildirdiği ay içinde açıklanmıştır.

Açıklamaların yapıldığı tarihler, başlı başına, ikinci İskoç bağımsızlık referandumunun gündeme gelmesinin arkasında yatan asıl nedenin Brexit'in İskoçya'da yarattığı tepki olduğunu göstermektedir.

Brexit'in İskoçya'da yarattığı tepkinin ise başlıca iki nedeni bulunmaktadır.

Birinci neden; Birleşik Krallık'ta Avrupa Birliği referandumundan çıkan sonucun ulusal düzeyde analizinin, İskoç halkının büyük çoğunluğunun Avrupa Birliği'nden ayrılmak istemediğini göstermiş olmasıdır.

Tablo 1’de görüldüğü üzere Birleşik Krallık genelinde Avrupa Birliği’nden ayrılalım diyenlerin oranı Avrupa Birliği’nde kalmak isteyenlerin oranını aşıyor ise de, İskoçya’da ve Kuzey İrlanda’da çoğunluğun tercihi Avrupa Birliği üyeliğinin sürdürülmesi yönünde olmuştur. Özellikle İskoçya’da seçmenin % 62’sinin Avrupa Birliği üyeliğinin sürdürülmesi yönünde oy kullanmış olması dikkat çekmekle birlikte, bu oran Birleşik Krallık’ta Avrupa Birliği yanlısı en yüksek orana işaret etmektedir. Hal böyle olunca, Birleşik Krallık’ın Avrupa Birliği’nden ayrılması, İskoç halkının tercihine rağmen gerçekleşmiş olacak; yani İskoçya kendi iradesi dışında Brexit neticesinde Avrupa Birliği’nin dışında kalmış olacaktır. İskoçya İlk Bakanı Nicola Sturgeon 24 Haziran 2016 tarihli açıklamasında bu hususun özellikle altını çizerek, İskoçya’nın kendi iradesi dışında Avrupa Birliği dışında kalmak durumunda olmasının demokratik olarak kabul edilemez bulunduğunu belirtmiştir (BBC, 2016). Üstelik Sturgeon, Birleşik Krallık’ın Avrupa Birliği’nden çekilmesi için Birleşik Krallık’taki tüm ulusların onayının gerektiğini belirterek (Keating, 2015); İskoçya ve Kuzey İrlanda’dan çıkan sonucun Birleşik Krallık’ın Birlik’ten çekilmesi önünde engel oluşturduğunu ima etmekte, bu açıdan Birlik’ten çekilme kararının meşruiyetini sorgulamaktadır.

Dolayısıyla Birleşik Krallık’ın Avrupa Birliği’nden çekilmesi nedeniyle İskoçya’nın kendi iradesine rağmen Avrupa Birliği dışında kalacak olması İskoçya’da tepki yaratmakta ve böylece Brexit ikinci İskoç bağımsızlık referandumu için zemin sağlamakta ve fırsata dönüşmektedir.

Brexit’in İskoçya’da yarattığı tepkinin ikinci nedeni ise 2014 yılında İskoçya’da gerçekleştirilen bağımsızlık referandumunda “hayır” çıkmasının en önemli gerekçelerinden birinin Avrupa Birliği üyeliğinin sürdürülmesi isteği olmasıdır.

Yukarıda da belirtildiği üzere 18 Eylül 2014 tarihinde gerçekleştirilen İskoçya bağımsızlık referandumunda seçmenin % 55.3’ü bağımsızlığa “hayır”, %44.7’si “evet” yanıtını vermiş; dolayısıyla İskoçya’nın luğu tarafından tercih edilmediği görülmüştür. İskoç halkının çoğunluğunun bağımsızlığa “hayır” demesinin nedeni ise bağımsızlığın yaratacağı belirsizlikten kaçınmak ve mevcut durumun avantajlarını korumaktır; bu avantajlar Birleşik Krallık

ekonomisinin ve ulusal para biriminin gücü ile Avrupa Birliği üyeliğidir. Dolayısıyla bağımsızlık referandumundan çıkan sonucu İskoçların “satükoyu” “değişime” ve “belirsizliğe” tercih etmeleri olarak okumak gerekir. Bu statüko Avrupa Birliği üyeliğini de içermekte olduğundan, İskoçların verdikleri kararda Avrupa Birliği faktörünün önemli olduğu açıktır. Zira İskoçlar bağımsızlık referandumunda “evet” demeleri halinde, Birleşik Krallık’tan ayrılan ülkelerinin Avrupa Birliği üyeliğinin otomatik olarak devam etmeyeceğini, dolayısıyla Birleşik Krallık’tan ayrılmanın Avrupa Birliği’nden de ayrılmak anlamına geleceğini biliyorlardı.

Bu noktada İskoçya’nın Birleşik Krallık’tan ayrıldıktan sonra Avrupa Birliği’ne üyelik başvurusu yapabileceği, üstelik Avrupa Birliği müktesebatına uyum sorunu da olmayacağından üyelik müzakerelerinin kısa sürede ve sorunsuz bir şekilde tamamlanabileceği düşünülebilir. Ancak Avrupa Birliği’ne katılım mevcut tüm üyelerin onayını gerektirdiğinden, bağımsız İskoçya’nın Avrupa Birliği’ne katılımının Birleşik Krallık ve Katalonya sorunu nedeniyle İspanya tarafından veto edilmesi ihtimali, Avrupa Birliği kapısını İskoçya için uzunca bir süre kapatma riski taşımaktadır.

Dolayısıyla bağımsızlık referandumunda İskoçlar Avrupa Birliği üyeliğinin devamı hususunu da dikkate alarak “statükoyu” tercih etmiştir. Ancak bu “statüko” Birleşik Krallık’ın Avrupa Birliği’nden ayrılması ile bozulacak olduğundan, Brexit ikinci bir İskoç bağımsızlık referandumu için güçlü bir gerekçe olmaktadır.

İkinci İskoç Bağımsızlık Referandumu Olanaksız mı, Kaçınılmaz mı?

Brexit’in İskoçya’da ikinci bir bağımsızlık referandumu gerçekleştirilmesine gerekçe olarak sunulduğu koşullarda, İskoçya yönetiminin ikinci referandum talebi Başbakan Theresa May tarafından, “zamanı değil” açıklaması ile reddedilmiştir. Theresa May, tüm enerjinin Avrupa Birliği ile çekilme müzakerelerine yoğunlaştırılması gerektiğini, böyle

bir referandumun Birleşik Krallık ve İskoçya için Avrupa Birliği ile en doğru anlaşmanın yapılmasını zorlaştıracığını (DW, 2017) belirtmiştir. Bu durumda İskoçya yönetimi Brexit'i ikinci bir referandum talebinin gerekçesi yaparken; Londra'nın Brexit'i bağımsızlık referandumu talebini reddetme gerekçesi olarak sunduğu görülmektedir. Londra ayrıca, 2014 referandumunun İskoçların bağımsızlık istemediğini göstermiş olduğunu ve İskoç halkının ikinci bir referandum istediğine dair "kanıt" olmadığını (BBC, 2019) reddin diğer gerekçeleri olarak sunmaktadır. Üstelik Weale'nin (2019) ikinci bir Avrupa Birliği referandumu hususunda dile getirdiği gibi, referandumda verilen bir kararın hızlı veya kolay bir şekilde "geri alınamaz" olması gerektiğine dair görüşler ikinci bağımsızlık referandumu talebinin kabul edilemez olduğuna işaret etmektedir. Londra'nın ikinci referandum talebini reddetmesi, bazı çevrelerce, ikinci referandumun gerçekleştirilmesinin olanaksız olduğu şeklinde okunmaktadır. Böyle bir okumanın nedeni ise İskoçya'da bağımsızlık referandumunun gerçekleştirilmesi için Londra'nın onayının şart olmasıdır.

Diğer taraftan, Londra'nın ikinci İskoç bağımsızlık referandumunu reddetmesine rağmen, bu referandumun kaçınılmaz olduğuna dair yorumlar da dikkat çekicidir. Bu tür yorumların birinci nedeni, Theresa May'in referandum için " zamanı değil" demiş olmasıdır; bu ifade aynı anda hem Brexit meselesi hem de İskoçya'nın bağımsızlık meselesi ile uğraşmak istemeyen Londra'nın Brexit süreci tamamlandıktan sonra ikinci bir referanduma onay vereceği şeklinde okunmaktadır. İkinci nedeni ise İskoçya'nın bağımsızlık referandumu talebini gündemden düşürmeyerek Londra'ya onay vermesi konusunda artan şekilde baskı oluşturacağı yönündeki tahminlerdir ki; bu tahminler Brexit nedeniyle İskoçya halkı arasında hem bağımsızlık fikrine hem de bağımsızlık yanlısı İskoçya Ulusal Partisine desteğin artmakta olduğuna dayanmaktadır.

Sonuç

İskoçya yönetiminin ikinci bağımsızlık referandumu talebinin Londra tarafından reddedilmesi ve bunun üzerine ikinci referandumun "olanaksız" ya da "kaçınılmaz" olduğuna ilişkin tartışmalar, 23 Haziran 2016 tarihinde gerçekleştirilen Avrupa Birliği referandumunda İskoç halkının %62'sinin Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği üyeliğinin sürdürülmesi yönünde oy kullanmış olduğu gerçeğinin gölgesinde kalmaktadır. Dolayısıyla Birleşik Krallık Avrupa Birliği'nden çekildiğinde İskoçya'nın kendi iradesine rağmen Birlik'ten çekilmiş olacağı gerçeği İskoç bağımsızlık hareketine güç kazandıran ve kazandırmaya devam edecek önemli bir faktördür. Zira Brexit gerçekleşikten sonra, "İskoçya'nın Avrupa Birliği üyeliğini ancak bağımsızlık garanti edebilir."(Schnapper 2015).

Kaynakça

- BBC (2016, Haziran 24). Brexit vote: Nicola Sturgeon statement in full. <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-36620375> adresinden elde edildi.
- BBC (2019, Nisan 25). Scottish Independence: UK government will not grant indyref2 consent. <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-48053363> adresinden elde edildi.
- DW (2017, Mart 16).UK Prime Theresa May rejects call for second Scottish independence referendum.<https://www.dw.com/en/uk-pm-theresa-may-rejects-call-for-second-scottish-independence-referendum/a-37977833> adresinden elde edildi.
- Independent (2017, Mart 13). Theresa May accuses Nicola Sturgeon of playing a game with second Scottish independence referendum.<https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/scottish-independence-referendum-second-nicola-sturgeon-theresa-may-response-a7627496.html> adresinden elde edildi.
- Keating, M. (2015). The Scottish Independence Referendum and After. <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/5093710.pdf> adresinden elde edildi.
- Politico (2019, Nisan 24).Sturgeon: Brexit should trigger Scottish independence vote by 2021.<https://www.politico.eu/article/nicola-sturgeon-brexit-should-trigger-scottish-independence-vote-by-2021/> adresinden elde edildi.
- Schnapper, P. (2015). From One Referendum to the Other:the Scottish Dimension to the Debate over Europe.French Journal of British Studies, XX-2.
- Weale, A. (2019, Mart 5). A Second Brexit Referendum: The Generation Game. <https://ucl-brex.it.blog/2019/03/05/a-second-brexit-referendum-the-myth-of-popular-sovereignty-2/> adresinden elde edildi.

Kaynak : www.taralac.org

Doğu Akdeniz'in Asıl Krizi İKLİM DEĞİŞİMİ

Doğu Akdeniz bölgesi, son dönemlerde Türkiye ve dünyanın gündeminde artan biçimde oturan enerji odaklı “jeostratejik” çekişmelerin mekânı haline dönüştü. Oysa, bölgenin gündemindeki en önemli gündem maddesi, iklim değişimi ile adım adım yaklaşan çevre felaketlerine karşı ortaklaşa hazırlanmak olmalı.

İsrail'in 2009'da Doğu Akdeniz'de doğalgaz yatakları keşfetmesi, bu coğrafyanın Akdeniz'de sahip olduğu müthiş hidrokarbon zenginliğini yavaş yavaş ortaya çıkararak bir dönüm noktasıydı. Bu keşiften 10 yıl sonra geriye baktığımızda ise, Doğu Akdeniz'in doğal zenginliklerinin bölge ülkeleri için “zenginlik” ve “refah kaynağı” olmaktan çok, bölgeyi “yüksek gerilim hattına” dönüştürdüğünü gözlemliyoruz. İsrail, Mısır, Güney Kıbrıs ve Yunanistan'ın arasındaki stratejik yakınlaşma, bu ortaklaşma ve ABD'nin bu ortaklaşmaya desteği, Türkiye'nin de hoşuna gitmeyen bir durum.

Sezin Öney

Siyaset Bilimci ve Gazeteci

Bölgede şekillenen yeni ortaklıkları daha ziyade “stratejik paslaşmalar” olarak nitelenebilir. Doğu Akdeniz'in başlıca ülkelerinden İsrail, Mısır, Güney Kıbrıs ve Yunanistan arasındaki enerji odaklı dayanışma, kalıcı diplomatik ve kurumsal bağlarla da desteklenen “dostluklardan” çok, çıkar odaklı ve kısa vadeli yakınlaşmalara benziyor.

İsrail, Yunanistan ve Güney Kıbrıs arasındaki en somut diplomatik temas alanı, “EastMed” (Doğu Akdeniz) Boru Hattı projesi. Kâğıt üzerinde EastMed, İsrail ve Kıbrıs üzerinden, Yunanistan ve İtalya'ya yılda 10 milyar küp doğal gaz taşıyabilecek bir “çılgın proje”. 2012'den beri gündemde olan EastMed'den , Rusya'nın doğal gazına olan bağımlılığın azaltılması ve “bölgeye kalıcı barış getirecek”

adımlara vesile olmasığıbı beklentiler de var. En azından, bu projeyi savunanlar, sadece “maddi kazanç odaklı” bir projeksiyondan değil; bir “barış projesinden” söz ediyorlar dedik. EastMed’i savunanlar, hedefin, aynı zamanda bölgenin “otoriter yönetimleri” ve “Batı karşıtlarını” pas geçerek, askeri-ekonomik yeni bir aks oluşturmak olduğu da söylüyor. EastMed ile “pas geçilenin” Türkiye olduğu kimi zaman sadece ima ediliyor; kimi zamansa açıkça söyleniyor. Elbette, Türkiye’nin de projenin içine çekilmesi ve böylece “Doğu Akdenizde büyük barış projeksiyonlarında”, Kıbrıs Sorunu’nun da (bir kez daha) çözüm yoluna girmesi gerektiğini iddia edenler de var.

2018’in sonu ve 2019’un ilk yarısında, EastMed boru hattı projesine yönelik İsrail-Yunanistan-Güney Kıbrıs üçgeni arasındaki buluşmaların artması, ABD’nin Dışışleri Bakanı Mike Pompeo nezdinde projeye ve bu üçlünün yakınlaşmasına verdiği destek Türkiye’yi rahatsız eden gelişmeler arasında. Ürdün ve Mısır da artan diplomatik trafiğe dahil olan taraflardan; tabii, bölgedeki asıl büyük hidrokarbon rezervlerine sahip olan Mısır’ın İsrail-Yunanistan-Güney Kıbrıs üçgenine müdahilliğinin rolü apayrı bir önem taşıyor. Türkiye, hem kendisine karşı olarak geliştiğini algıladığı İsrail-Yunanistan-Güney Kıbrıs aksına tepki olarak, hem de Güney Kıbrıs’ın Akdenizde yeni hidrokarbon rezervleri arama, var olanlarını değerlendirme çabalarına karşılık olarak, Mayıs 2019 başından beri “deniz gücü” kartını oynamaya ağırlık verdi.

Elbette, tüm bu tabloda sadece devletler de yer almıyor. İtalya merkezli ENI, ABD merkezli ExxonMobil ve Fransa merkezli Total, Doğu Akdenizde uzun vadeli yatırım yapan en köklü uluslararası şirketler olarak, tüm bu “jeostratejik gelişmelerin”, tıpkı devletler gibi önemli parçaları. Bu üç şirketin hepsinin kendine özgü olarak uzmanlaştıkları alanlar ve kapasiteleri var; ENI, Doğu Akdeniz konusundaki en iyi coğrafi bilgiye sahipken, Total’in her türlü teçhizat ve ekipmanı “en iyisi” diye niteleniyor ve Exxon da “en iyi anlaşmalara” varma yetisine sahip olarak görülüyor. Tüm bu şirketler bölgede kalıcı ve yatırımlarını sürdürecekler; tabii, bu gibi uluslararası büyük oyuncuların yanı sıra, bir de devletlerle ortaklaşan

irili ufaklı enerji şirketleri de var.

EastMed ve bu proje ötesinde Doğu Akdeniz’in, hidrokarbon rezervleri potansiyeli, bölgeye şimdiden yatırım açısından hareketlilik getiriyor. Fakat bu hareketliliğin, “barış” getirdiğini söylemek çok zor; bahsettiğimiz gibi, şimdilik çoğalan tek siyasi etkileşim, artan bölgesel kutuplaşma.

Doğu Akdeniz, zaten sekizinci yılına giren Suriye Savaşı başta olmak üzere, çözülmemiş etnik, dini ve mezhepsel sorunlar, savaş tehditleri ve dayanışmadan çok rekabetin ön plana çıkmasıyla, dünyanın en çatışmalı ve krizli alanlarından biri. Bölgenin “sırtını yasladığı” Ortadoğu’nun geneli ise, dünyanın en yüksek oranda silahlanmış yerlerinin başını çekiyor.

15-17 Şubat 2019’da gerçekleşen, dünya genelinden ülkelerin savunma bakanlarının katıldığı Münih Güvenlik Konferansı öncesi açıklanan “Münih Güvenlik Raporu”, Ortadoğu’nun silah ithalatının son dönemlerde katlanarak arttığına dikkat çekiyordu.

Bu rapora göre, 2013-2017 döneminde, Ortadoğu genelinin silah ihracatı, bir önceki beş yıla nazaran iki kat artmıştı. Gene rapora göre, bölgeye yapılan silah ihracatının yüzde 53’ü ABD tarafından, yüzde 11’i Fransa ve yüzde 10’u İngiltere tarafından gerçekleştiriliyor. Bir not düşmek gerekirse, Türkiye’nin Ortadoğu genelindeki “pozitif imajının” en yüksek olduğu bu zaman diliminde, silah ihracatının yüzde 2’de kaldığını anımsatmak gerek. Dolayısıyla, Türkiye’nin büyük potansiyel arz ettiği öne sürülen silah ihracatı sektörünün ne kadar maddi kazanç sağlayıp, karşılığında Türkiye’nin kendisine yönelik algılar ve “ulusal güç” hanelerinde neleri de götürdüğünü bir düşünmek lazım.

Doğu Akdeniz ve Ortadoğu’nun başlıca tanımlayıcı niteliği, istikrarsızlık ve çatışma desek hiç de abartılı olmaz. Çatışmanın “normal”, gerginliğin “norm” olarak görüldüğü ve bölgenin daimî yüksek tansiyonuna “çare” olarak da silahlanmanın seçildiği bir bölgede, enerji kaynaklarını yönetmeye yönelik yeni rekabetler ise, felaket reçetesinden başka bir şey değil.

Doğu Akdeniz’in hidrokarbon rezervlerinin, bu coğrafyada körükledikleri rekabete karşılık, bölge ülkelerine gerçekten ne kazanç sağlayabilecekleri

de soru işareti. ABD ve Rusya'nın kendi rezervleri ve hidrokarbon kaynağı potansiyelleri, şu an var olan ve kısa vadede olabilecek küresel talebi fazlasıyla ve Doğu Akdeniz'den çok daha ucuza karşılayabilecek düzeyde. ABD ve Rusya ötesinde, Azerbaycan'dan Kanada'ya küresel çaptaki arzın geneline bakarsak dünyadaki hidrokarbon arzının, Doğu Akdeniz'in sunabileceğinden talebin üzerinde olduğunu görüyoruz. Tüm bu sebeplerle, Doğu Akdeniz'in hidrokarbon kaynaklarının işletilmesi ve sağlayabilecekleri kazançlar konusuna çok daha "sarılı", ayakları yere basan yaklaşımlar geliştirilmesi gerekiyor.

Ortadoğu'nun geneline, tarihi boyunca refah, barış ve huzur açısında bir getirisi olmayan petrol rezervlerinin yarattığı ve siyaset bilimi literatüründe "doğal kaynak laneti" (resourcecurse) olarak anılan durum, şimdi Doğu Akdeniz'de hidrokarbon üzerinden kendini tekrarlıyor gibi gözüküyor. "Doğal kaynak laneti", 1995'te ekonomist Richard M. Auty'nin, "Economic Development and the Resource Curse Thesis" (Kaynak Laneti ve Ekonomik Gelişme) adlı çalışmasında ortaya attığı bir kavram. Auty, Doğu Asya ekonomileri Güney Kore ve Japonya örneğinde olduğu gibi hiçbir doğal kaynağa sahip olmadan büyük kalkınma hamleleri yapabilirken; Ortadoğu, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin büyük zenginliklere sahip olmalarına rağmen, neden yolsuzluk, otoriter yönetimler, endüstrileşmelerini engelleyen sorunlar yaşadığını sorguluyordu. Gene 1995'te, Harvard Uluslararası Kalkınma Enstitüsü'nden Jeffrey Sachs ve Andrew Warner, "kaynak laneti" kavramı üzerinde çalışarak, ekonomik gelişimde doğal kaynakların olası olumsuz etkisini somut verilerle kanıtlamıştı. Elbette, doğal kaynaklar tek başlarına felaket getiren bir etken olmak zorunda değil. Norveç gibi bir istisna da var. Ancak Norveç, petrol kaynaklarından kazandıklarını kendi vatandaşlarının refahı ve gelişimine harcamak gibi "nevi şahsına münhasır" bir projeye de imza atmış bir istisna ülke.

Üzerine konuşulmayan asıl kriz

Doğu Akdeniz'in "doğal" ve üzerine ortaklaşma gerektiren ve üzerine konuşulmayan meselesi ise çevre sorunları. Ortadoğu'nun geneli ile beraber ele alındığında, Doğu Akdeniz toplamda 600

milyondan insanın yaşadığı ve nüfus artışının hala yoğun biçimde gerçekleştiği bir bölge olduğunu görüyoruz. Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki nüfus artışı yüzde 3 ile zirve noktasına ulaşmış ve ardından düşüşe geçmişti. Buna karşılık bölgenin nüfus artışı, hala 2000-2020 için dünya geneli için yapılan yüzde 1,2'nin üzerinde; yaklaşık yüzde 2 civarı.

İklim değişimi konusunda Doğu Akdeniz için yapılan projeksiyonlar, bölgenin, 2000-2030'da yaklaşık 3 °C derece, 2050'ye kadar ise yaklaşık 5 °C derece ve 21. yüzyıl başına kadarsa yaklaşık 7 °C derece ısınmasının söz konusu olduğunu ortaya koyuyor. Dünya genelinde, bu yüzyılın sonuna kadar ortalama 2,8 °C derece civarında bir ısınma beklendiği anımsanırsa, Doğu Akdeniz'in ne denli hızla doğal dengelerinden uzaklaştığı ve nasıl bir tehlike altında olduğu daha iyi anlaşılabilir. Yazların aşırı sıcaklaşması, yağışın azalması, aşırı sıcaklar ve kuraklık dolayısıyla hava kalitesinin bozulması-yani, nefes bile alınamayacak bir atmosfer oluşması mümkün. Kuraklığın sebep olacağı bir diğer sorun da artan yangınlar. Tüm bu projeksiyonlar, gerçekte de "cehennem" gibi bir ortamın ortaya çıkacağını gösteriyor.

Tüm bu etkilerin, bizlerin yaşam zamanında olmayacağını düşünerek umursamamak ve iklim krizini göz ardı etmek de giderek imkansızlaşıyor. Bu yazının kaleme alındığı günlerde, İstanbul'un 35,4 °C ile "son 69 yılın Mayıs ayı sıcaklık rekorunu kırdığı" haberleri medyada yer alıyordu. Türkiye'de yaşanan bu rekor, Balkanlar'dan Ortadoğu'ya ve Kuzey Afrika'ya kadar "mevsim normalleri" haline gelmekte olan bir trendin örneklerinden sadece biri. Bahsettiğimiz mevsim anormallikleri sadece "ısınmadan" da ibaret değil. 2019 yazının, Balkanlar genelinde "şiddetli fırtınalarla" dolu geçeceği öne sürülüyor.

İronik biçimde, İstanbul'da Mayıs ayı için rekor sıcaklık haberleri medyada yer alırken, İsrail'de de "mevsim normalleri üzerindeki rekor sıcaklıklar" dolayısıyla çıkan yangınların dehşeti yaşanıyor. Aslında tüm bölgemiz için "mevsim normali" olan, bu tarz yangınların başlaması. Yunanistan'da, 2018'in Temmuz'unda, ülkenin başkenti Atina'nın bulunduğu Attika bölgesinde gerçekleşen ve 102 kişinin hayatını alan yangın, artık coğrafyamız için her an her yerde olabilecek bir felaketin

Kaynak : singularityhub.com

örneği. Gene bu yazının kaleme alındığı dönemde, Mayıs 2019'un son günlerinde, İsrail'de büyük bir yangın yaşıyordu. İsrail'in orta ve güney bölgelerinde etkili olan yangın, günlerce süren mücadeleden sonra kontrol altına alınabildi. İsrail'deki bu yangının sebebi, tıpkı 2018'de Yunanistan'da olduğu gibi "mevsim normallerinin üzerindeki" aşırı sıcaklardı.

Dünyada başlayan "Yeşil Akım" ıskalanıyor

Daha çok Avrupa politikası odaklı çalıştığım dan, Doğu Akdeniz tartışılırken kullanılan dil, jargon ve kavramlar ile genelde çalıştığım literatürde kullanılanlar, bana gerçekten de çok farklı geldi. Özellikle, bölgenin hidrokarbon rezervleri ve bölge politikası ile ilgili araştırma yaparken asıl ilgi mi çeken, bu konuya odaklanan literatürün adeta Soğuk Savaş dönemlerinden kalmış "arkaik" bir dil kullanması idi. Bu "üslup farkı", bana şunu düşündürdü: Bu bölge, kendini artık geçmişte kalmaya başlayan bir siyasi gerçekliğe hapsediyor; siyaset açısından "bugünü" değil, "dünü" yaşıyor.

Doğu Akdeniz, 2019 baharının son günlerinde, "mevsim normalleri üzerinde" aşırı sıcakların başladığı zamanları yaşarken, Avrupa Parlamentosu seçimleri henüz sonuçlanmıştı. Bu seçimlerde de, aşırı sağ popülizmin çıkışı yaşaması beklenirken, asıl kazananlardan biri Yeşiller oldu. Avrupa

Parlamentosu seçimleri sonuçlarına göre, 751 sandalyeden 69'unu Yeşiller aldı. Yeşiller'in, 2014' te kazandığı temsilci sayısı 52 idi.

Aslında, Yeşiller'in siyasi çıkışta olduğuna dair işaretleri, Avrupa genelinde son bir yılda gerçekleşen oylamalarda gözlemek mümkündü. 2018 sonbaharından itibaren, önce Lüksemburg genel seçimlerinde; ardından Almanya'nın güneyinde Bavyera ve kuzeyinde Hessen eyaletleri ile Belçika'daki yerel seçimlerde Yeşiller, beklenmedik zaferlere imzasını attı.

2018 sonbaharında, Avrupa genelinde Yeşiller'in elde ettiği seçim zaferlerle eş zamanlı olarak başka bir şey daha oluyordu. Ağustos 2018'de, İsveçli bir lise öğrencisi olan Greta Thunberg, Cuma günleri "iklim krizine dikkat çekmek için" okula gitmeyi reddetmeye başlamıştı. Thunberg, Cuma'larını İsveç Parlamentosu önünde iklim krizine karşı politikacıların ataletini protesto için oturarak "değerlendiriyordu". Thunberg, kendisinden kilometrelerce uzakta yaşayan akranlarını etkileyerek "FridaysforFuture" (Gelecek için Cumalar) hareketinin başlamasını sağladı. Mayıs 2019'a gelindiğinde, iklim krizini protesto için dünya genelinde 168 ülkeden öğrenciler Cuma günleri okula gitmiyor.

Küresel iklim protestosu, sadece geleceğini sahiplenmek isteyen çocuk ve gençlere de özgü değil. 31 Ekim 2018'de, Londra'da Parlamento Meydanı

önünde, “ExtinctionRebellion (XR – Yokoluş İsyanı)” adlı, küresel bir iklim krizi protestosu hareketi başladı. Bu harekete katılanlar, 15 Nisan 2019’da da 10 gün boyunca, gene Londra başta olmak üzere, dünya genelinde protestolar düzenledi; yapabildikleri yerlerde, sivil itaatsizlik eylemleriyle iklim krizine karşı “politikalar oluşturulması ve uygulanmasını” talep ettiler.

Sonbahar 2018’den bu yana dünya genelinde gelişen iklim protestosu hareketleri, gene o dönemde, Ekim 2018’de yayınlanan Birleşmiş Milletler (BM) Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) Küresel Isınma Özel Raporu’nun yaptığı felaket uyarılarının “normalde” olacağından çok daha büyük yankı bulmasına da neden oldu. Aralık 2018’de Polonya’nın Katowice kentinde düzenlenen Birleşmiş Milletler İklim Zirvesi (COP24) de, şimdye kadar yapılmış bir iklim krizi toplantılarından çok daha fazla ilgi çekti. Nisan 2019’da Birleşik Krallık ve İrlanda parlamentoları, “iklim için acil durum” ilan etti; Kanada’da ise, acil durum ilanı, mecliste onaylanmaya bile gerek duyulmadan, ivedilikle kabul edildi. Dünya genelinde, yerel meclisler, belediyeler de “iklim için acil durum” alarmına geçiyor ve iklim krizine karşı tedbir almaya başlıyorlar.

2019 Mayıs’ının son günlerinde, 20 ve 27 Eylül 2019’da dünya çapında bir iklim protestosu grevi gerçekleştirilmesi için çağrı yapılıyor; Greta Thunberg ve çocuk-geçen iklim aktivistleri, tüm dünyayı kendilerine katılmaya çağırıyorlar. Bu çağrı, “büyükler” arasında da yankı buluyor gibi gözüküyor.

Tüm bu hareketler, çabalar, “naif” ve “gerçeklerden” uzak bulunabilir elbette. Ama bana kalırsa, asıl “gerçeklerden kopuş”, dünya genelinde “Yeşil” bir uyanış yaşanırken, küresel çapta iklim krizinden en çok etkilenen yerlerden biri olan Doğu Akdeniz’de, “jeostratejik” rekabet ve kutuplaşmaya odaklanması. İklim krizi, ancak dayanışma ve ortaklaşma ile aşılabilecek yaşamsal bir tehdit ve zamanımız da insanlık olarak giderek azalıyor. İşte böyle düşününce, asıl naif olan ve gerçeklerden asıl kaçan kim?

Eastmed Pipeline, <https://www.edison.it/en/eastmed-pipeline>

Endy Zemenides ve David Harris, “Cyprus, Greece, Israel alliance serves US interests”, Kathimerini, 28 Mart 2019. <http://www.ekathimerini.com/238974/opinion/ekathimerini/comment/cyprus-greece-israel-alliance-serves-us-interests>

Kostis Geropoulos, “Closer cooperation among the countries of the region can only add to peace and stability – much needed in the East Med”, New Europe, 12 Nisan 2019. <https://www.neweurope.eu/article/greece-cyprus-jordan-cement-east-med-gas-forum-relationship/>

Tim Robinson ve Geordie Jeakins, “Squaring the triangle: why Turkey and the Eastmed project need each other”, War on the Rocks, 12 Nisan 2019. <https://warontherocks.com/2019/04/squaring-the-triangle-why-turkey-and-the-eastmed-project-need-each-other/>

Nikos Tsafos, “Can the East Med Pipeline Work?”, Center for Strategic and International Studies, 22 Ocak 2019, <https://www.csis.org/analysis/can-east-med-pipeline-work>

Harry Tzimitras, “Eastern Mediterranean Hydrocarbons Prospects: In Need of a Pragmatic Geopolitical Assessment”, Istituto Affari Internazionali, Mart 2019. <https://www.iai.it/sites/default/files/iai-com1918.pdf>

Richard Auty, “Economic Development and the Resource Curse Thesis” O Morrissey ve F Stewart, Economic and Political Reform in Developing Countries, Palgrave Macmillan, s. 58-80.

Sarah Treanor, “How Norway has avoided the ‘curse of oil’”, BBC, 27 Ağustos 2014. <https://www.bbc.com/news/business-28882312>

Eric Leister, “AccuWeather 2019 Europe summer forecast”, AccuWeather, 28 Mayıs 2019, <https://www.accuweather.com/en/weather-news/accuweather-2019-europe-summer-forecast/70008315>

“Young people have led the climate strikes. Now we need adults to join us too”, 23 Mayıs 2019,

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/may/23/greta-thunberg-young-people-climate-strikes-20-september>

“Gençlerden ihtiyarlara ‘genel grev’ çağrısı: Kitlelerin direnişini başlatabiliriz”, 27 Mayıs 2019, <http://acikradyo.com.tr/acik-gazete/genclerden-ihityarlara-genel-grev-cagrisi-kitlelerin-direnisini-baslatabiliriz>

“We’re stepping up – join us for a day to halt this climate crisis”, 24 Mayıs 2019,

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/may/24/climate-crisis-global-strike>

“İhtiyarlar gençlerin ‘grev çağrısı’na katılıyor: Yetişkinler yetişkin gibi hareket etmeli”, 27 Mayıs 2019, <http://acikradyo.com.tr/acik-gazete/ihityarlar-genclerin-grev-cagrisina-katiliyor-yetiskinler-yetiskin-gibi-hareket-etmeli>

Kaynakça

Doç. Dr. İlhan Aras¹
Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

ARAP BAHARI : AVRUPA KIŞI

2010 yılında Tunus'ta başlayan gösterilerin ardından Arap coğrafyasında hızla yayılan ve Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkelerinde etkisi günümüzde dahi hissedilen Arap Baharı her ne kadar Akdeniz'in güneyinde meydana gelse de Akdeniz'in kuzeyinde yani Avrupa'da da ciddi etkilere neden olmuştur. Akdeniz'in güneyi için demokrasiye geçiş anlamına gelen toplumsal hareketler sonuçları itibariyle Avrupa için birçok sorun yaratmıştır. Bu çerçevede Arap Baharı'nın Avrupa özelindeki sonuçlarıyla ilgili bazı çıkarımlar yapmak mümkündür.

İlk olarak Avrupa Arap Baharı'na, Arap Baharı'ndan birkaç yıl önce başlayan Euro krizinin etkilerini derin bir şekilde hissederken yakalanmıştır. Yunanistan, İspanya, İtalya, İrlanda ve Portekiz'i önemli ölçüde etkileyen Euro krizi Avrupa'nın tüm mesaisini alırken, bir anda uğraşması gereken önemli bir sorun daha doğmuştur.

Bu durumda da Almanya, bir yandan Euro krizini engellemeye diğer yandan göç krizinin üstesinden gelmeye başka bir deyişle Avrupa'nın geleceği için zor bir süreci yönetmeye çalışmıştır.

Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkeleri için demokrasiye geçiş olarak değerlendirilen olayların Avrupa siyasetine yansımaları tam tersi yönde olmuştur. Avrupa'da başta aşırı sağ partiler olmak üzere iktidardaki partiler tarafından da seçim malzemesi olarak kullanılan gelişmeler, Avrupa siyasetini şekillendirmeye başlamıştır. Bazen Arap Baharı'nın olduğu ülkelere askeri müdahale yapıp yapılmaması tartışmaları bazen de söz konusu ülkelere kaçarak Avrupa'ya gelen göçmenlere karşıtlık üzerinden konuya yaklaşılmıştır. Öyle ki, Almanya'daki Almanya için Alternatif partisinin başlangıçta Euro karşıtlığı üzerinden başladığı siyasi yaşamı Euro krizi büyük ölçüde çözüldükten sonra Arap Baharı ile Almanya'ya

¹ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Görevlisi

gelen göçmenlere karşıtlığa dönüşmüştür. Bu ve benzer birçok örnek Avrupa demokrasisi için Arap Baharı'nın etkilerinin yıpratıcı olmasına neden olmuştur. Kısacası, başta Suriye'den gelenler olmak üzere göçmenlerin "oy alınabilir" bir konu olması Avrupa siyaseti için önemli olmuştur. Aşırı sağın göçmen karşıtlığı üzerinden elde ettiği oyları bu partilere kaptırmak istemeyen merkez partilerin, aşırı sağa benzer söylemleri sahiplenmesi ise daha tehlikeli olan bir durum olarak değerlendirilebilir.

Avrupa'nın, ekonomik bir kazanç olarak gördüğü Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkelerinde on yıllarca yaşanan insan hakları ve demokrasi sorununu görmezden gelmesi, Avrupa başkentlerine kurulan çadırlar, doğal kaynakların alınıp silah satılması üzerine inşa edilen ilişkiler Arap Baharı ile sıkça eleştirilmiştir. Bu nedenle Avrupa'nın yakın coğrafyasıyla kurduğu ilişkilerin niteliğine dikkat etmesi her zaman önem taşımaktadır.

Arap Baharı'nda yaşananların bir diğer etkisi ise, Avrupa'nın önemli ülkelerinin konu dış politika olunca nasıl farklı çizgilere sahip olabileceğini göstermesidir. Fransa, tarihsel olarak Avrupa'nın Akdeniz politikasında öncü bir rol üstlenmeye çalışırken Arap Baharı'nda bu amacını gerçekleştirmediği, olaylara hazırlıksız ve aceleci yaklaştığı görülmüştür. Diğer yandan Avrupa'nın motoru olarak kabul edilen Almanya'nın ise farklı bir çizgide hareket ederek Fransa kadar aktif bir politika sürdürmekte isteksiz olması, iki Avrupa gücünün nasıl farklılaşabileceğini göstermiştir. Ayrıca Arap Baharı sürecinde üye devletlerin Avrupa Birliği'nden ziyade kendi inisiyatifleriyle hareket etmeleri konu dış politika olduğunda üye devletlerin henüz ortak hareket etmekte isteksiz olduğunu resmetmiştir.

Avrupa'nın "değerler birliği" olarak anılan imajının göçmenlerin gerek Akdeniz ve Ege'de yaşamalarını yitirmelerinde gerekse Yunanistan'da veya diğer Avrupa ülkelerinde maruz kaldıkları birçok olumsuz durumda ciddi anlamda yıpranmasına neden olmuştur. Tren garlarında, sınır kapılarında, tel örgülerin arkalarında veya denizdeki bir botta yaşam mücadelesi veren göçmenlerin maruz kaldıkları kötü muamelelerin dünyaya yansması Avrupa için istenilmeyen kötü bir durum yaratmıştır.

Arap Baharı'nın Avrupa için en önemli sonuçlarından biri olan göç konusu, Avrupa'ya önemli bir dış politika dersi de vermiştir: Avrupa'ya akın eden göçmenlerin durdurulması ancak Türkiye ile masaya oturulmasıyla mümkün olmuştur. Öyle ki, Almanya'nın ve Avrupa'nın lideri olan Angela Merkel'in kısa sürelerle sık sık Türkiye'ye gelerek ve hatta Avrupa Birliği üyelik sürecinde birçok vaat sunarak göç konusunu çözmesi Türkiye'nin Avrupa, özellikle Avrupa güvenliği için öneminin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Üyelik sürecinde yaşanan birçok zorluğa ve ayrımcı muameleyle rağmen bir anda ihtiyaç duyulan bir ülke haline gelen Türkiye, Avrupa'nın Orta Doğu bölgesindeki sorunlarda Türkiye'ye daha fazla ihtiyacı olduğunu da göstermiştir.

Sonuç olarak başlangıçta Arap Baharı olarak nitelendirilen gelişmeler bölge ülkeleri için beklenen sonuçları tam olarak vermemiş, coğrafi olarak yakın olmak ise Avrupa'nın Arap Baharı'ndan beklemediği ölçüde etkilenmesine neden olmuştur. Hiçbir devletin veya bölgenin kolaylıkla üstesinden gelemeyeceği, milyonlarca insana "maruz kalma" Avrupa'yı konuyla hiç "ilgilenmeyen" yerlerden elbette daha fazla etkilemiştir. Sıklıkla medyaya konu olan deniz üzerinden Avrupa'ya gitmeye çalışan insanlar ise, belki de "canları pahasına Hristiyan bir kıtaya gitmeye çalışan Müslümanlar" düşüncesini aklımıza getirebilir.

Okuma Önerileri

İlhan Aras, "Fransa'nın Arap Baharı Politikası", Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 2, 2017, ss. 137-169.

İlhan Aras, Altuğ Günar, "Almanya'nın Arap Baharı Politikası", Akademik Orta Doğu, Cilt: 10, Sayı 1, 2015, ss. 61-87.

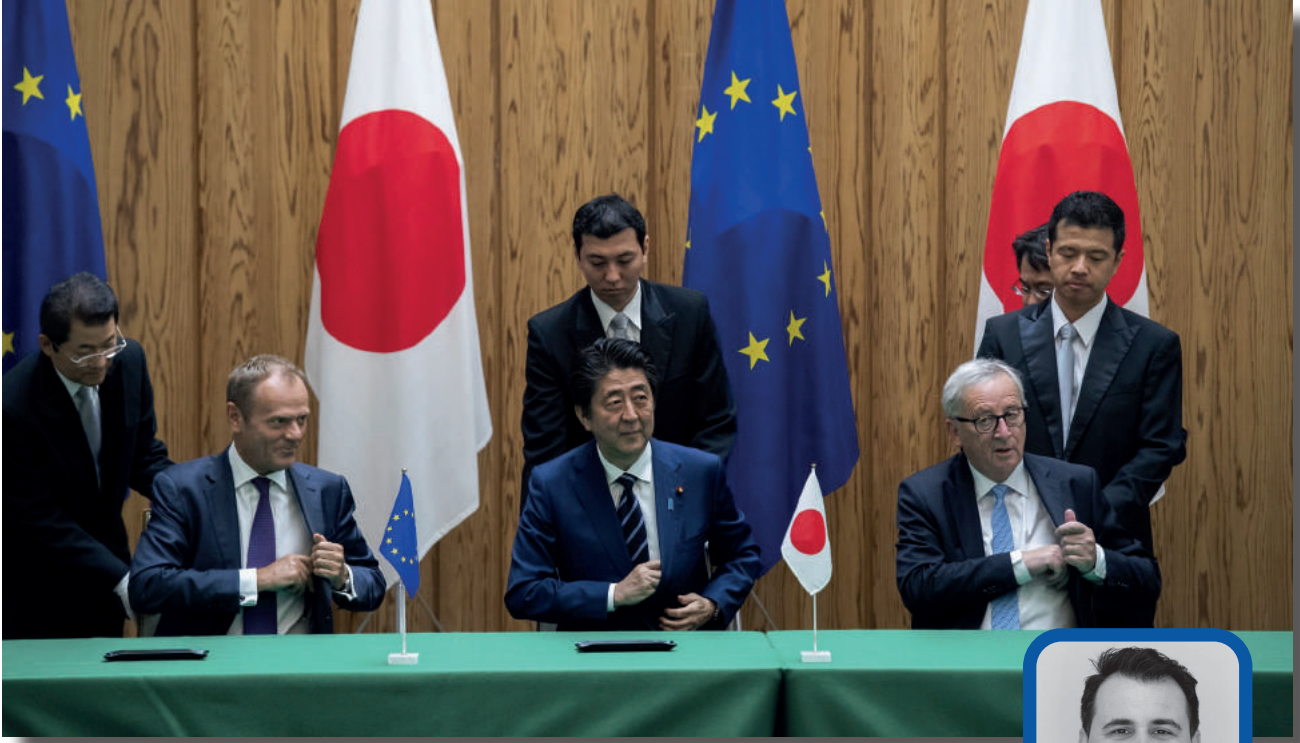
İlhan Aras, Altuğ Günar, "Avrupa Birliği ve İngiltere'nin Arap Baharı'na Bakışları", Arap Baharı Üzerine Değerlendirmeler, Ed. Armağan Gözkaman, Perihan Paksoy, Detay Yayıncılık, Ankara 2014, ss. 85-114.

İlhan Aras, Akın Sağıroğlu, "Almanya ve Suriyeli Mülteci Krizi", Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi, Cilt 1, Sayı 1, 2018, ss. 105-116.

İlhan Aras, Akın Sağıroğlu, "Yunanistan ve Suriyeli Mülteciler: Avrupa'nın Kapısını Zorlamak", Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 3, Aralık 2017, ss. 20-28.

İlhan Aras, Akın Sağıroğlu, "Avrupa Aşırı Sağında Göçmen Karşıtlığı: Fransa ve Macaristan Örnekleri", Mukaddime, Cilt 9, Sayı 3, 2018, ss. 59-77.

Kaynak : www.ft.com

Dr. Altuğ Günar*

Bandırma 17 Eylül Üniversitesi

Avrupa Birliği'nde Stratejik ve Ekonomik Ortaklık Kavramları ve Anlaşmaları

10 Nisan'da Avrupa Uzay Ajansı'nın kaynakları ile gerçekleştirilen ve bilim açısından büyük bir dönüm noktası teşkil eden "Kara Deliğin İlk Fotoğrafı" tüm dünya ile eş zamanlı basın açıklaması yolu ile paylaşıldı. Avrupa Birliği (AB) bilimsel açıdan bir dönem noktası olan bu başarıya oldukça ciddi bir destek verdi. AB'nin bilimden sorumlu Komisyoneri Carlos Moedas 1915 yılında bir adamın -Albert Einstein'ın- hayalini yaklaşık olarak 100 yıl önce kurmuş ve betimlemiş olduğu kara deliğin ilk fotoğrafının elde edilmesinin bilimsel açıdan büyük bir ilerleme olduğunu, diğer bilim adamlarının da bilim tarihinin artık bilimin görüntüden önce ve görüntüden sonra olmak üzere bir ayrıma gitmesi gerektiğini düşündüğünü belirtti.

Tüm dünya ve insanlık "Brexit, Ticaret Savaşları, Önce Amerika Politikaları, Trump Anı ¹, Popülizmin Yükselişi" gibi yoğun bir gündem ve tartışmalardan uzaklaşarak bu tarihi ana odaklandı. AB yoğun gündeminden uzaklaşarak insanlığın bilimsel gelişme karşısındaki en büyük adımına yapmış olduğu yatırımın karşılığını aldı ve "Kara Deliğin" ilk fotoğrafını yayımladı. "Kara Deliğin" ilk fotoğrafının yayımlanmış olması AB'nin uzun bir süreçte karşı karşıya kalmış olduğu meydan okumalara karşı bilimsel olarak vermiş olduğu en önemli cevaptı. Aynı dönem içerisinde "Kara Deliğin" fotoğrafı kadar AB tarafından gerçekleştirilen stratejik ve ekonomik ortaklık anlaşmaları da dikkatleri üzerine çekti. Dünya ekonomisi üzerinde 2008 yılından beri dolaşan kara bulutlar hiçbir dönemde

* Dr. Öğr. Üyesi, Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi, agunar@bandirma.edu.tr, Balıkesir/Bandırma. Çalışma yazarın "Avrupa Birliği'nde Stratejik Ortaklık Kavramı: AB-Japonya Stratejik Ortaklık Anlaşması ve Boyutları" adlı çalışmasının bir derlemesidir.

¹ Yazar belirtilen durumları ifade etmek için bu kavrama başvurmuştur. "Trump Moment" kavramı ile yazar Donald Trump'ın ABD Başkanı olduğu günden beri uygulamaya geçirmiş olduğu politikalar ile dünyayı ciddi şekilde ayırtmış olduğuna ve küresel işbirliğini engellediğine vurgu yapmak istemektedir. Bir diğer ifade ile her bir "Trump Anı", küresel olarak ekonomik, siyasi ve hukuki ilişkilere zarar verildiği anlamına gelmektedir.

bu kadar yoğunlaşmamış, popülizm, ötekileştirme ve çatışmaya yönelik söylemler bu kadar güç kazanmamıştı. AB, Kara Deliğin ilk fotoğrafının çekilmesi ile bilimsel olarak gerçekleştirmiş olduğu sıçramayı, Stratejik ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmaları ile entegrasyon süreci içerisinde gerçekleştirmek adına, ilgili faaliyetlere odaklanarak dinamizmini korumak istemektedir.

Stratejik ve Ekonomik Ortaklık Kavramları

AB ile Japonya arasında Stratejik Ortaklık Anlaşmaları (SOA) ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmaları (EOA) art arda yürürlüğe girerek, AB Brexit sürecinin gölgesinde oldukça büyük bir başarıya imza attı. Japonya açısından ise durum çok daha önem arz eder nitelikteydi. Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) Trump yönetimi iktidara sahip olduktan sonra dünyanın en büyük ekonomisi tarafından "Önce Amerika" söylemi ekseninde gerçekleştirilen uygulamalar korumacılığı ciddi şekilde yükselttiği gibi, AB gibi çok taraflılığı destekleyen aktörlerin oldukça ciddi sorunlar ile karşı karşıya kalmasına neden oldu. Japonya ABD'nin "Trans Pasifik İşbirliği" sürecinden ayrılması ile oldukça ciddi ekonomik bir darbe aldıktan sonra, ABD'nin önce Kuzey Kore'ye yönelik diplomatik hamleleri daha sonra ise Çin'in Kuzey Kore ile ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine yönelik yeni bir diyalog sürecine sıcak bakması ve Çin'in Güney Çin Denizi'nde Japonya'ya yönelik olarak takınmış olduğu saldırgan davranış, Japonya'yı bölgesinde ciddi bir yalnızlık sendromuna yöneltti. Belirtilen nedenlere Brexit sürecinin eklenmesi ile birlikte Avrupa'ya Asya ülkeleri tarafından bir giriş kapısı olarak kabul edilen Birleşik Krallık içerisinde yer alan Asya yatırımları ciddi bir tehlike ile karşı karşıya kaldığı gibi, Asya ülkeleri başta Japonya olmak üzere, Brexit sonrası süreci daha iyi yönetebilmek adına AB ile (bu durum) daha yakın ekonomik ve siyasi ilişki kurabilmenin yollarını aramaya girişti.

AB ile Japonya arasında gerçekleştirilen SOA ve EOA'lar tüm dikkatleri bu anlaşmaların üzerine çevirmiştir. AB entegrasyonu kendi içerisinde ve küresel olarak karşı karşıya kalmış olduğu meydan okumalara stratejik ve ekonomik işbirlikleri

kurarak karşılık vermek istemekte ve ekonomik entegrasyon sürecini stratejik ortaklıklar yolu ile teşvik etme amacını gütmektedir.

AB Stratejik Ortaklık (SO) kavramına ilişkin somut bir tanım kabul etmemiş, ancak uluslararası ekonomide korumacılığın artması ve bir anlamda ticaret savaşlarının yeni bir boyutta cereyan etmesi, (ABD ve Çin arasında) AB'nin SO konseptini öne çıkarması ile sonuçlanmış gözükmektedir. Kavram AB'nin çeşitli faaliyetleri kapsamında ele alınarak açıklanabilir bir nitelik göstermektedir. Kavramın ilk kez 1998 yılında AB ile Rusya arasındaki ilişkileri kapsar şekilde kullanılmış olduğu görülmektedir. Rusya dışında ABD, Kanada ve Japonya da AB tarafından stratejik ortak olarak kabul edilmiş ve oldukça kapsamlı anlaşmalar gerçekleştirilmiştir. 2003 yılında AB tarafından hazırlanmış olan Avrupa Güvenlik Stratejisi, AB'nin ABD ile karşılıklı ilişkilerini vazgeçilemez olarak nitelendirmiş ve ek olarak Kanada, Çin, Hindistan gibi ülkeleri ile stratejik ilişkilerin geliştirilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir.²

AB'nin küresel zorluklar ile mücadele kapsamında 3. ülkeler ile ilişki kurma biçimleri de değişmekte ve farklılaşmaktadır. Belirtilen durum AB'nin karşılıklı olarak yapmış olduğu anlaşmaların kapsamına da yansımaktadır. 2009 yılında yürürlüğe girmiş olan Lizbon Antlaşması ile birlikte AB "ortaklık" olarak isimlendirmiş olduğu anlaşmaların hukuki altyapısını hazırlamış, Avrupa Konseyi'nin AB'nin stratejik yönlendirmesini yapacağına dikkat çekmiştir. Lizbon Antlaşması sonrası AB'nin SO kavramını ciddi bir şekilde ele alması bu bağlamda şaşırtıcı değildir. SOA'nın içeriklerinin ilgili ülkeye göre şekillenmiş olduğu görülmektedir. AB, SO kuracağı tarafa özel olarak hazırlanmış (tailor made) bir anlaşma içeriği sunmaktadır. SOA'ların değişen doğalarının, aynı zamanda AB'nin optimum yarar sağlayacak ve işbirliğini kuracak olan anlaşma şeklini arayışından da kaynaklanmış olabileceği iddia edilmektedir. Nitekim, Lizbon Antlaşması ile oluşturulmuş olan daha önce Komisyon Başkan Yardımcısı tarafından yerine getirilen Yüksek Temsilcilik makamının oluşturulması tesadüfi değildir. Lizbon Antlaşması ile bir makam olarak oluşturulan Yüksek Temsilcilığe kurulacak olan

SO'lar kapsamında oldukça önemli roller verileceği tartışmaların odağında yer almıştır. AB Yüksek Temsilciliği görevini yürütmekte olan Frederica Mongherini'nin, ortaklıkların AB için çok önem taşıdığını belirtmesi ve işbirliği oluşturmanın AB'nin karakteri olduğu yönündeki açıklamaları, stratejik bir şekilde kurulacak ortaklıkların önemi ne dikkat çekmiştir. 2000'li yıllar ile birlikte AB'nin gelecek tartışmalarının hız kazanması, 2005 yılında "AB için bir Anayasa Teşkil Eden Antlaşma"nın Fransa ve Hollanda tarafından reddedilmesi, 2008 yılında küresel finansal ve ekonomik krizin meydana gelmesi AB'yi oldukça derin açmazlar ile karşı karşıya bırakmıştır. 2009 yılında yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması ile, AB'nin küresel zorluklar karşısında cevap verme kabiliyetinin yükseltilmesi amaçlanmış, AB açısından ortaklıkların önemi daha fazla artmıştır. 2010 yılında Avrupa Konseyi Sonuç Bildirgesi'nde SO'ların, AB için oldukça önem taşıdığının vurgulanması³ ve AB'nin çıkarlarını ve rolünü etkin bir şekilde devam ettirebilmesi için SO'nun oldukça önemli bir araç olduğunun belirtilmesi dikkat çekici bir nitelik arz etmektedir. SO'lar genel olarak sui generis nitelik arz etmektedir. AB SOA, taraflara göre şekillenmekle birlikte, SO'nun kavramsal olarak tanımlanmasına yönelik literatürde yer alan çalışmalar, kavramın temel olarak bir AB dış politika aracı olarak kabul edilmesi gerektiği yönündedir (Ferreira-Pereira ve Vieira, 2016: 3-5).

AB literatürü içerisinde SOA'lara yönelik genel olarak kabul gören görüş yanında, SOA'ların çok düzeyli ve çok katmanlı yapıya sahip, taraflar arasındaki ilişkiyi çıkarlar bağlamında daha üst düzeye taşıyan işbirliği anlaşmaları olarak kabul eden görüşlerde bulunmaktadır (Grevi, 2016: 163). Ayrıca SOA'ların AB'nin küresel ilişkilerde başarısız olduğunun en önemli kanıtı olduğunu kabul eden çeşitli yaklaşımlarda bulunmaktadır. Belirtilen yaklaşımlar, SO olarak isimlendirilen bu anlaşmaların AB'nin küresel ilişkilerini yürütme ve dönüştürmede karşı karşıya kaldığı başarısızlığı gizleme amacını taşımış olduğunu ortaya koymaktadır (Renard, 2013: 312).

SOA'lar kendi içlerinde sınıflandırılmaya tutulabilmektedir. Coğrafi olarak sınıflandırılmış

olduğunda, bölgelerarası olarak kabul edilen SOA'ların daha çok ekonomik kalkınma gündemine sahip olduğu; Latin Amerika, Akdeniz, Afrika ülkelerini kapsamış olduğunu, karşılıklı olarak isimlendirilen SOA'ların kendi içerisinde de 2'ye ayrılarak ilk grupta Çin, Hindistan, Brezilya, Güney Afrika, Güney Kore ve Meksika'yı kapsarken, 2. grupta, ABD, Japonya, Rusya ve Kanada'nın yer aldığı görülmektedir (Sautenet 2016: 124).

SOA'lara yönelik AB tarafından ortaya konmuş olan net bir tanımın olmaması, ilgili anlaşmaların ciddi şekilde tartışılmasına yol açmaktadır. SOA'lara yönelik birden fazla kabul görmüş yaklaşım bulunmakla birlikte, Avrupa Konseyi'nin SO kavramının AB'nin hedef ve çıkarlarına ulaşmada önemli bir araç olduğunu belirtmesi, anlaşmaların AB tarafından bir dış politika aracı olarak görülmüş olduğunu göstermektedir.

SOA'ların yanında, AB 3. ülkeler ile EOA'lar da gerçekleştirmektedir. AB'nin doğası gereği, SOA'lar ile EOA'ların nitelikleri arasında oldukça ciddi farklar bulunmakta, ancak ilgili anlaşmalar birbirlerini tamamlayıcı olarak da gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda önce SOA 3. ülke ile gerçekleştirilerek hedeflenen siyasi işbirliğinin, taraflar arasında ekonomik işbirliğini teşvik etmesi ve kolaylaştırılması amaçlanırken, EOA ile AB ve 3. ülke arasındaki ticaret hacminin optimum düzeye çıkarılması planlanmaktadır.

Dünya Bankası 2017 verilerine göre 17.339 trilyon⁴ dolarlık bir ekonomik dev olan AB, küresel olarak 3. ülkeler ile gerçekleştirmiş olduğu ekonomik iş birliği ve ortaklık anlaşmaları ile dikkatleri üzerine çekmektedir. AB ticaret politikası kapsamında gümrük vergilerinin ikili ticarete kaldırılmış olduğu ve 3. ülkelere ortak bir gümrük tarifesinin uygulandığı 1- gümrük birliği, 2- ortaklık, istikrar, derin ve kapsamlı serbest ticaret anlaşmaları ve ekonomik ortaklık anlaşmaları ve 3- ortaklık ve işbirliği anlaşmaları olmak üzere 3 temel ticaret anlaşma türü uygulanmaktadır. AB ticaret politikası kapsamında gerçekleştirilen anlaşmalardan⁵ farklı olarak, AB EOA ticaret ve kalkınma anlaşmaları olarak kabul edilen ve Afrika ve Karayip ve Pasifik ülkeleri ile gerçekleştirilen merkezinde bölgesel ekonomik entegrasyonun yer

³ İlgili metne ulaşmak için bkz; <https://www.consilium.europa.eu/media/21369/qc3010507enc.pdf>, s.34.

⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz; <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=EU-US-CN>

⁵ İlgili Anlaşmalar; AB-Vietnam Yatırım Koruma Anlaşması, AB-Yeni Zelanda Ticaret Anlaşması, AB-Avusturya Ticaret Anlaşması, AB-Singapur Serbest Ticaret Anlaşması-Yatırım Koruma Anlaşması, AB-Meksika Ticaret Anlaşması, AB-MERCOSUR Ticaret Anlaşması, AB-Kanada Kapsamlı Ekonomi ve Ticaret Anlaşması. Ayrıntılı bilgi için bkz; <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>

aldığı anlaşmalar olarak tanımlanabilmektedir. EOA'ların geçmişi Cotonu Anlaşması'na⁶ kadar geri gitmektedir. EOA'ların anlaşma yapılan bölgenin ya da taraflara özel olarak yapılmış olduğu görülmektedir. AB tarafından gerçekleştirilen EOA'lar Dünya Ticaret Örgütü tarafından kabul edilmiş olan düzenlemeler ile uyumluluk taşımakta, ancak sıradan bir ticaret anlaşmasının da ötesine geçmektedir (European Commission, 2019).

AB tarafından EOA'ların temel amaçlarının Afrika, Karayip ve Pasifik ülkelerinin dünya ekonomisine en hızlı şekilde entegre edilmesi olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda AB ile gerçekleştirilen EOA ticaret ve yatırımlar yolu ile fakirliğin düşürülmesi ve sürdürülebilir kalkınma açısından ilgili ülkelere oldukça ciddi fırsatlar sunmaktadır. EOA'lar gerçekleştirilmiş olduğu ülkelerin ekonomilerinin hassas olduğu sektör ve mallara yönelik olarak hazırlanarak ortaya çıkan ticari asimetrisi anlaşma yapılan ülke adına düzeltmekte, çeşitli koruma önlemleri ile ilgili ülkenin ekonomik olarak zarar görmesinin önüne geçmektedir. Bu bağlamda EOA'ların ekonomik değişimi gerçekleştirmek adına oldukça önemli anlaşmalar olduğu iddia edilmekle birlikte, ülkelerin ekonomik büyümelerine katkı sağlamakta ve ekonomik yönetişimin gelişimine ciddi şekilde etki etmektedir (European Commission, 2018).

AB tarafından gerçekleştirilen EOA'ların gerçekleştirilen ülke ekonomisi adına 10 temel fayda sağlamış olduğu belirtilmektedir. EOA ile birlikte; yeni iş fırsatlarının yaratıldığı, ilgili ülkenin daha fazla yatırım için elverişli hale geldiği, daha fazla ve daha iyi iş oluşturduğu, ihracat ve ithalat maliyetlerini düşürdüğü, yerel üreticilerin zarar görmesini engellediği, endüstriyellemeyi teşvik ettiği, çiftçileri desteklediği, ilgili ülkenin komşuları ile daha yakın ilişkiler kurmasını sağladığı, paylaşılan değerleri teşvik ettiği ve küresel zorluklara karşı birlikte hareket edilmesinin sağlanmış olduğu iddia edilmiştir (European Commission, 2016).

SOA ve EOA, AB'nin kendi açmazlarının ve meydan okumalarının zirve yapmış olduğu bu günlerde oldukça önem taşıyan işbirliği araçları olarak öne çıkmaktadır. Özellikle SOA'lar ile AB uzun bir süredir aramış olduğu dış politika aracını hayata geçirmiş ve 3. ülkeler ile yaptığı EOA'ların etkinliğini pekiştirecek ve etkin kılacak

bir mekanizmayı işbirliği kurma mekanizması içerisine dahil etmiştir. SOA'ların kavramsal olarak AB'nin resmi metinlerinde tanımlanmamış olması bu anlaşmaların hukuksal olarak zayıf noktalarını oluştururken, SOA'ların EOA'lar ile birlikte yapılması, ekonomik işbirliklerinin etkinliklerini güçlendirmekte, işbirliğinin gelişmesi önündeki siyasi engeller SOA'lar ile aşılarak, hedeflenen iktisadi yarara AB tarafından ulaşmak amaçlanmaktadır. İlgili kavramlara bu açıdan yaklaşmış olduğunda, AB'nin önümüzdeki günlerde karşı karşıya kalmış olduğu zorluklara karşı bu tür anlaşmalara ciddi şekilde odaklanacağı ve önümüzdeki Avrupa Parlamentosu seçimlerinden sonra bu tür anlaşmalara yoğunluk vereceği beklenmektedir. Nitekim AB, EOA'lar bağlamında tüm dünyada sarsılmaz bir ekonomik işbirliği ağı kurmuş durumdadır.

Kaynakça

- European Commission, "Economic Partnership", http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/economic-partnerships/index_en.htm.
- Publications Office of the European Union, "10 benefits of Economic Partnership Agreements (EPAs)", <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ece83404-abcb-11e6-aab7-01aa75ed71a1>.
- European Commission, "Negotiations and Agreements", <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>.
- Sautenet, A. (2008) "Europe and China: Cooperation with Complex Legal Dimensions", Paris, Centre Asie Ifri.
- Renard, T. (2013) "The EU and Its Strategic Partners A Critical Assessment of the EU's Strategic Partnerships", S. Biscop ve R. G. Whitman (eds.) The Routledge Handbook of European Security, Abingdon, Routledge.
- Ferreira-Pereira, L. C. ve Vieira, A. V. G. (2016) "Introduction: The European Union's Strategic Partnerships: Conceptual Approaches, Debates and Experiences", Cambridge Review of International Affairs, 29(1): 3-17.
- Grevi, G. (2016) "The EU Strategic Partnerships: Process and Purposes", M. Telo ve F. Ponjaert (eds.) The EU's Foreign Policy: What Kind of Power and Diplomatic Action?, New York, Routledge.

Kaynak : Dazman / Getty Images / iStockphoto

Avrupa Birliği'nin Enerji Güvenliğinde Doğu Akdeniz: Hidrokarbon Kaynaklarının Kıbrıs Sorununun Çözümüne Etkisi

Giriş

Uluslararası sistem içerisindeki aktörler, (ulus devlet, uluslararası örgütler, uluslararası örgütler, hükümet dışı kuruluşlar vb.) birbirleriyle olan ilişkilerinde, kendi çıkarlarını korumak ve bu sayede kazançlarını artırmak konusunda bazı avantajlara sahip durumdadırlar. Belirtilen avantajlar, o aktörün coğrafi, jeopolitik, jeostratejik alanlardaki önemiyle doğru orantılı olmakta ve bu anlamda enerji de uluslararası ilişkilerde aktörlerin politikalarını etkilemektedir. Enerji kaynaklarına sahip olmak, aktörlere ikili ilişkiler başta olmak üzere, uluslararası alandaki olaylar ve durumlar karşısında önem kazandırmaktadır. Böylece, 'enerji konusunda zengin' olan aktörler, 'enerji konusunda fakir' olan aktörler karşısında üstünlük gösterme şansı yakalayabilmektedirler.

Emre Erdemir¹
Marmara Üniversitesi

Doğu Akdeniz coğrafyası da enerji kaynakları ve politikaları bağlamında değerlendirilmesi gereken alanlarından biri durumuna gelmiştir. Özellikle Ortadoğu coğrafyası gibi hidrokarbon kaynakları konusunda zengin olan bir bölgeye ve Avrupa Birliği ülkeleri gibi enerji konusunda bağımlı durumda bulunan siyasal yapılara yakınlık, Doğu Akdeniz'in enerji konusunda önemli aktörler arasına girmesi için gerekli olan faktörlerden olmuştur. Çalışmanın temel araştırma sorusu; Doğu Akdeniz hidrokarbon kaynaklarının Avrupa Birliği'nin enerji güvenliği içindeki önemi çerçevesinde Kıbrıs Sorunu'na nasıl bir etkisinin olduğu üzerine odaklanmıştır.

Avrupa Birliği açısından enerji, Birliğin Topluluk olarak adlandırıldığı yıllardan itibaren üzerinde politikalar üretilen bir başlık olmuştur.

¹ Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü, Avrupa Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, email: emreerdemir55@gmail.com.

Ancak günümüze kadar gelen süreç içerisinde, Birlik bazında yapılan düzenlemeler enerji konusunda üye ülkelerin üzerinde uzlaştıkları bir politika alanı olamamıştır. Yine de, Birlik enerji kaynaklarına bağımlılığını azaltmak ve yerli üretime ağırlık vermek noktasında önemli atılımlar içerisindedir. Bağımlılık noktasında çalışmada tartışılacak olan Doğu Akdeniz coğrafyasının, Avrupa Birliği açısından alternatif olması beklenebilir. Avrupa Birliği'nin özellikle Rusya Federasyonu (RF), Norveç, Cezayir, Libya gibi ülkelere enerji kaynakları konusundaki bağımlılığının bilindiği bir durumda, Doğu Akdeniz'in Güney Gaz Koridoru içerisinde yer alarak, dördüncü koridor olarak değerlendirilmesi, AB enerji güvenliği açısından önem arz etmektedir.

Doğu Akdeniz Hidrokarbon Kaynakları ve AB'nin Enerji Güvenliği

Doğu Akdeniz'in enerji jeopolitiği için önemli bir coğrafya haline gelmesi, 2000'li yılların başında olmuştur. Ancak, Doğu Akdeniz'de enerji kaynaklarının bulunması 1960'lı yıllara denk gelmiştir. Bu yıllarda Suriye, Ürdün ve Lübnan'da hidrokarbon kaynakları için aramalar yapılmıştır (Üstün, 2016, s.2). Ancak bölgede bulunan kaynakların derinlerde olması, aramaların başarılı olmasını engellemiştir. Ayrıca dönemin şartları içerisinde Ortadoğu'daki savaş ortamı ve teknolojik yetersizlikler, Doğu Akdeniz'deki enerjinin açığa çıkmasını engellemiştir.

2000'li yılların başında enerji fiyatlarının artması ve teknolojinin gelişimiyle birlikte başlayan keşifler sonucunda İsrail'de bulunan doğalgaz, Doğu Akdeniz'in öneminin artmasında başlıca etmenler arasındadır. Bu ilk keşifler çok uluslu enerji şirketlerinin bölgeye bakışını değiştirmiş ve ilk kez 2003 yılında Shell firması, Mısır'ın Nil Deltası'nda yaptığı araştırmalarla çok yoğun bir hidrokarbon yatağı bulmuştur (Örmeci, 2014, s.379). İsrail'de ise 2009 yılında Tamar, 2010 Leviathan doğalgaz sahalarının bulunuşu, bölge ülkeleri açısından olduğu kadar büyük güçleri de Doğu Akdeniz'e çekmiştir. (Üstün, 2016, s.2) İsrail'de bulunan doğalgaz sahalarından hidrokarbon kaynaklarının çıkarılmasını sağlayan ABD'li enerji şirketi Noble Energy, bunun bir göstergesi olmuştur (Doğan, 2013).

İsrail ve Mısır'ın bu adımları, bölgede bulunan GKRY'yi de, enerji konusunda harekete geçmeye yöneltmiştir. Ancak Kıbrıs Sorunu nedeniyle KKTC ve Türkiye ile sorunlar yaşayan GKRY, münhasır ekonomik bölge (MEB) anlaşmaları yoluyla uluslararası hukuk nezdinde adımlar atmıştır. Mısır, Lübnan ve İsrail ile yapılan münhasır ekonomik bölge anlaşmalarıyla GKRY, Türkiye ile KKTC karşısında önemli bir hamle gerçekleştirmiştir. Şubat 2003'te Mısır, Ocak 2007'de Lübnan ve Aralık 2010 tarihinde İsrail ile yapılan MEB anlaşmalarıyla GKRY, hem deniz alanları, hem de enerji alanları konusunda kendi güvenliğini sağlamış, enerji rekabetinde önemli bir aktör haline gelmiştir (Akçadağ, 2013). Ayrıca GKRY, Nisan 2004 tarihinde MEB ilanını BM'ye bildirmiştir (Doğan, 2013). MEB ilanının tarihi dikkat çekicidir. Çünkü 1 Mayıs 2004 tarihinde AB'ye Kıbrıs'ın tamamını temsilen üye olan GKRY, böylece sorunu uluslararası alana taşıyarak AB tarafından destek almayı hedeflemiştir. AB'nin bu konuya bakış açısı gelecek başlık altında değerlendirilecektir.

GKRY, uluslararası alanda bu hamleleri yaparken hidrokarbon kaynaklarının bulunması ve çıkarılması konusunda da somut adımlar atmıştır. 2007 yılında GKRY Paramentosu tarafından çıkarılan yasayla, Doğu Akdeniz'de GKRY'ye ait olduğu belirtilen MEB'in 12 parsel bölünmesi ve bu alanlarda arama yapılması için enerji şirketlerine ruhsat verilmesi kararlaştırılmıştır (Kedikli ve Deniz, 2015, s.408). Özellikle 12.parselde 2011 yılında İsraili Derek ve ABD'li Noble Energy şirketlerinin aramaları sonucunda Afrodit doğalgaz yatağı bulunmuştur (Kısacık, 2013). Bu yatak, tahmin edilen rezerv miktarının altındadır. 140 milyar metreküp doğalgaz bulunmasına rağmen, yapılan keşiflerde derinlere gidilememesi, rezerv büyüklüğüyle ilgili çelişkili bilgilere neden olmuştur (Üstün, 2016, s.2).

İsrail, Mısır ve GKRY'nin doğalgaz sahalarından çıkarılan rezerv miktarı, AB için yeterli değildir. ABD Jeolojik Araştırmalar Kurumu (United States Geological Survey-USGS), Doğu Akdeniz'de tahmini olarak 77 trilyon metreküp gaz olduğunu açıklasa da, bu rezervlerin çıkarılmasının zorluğu nedeniyle günümüzde İsrail'de bulunan Leviathan sahasından çıkarılan gazın miktarı kesin olarak 3,5

trilyon metreküp olarak hesaplanmıştır. (USGS, 2010, s.1) Rusya Federasyonu'nun kanıtlanmış 44 trilyon metreküp doğalgaz rezervi olduğu düşünüldüğünde; AB'nin enerji bağımlılığı Doğu Akdeniz havzasıyla bitmeyecektir. (Üstün, 2016, s.3) Ancak, kaynak çeşitliliği açısından önemli bir faktör olmaktadır. Bunun sağlanması için Kıbrıs Sorunu'nun çözülmesi gerekmektedir.

Doğu Akdeniz Hidrokarbon Kaynakları-Kıbrıs Sorunu İlişkisi

GKRY'nin 2012 yılında AB Dönem Başkanlığı'na üstlenmeye başlaması sonrasında Kıbrıs müzakereleri durma noktasına gelmiştir. GKRY, hem Türkiye'nin açmak istedikleri fasılları engellemiş, hem de Ada'daki müzakere sürecinin tıkanma noktasına gelmesine yol açmıştır. 2014 yılının Şubat ayında taraflar, iki yıl aradan sonra görüşmelere başlama kararı almış ve müzakere sürecinin işlerliğini sağlayacak bir Ortak Metin üzerinde anlaşmışlardır. (Örmeci, 2014, s.377). Ada'da yıllardır çözüm bulunamayan mülkiyet, yönetim ve güç paylaşımı, toprak sorunu, AB konuları gibi sorunlu alanlar bulunmaktaydı. Bu konularda tarafların olumlu adımlar atması üzerine Ortak Metin'in iletilmesi kararı alınmıştır (Akgün, 2014). Ancak sürecin ilerleyişi açısından Ortak Metin'in içeriğinden daha çok hidrokarbon kaynakları etkili olmuştur. 2011 yılında GKRY'nin yaptığı hamlelere karşılık KKTC, Türkiye ile karşılıklı olarak Kıta Sahaneliğini Sınırlandırma Anlaşması imzalamıştır. Bu anlaşmanın yanı sıra KKTC, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'na (TPAO) Doğu Akdeniz'de hidrokarbon kaynakları konusunda yetki vermiştir (Kedikli ve Deniz, 2015, 411). Ayrıca Türkiye, 12.parsele Piri Reis sismik araştırma gemisini göndermiştir. 12.parsel, hem Türkiye'nin, hem de GKRY'nin hak iddia ettiği alan olarak uluslararası hukuk açısından da tartışmalı bir konudur. KKTC'nin de facto durumu, bu sorunun çözülmesini engelleyen bir faktör olmaktadır. Türk tarafı 1960 Antlaşmaları'nda belirtilmiş olan, 'Ada'da çözüm olmadan taraflardan biri doğal kaynakları tek başına çıkaramaz ve kullanamaz' ifadesini kullanarak, Rum tarafı ise 'Kıbrıs Cumhuriyeti'nden Türk tarafının ayrıldığını ve bu nedenle Ada çevresinde bulunan hidrokarbon kaynaklarının kendilerinin hakkı

olduğu'nu belirterek, hidrokarbon kaynaklarının paylaşımı konusunda kendi iddialarını ortaya koymaktadırlar (Yıldırım, 2015, s.3-4).

Enerji konusunda taraflar arasında bir çözüm olmazken, bu konuda Mayıs 2015 sonrasında başlayan müzakereler yapıcı bir şekilde devam etmektedir. Doğu Akdeniz'deki enerji kaynaklarından fayadalanmak isteyen iki taraf da son görüşmelerde olumlu bir tavır sergilemektedirler. KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı ve GKRY Başkanı Nikos Anastasiadis arasındaki görüşmelerde, AB'ye KKTC tarafının da üyeliği, Maraş'ın durumu, mülkiyet, limanların karşılıklı açılması gibi sorunlar ortaya konulmuş ve iki devletli, iki toplumlu BM parametrelerine dayalı adada oluşturulması, taraflar tarafından temel hedef olarak belirlenmiştir (Yıldırım, 2015, s.5-6).

Özellikle GKRY'nin İsrail ve Mısır ile yaptığı enerji anlaşmalarından endişelenen Türkiye'nin, Doğu Akdeniz'deki enerjiyi Avrupa'ya ulaştıracak boru hattının Türkiye üzerinden geçmesini sağlamak için müzakere sürecine destek vermesi ve İsrail'le ilişkileri düzeltme eğilimine girmesi önemlidir. Bu hem AB'nin enerji bağımlılığını azaltma yolunda önemli bir adım, hem de Türkiye ve KKTC'nin enerji ve siyasal pazarlıklarda kayıp yaşamaması adına önemli bir süreç olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç

Doğu Akdeniz hidrokarbon kaynaklarının keşfi sonrasında, bölge ülkeleri ve bölgeye yatırım yapan veya yatırım yapmayı amaçlayan enerji şirketleri için kaynakların ticarileştirilmesi önemli faktörlerden biri olmuştur. Kaynakların ticarileştirilmesi, sadece bölge ülkeleri ve enerji şirketleri dışında, enerji piyasasının içerisinde yer alan tüm aktörleri ilgilendiren bir konu durumundadır. Konunun siyasi, ekonomik, jeopolitik başta olmak üzere birçok nedeni bulunmakta, uluslararası ilişkiler ve ekonomi politik gibi diğer alt bilim dallarını ilgilendiren süreçleri de içerisinde barındırmaktadır. Özellikle 2009 yılında Tamar ve Leviathan, 2011 yılında Afrodit, 2015 yılında Zohr gaz sahalarının keşfedilmesi, Doğu Akdeniz'in enerji jeopolitiğindeki yerinin değişmesine neden olmuştur. Ancak bölge ülkelerinin hedefi olan Doğu Akdeniz'in enerji merkezi (hub) olması için, gaz sahalarının ticarileştirilmesi gerekmektedir.

Kaynak : insamer.com

Enerji piyasalarında rekabetçi hale gelmek, uluslararası piyasalardaki güç mücadelesinde Doğu Akdeniz'i önemli coğrafyalardan biri haline getirecektir. Böylece yukarıda belirtilen Doğu Akdeniz'in 10-15 yıl içerisinde Avrupa pazarlarına açılmasının süresinin, daha yakın tarihlere inmesi mümkün olabilecektir, yani Doğu Akdeniz gazının önce bölgesel anlamda geliştirilip, daha sonra uluslararası piyasalarda merkez olması hedeflenebilir.

Doğu Akdeniz hidrokarbon kaynaklarının ticarileştirilmesi için gerekli hususlardan olan Kıbrıs Sorunu ve hidrokarbon kaynaklarının gelir paylaşımı, Avrupa Birliği pazarı, enerji piyasasındaki aktörlerin durumları ile bölge ülkelerinin politikaları ve birbirleriyle olan ilişkileri gibi faktörlerin her birinin ayrı ayrı çalışmaya katkı sunduğu görülmektedir. Bölge ülkelerinin politikaları ve birbirleriyle olan ilişkilerinin, yukarıda değerlendirilmeye çalışılan diğer faktörlerin oluşmasına ve sürece etki etmesine doğrudan yardımcı olduğu da belirlenmektedir. Enerji alanında iş birliğinin, tarafların Doğu Akdeniz hidrokarbon kaynaklarından fayda sağlamasına yardımcı olacağı, Kıbrıs Sorunu'nun çözümüne 'katalizör' olabileceği, enerji piyasasındaki aktörlerin konjoktüre uygun yeni stratejiler ve politikalar geliştirmesine yol açacağı da değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Akçadağ, Ö., (8 Aralık 2013). Doğu Akdeniz'de Enerji Jeopolitiği ve Bölge Ülkelerine Yansıyan Rekabeti. <http://www.turkishny.com/drgoeknur-akcada/17-drgoeknur-akcada/130465-dogu-akdenizde-enerji-jeopolitigi-ve-bolge-ulkelerine-yansiyen-rekabeti#.V0lqb5GLTIU>.
- Akgün, M., (11 Şubat 2014). Bu sefer Kıbrıs'ta iş ciddi. 28 Mayıs 2016. <http://haber.star.com.tr/yazar/bu-sefer-kibrista-is-ciddi/yazi-841420>,
- Doğan, N., (2013). Doğu Akdeniz'de Enerji Stratejileri ve Bölgesel Güvenliğin Geleceği. 15 Ocak 2014. <http://www.21yyte.org/tr/arastirma/enerji-ve-enerji-guvenligi-arastirmalari-merkezi/2014/01/15/7383/dogu-akdenizde-enerji-stratejileri-ve-bölgesel-guvenligin-gelecegi>.
- Kedikli, U. ve Deniz T., (2015). Enerji Kaynakları Mücadelesinde Doğu Akdeniz Havzası ve Yetki Alanları Uyuşmazlığı. *Alternatif Politika*. 7(3), 399-424.
- Kısacık, S., (15 Eylül 2013), Türk Dış Politikasında Enerji Koridorlarının Önemi. 28 Mayıs 2016. <http://politikaakademisi.org/2013/09/25/turk-dis-politikasinda-enerji-koridorlarinin-onemi/>.
- Örmeci, O., (2014). Kıbrıs Müzakerelerinde Yeni Dönem: Enerji Jeopolitiği ve Akdeniz Birliği Olgusu. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(31), 376-385.
- United States Geological Survey (USGS). (14 Mart 2010). Assessment of Undiscovered Oil and Gas Resources of the Levant Basin Province, Eastern Mediterranean. 24 Ağustos 2017, <https://pubs.usgs.gov/fs/2010/3014/pdf/FS10-3014.pdf>.
- Üstün, N. (Ocak 2016). Doğu Akdeniz'de Enerji Politikaları ve Kıbrıs Müzakerelerine Etkisi. 9 Ağustos 2017. <http://www.kto.org.tr/d/file/dogu-akdenizde-enerji-politikalari-ve-kibris-muzakereleri---nazli-ustun.pdf>.
- Yıldırım, Şafak B. (12 Ağustos 2015). Kıbrıs'ta Yeniden Çözüm Girişimi: 2015 Akıncı- Anastades Görüşmeleri. 27 Eylül 2017. <http://www.bilgesam.org/incele/2147/-kibris-ta-yeniden-cozum-girisimi--2015-akinci-anastasiadis-gorusmeleri/#.XLISH-j7TIU>.

Avrupa'da Aşırı Sağ Evriliyor mu ?

(2019 Avrupa Parlamento Seçimi Sonuçları Nasıl Okunmalı)

23-26 Mayıs 2019 tarihlerinde yapılan Avrupa Parlamento (AP) seçim sonuçları için genel bir sonuç çerçevesi çizersek; popülist partilerin Avrupa genelinde toplamda beklenen dip dalgasını yakalayamadıklarını ancak kilit noktada zafer kazandıklarını görmekteyiz. Aynı zamanda büyük resme bakıldığında ise geleneksel merkez sağ ve merkez sol partilerde ciddi bir erimeyle karşı karşıya kalırken iç siyasette hükümetlerin ciddi güven kaybı ile karşı karşıya kaldığı gözlenmektedir. Zira AP seçim sonucu ertesinde Yunanistan'da erken seçim kararı alınırken, Fransa'da Emmanuel Macron'un iç siyasette Aşırı Sağcı Marine Le Pen karşısında kenara sıkışmışken Belçika'da ise Flaman milliyetçiliği ağırlığını hissettirmeye başlayarak

'konfederalizm' yüksek sesle dile getirilmeye başlandığını görmekteyiz. Diğer yandan merkez partiler güç kayıp etmesine rağmen merkezi kurtaranlar ise Liberaller ve Yeşiller'in kayda değer yükselen oyları olmuştur.

Gerek Avrupa basını gerekse de Türk basınında AP seçimlerini asıl şekillendirenin Avrupa Birliği (AB) üye devletlerinin çıkarlarını savunan hükümetlerin bir mücadele alanı olarak gösteriyor olsa da aslında "Avrupalı partilerin" parti gruplarının parlamentoyu şekillendirerek kilit bir konumda olduğu görülmektedir. Bu durumda analizimizi yaparken AB üye ülkelerinin AP temsilcilerinin ulusal düzeyde olarak değil de parti gruplarının siyasal sistemdeki yerini incelerken AB'nin giderek

Yusuf Ertuğral
Euro Politika Dergisi
Genel Yayın Yönetmeni

etkinliğini artırdığı AP'deki karar almadaki gücünü dikkate alarak seçim sonuçlarını nasıl okumamız gerektiğini ve yük selen Aşırı Sağ karşısında etkisini incelemeye çalışacağız.

Krizlerin Gölgesinde AP Seçimleri

1979 yılından bu yana beş yılda bir yapılan ve üyelerini seçimle belirlenen AP her seçim döneminde özellikle on beş sene boyunca krizlerin gölgesinde girdiği görmekteyiz. 2005 yılında AP seçimlerinin gündeminde 2004 yılında Fransa' da ve Hollanda'da yapılan referandum sonucu ret edilen *Anayasa Krizi* belirlemişti.ⁱ 2009 yılına gelindiğinde ise 2008 yılında Avrupa'da gittikçe kendisini hissettiren *EURO Krizi* damgasını vururken krize rağmen Merkez Sağ ve Sol koltuklarını korumuş varlıklarını yavaşça hissettiren *Aşırı Sağ* ise yükselişi sınırlı kalmıştı.ⁱⁱ 2014 yılında 2008 ekonomik kriz sonrası toparlanmalar başlamış olsa da 2010 yılının sonlarında başlayan *Arap Baharı*'nın oluşturduğu *Göç ve Mülteci* krizi AP seçimlerin

gündemini oluşturmuş ve Aşırı Sağ beklenilmeyen ezici bir üstünlükle sandalye sayısını (Tablo 1 ve Tablo 2'de görüldüğü gibi) artırmıştı.

2019 yılı AP seçimlerine yaklaşırken ekonomik Kriz ve Göç'ün oluşturduğu ve devir eden sorunlara yenileri olan *radikalizm, iklim sorunu, Rusya*(kritik seçimlerdeki dezenformasyon etkisi),

AP 2009 ve AP 2014 Seçimleri Karşılaştırmalı Tablosu

Siyasi Parti veya Siyasi Grup	2004		2009		2009-2014 Fark
	(Tahmini) Sandalye Sayısı	(Tahmini) Oy (%)	Sandalye Sayısı	Oy (%)	Sandalye Sayısı (+/-)
EPP	214	28.5	265	36	-51
S&D	191	25.43	184	25	7
ALDE	64	8.52	84	11.4	-20
YESLLER /EFA	52	6.92	55	7.4	-3
ECR	46	6.13	54	7.3	-8
GUE/NGL	45	5.99	35	4.7	10
BAGMSIZLAR	41	5.46	27	3.6	14
EFD	38	5.06	32	4.3	6
DKER	60	7.99			
Toplam	751	100	736	100	

Tablo 1- AP 2009 ve AP 2014 Seçimleri Karşılaştırılması

Kaynakça: <https://www.ikv.org.tr/images/files/2014AP%20secim%20yazi.pdf>

Erişim Tarihi: 01.06.2019

2014 AP Seçimlerinde Aşırı SağPartiler					
AşırıSağPartiler	2014		2009		2009-2014
	Oy Oranı (%)	Sandalye Sayısı	Oy Oranı (%)	Sandalye Sayısı	Sandalye Sayısı Değişimi
Avusturya -BZO -FPO	20.2	4	17.3	2	2
Belçika -FNb -PP -VB	6.4	1	11.2	2	-1
Bulgaristan -Ataka	3	0	12	2	-2
Danimarka -DF	26.6	4	14.8	2	2
Fransa -FN	25	24	6.3	3	21
Almanya -NPD -REP	1	1	1.3	0	1
Yunanistan -LAOS -XA	12.1	3	7.7	3	1
Macaristan -Jobbik	14.7	3	14.8	3	0
İtalya -LN	6.2	5	10.2	9	-4
Hollanda -PVV	13.2	4	17	5	-1
Romanya -PRM	2.7	0	8.7	3	-3
Slovakya -L' SNS -SNS	5.3	0	5.6	1	-1
İsviçre -SD	9.7	2	3.3	0	2
İngiltere -BNP	1.1	0	6	2	-2

Tablo 2- 2014 AP Seçimlerinde Aşırı Sağ Partilerin Yükselen Oy ve Sandalye Dağılımı
Kaynakça: <https://www.ikv.org.tr/images/files/2014AP%20secim%20yazi.pdf>
Erişim Tarihi: 01.06.2019

işsizlik en önemlisi *Brexit* eklenmemiştir.

Aşırı Sağ Dizginlene Bilinir (Mi?)

Söz konusu yukarıda sözü edilen krizlerin gölgesinde yapılan 2019 AP seçimlerin tartışmasız kazanları Almanya'daki Aşırı Sağ *Alternative für Deutschland AfD* (Almanya için Alternatif), İtalya'da Aşırı Sağ Lig partisi lideri Matteo Salvini ve Brexit referandumu sürecinde ayrılık kampanyası yürüten ve daha sonra oy kaybeden Nigel Farage liderliğindeki UK Independence Party'in (Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi) muadili olan ve yine Farage'nin liderliğindeki (Beş aylık parti geçmişi olan) Brexit Party (Brexit Parti)'nin yükselişi damgasını vurdu. Fakat Avrupa'da liberalizm öldü mü? sorularının sıkça yorumlarının yapıldığı ve dip dalgasının beklendiği Aşırı Sağ cephesinde beklenen etki olamadı

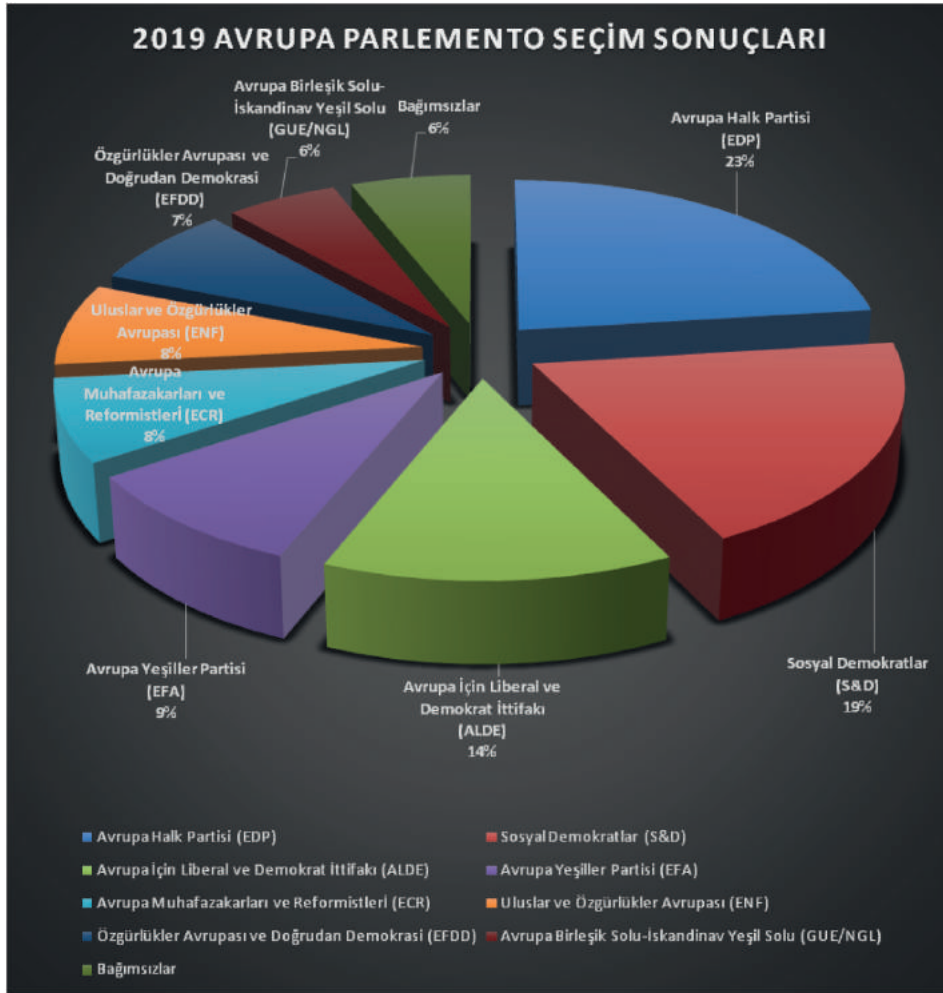
Aşırı Sağ'ın Panzehiri Liberaller (mi?)

Bu sorunun cevabını dört ay önce Euro Politika dergisi için eski Liberal Demokrat Parti (LDP) genel başkanı Cem Toker'le yaptığım söyleşi de "*Avrupa'da liberalizm öldü mü?*" sorusuna son AP seçimlerini öngören cevabında şöyle tespitlerde bulunmuştu;ⁱⁱⁱ

"*Şimdi, sağ popülizmin dünyada arttığı dönemler genellikle ekonomik krizle karşı karşıya kalındığında gelişmiş Avrupa ülkelerinde veya diğer ülkelerde işsizlik arttığı zaman yabancı düşmanlığı ve aşırı sağ popülizm devreye giriyor. Ama şu an için Avrupa'da böyle bir kriz yok. Fakat yine de bugünler de sağ popülizmin hakikaten yükseldiğini görüyoruz. Bununla birlikte çok farklı. Ortadoğu'daki bilhassa Suriye'de, Yemen'de ve Libya'daki olaylardan sonra Avrupa'ya akın eden mülteci dalgası ve onların getirdiği ekonomik dengesizlikten çok sosyal*

2019 AP SEÇİM SONUÇLARINA GÖRE TEMSİL EDİLEN PARTİ GRUPLARI	SANDALYE SAYILARI
Avrupa Halk Partisi (EDP)	173
Sosyal Demokratlar (S&D)	147
Avrupa İçin Liberal ve Demokrat İttifakı (ALDE)	102
Avrupa Yeşiller Partisi (EFA)	71
Avrupa Muhafazakarları ve Reformistleri (ECR)	58
Uluslar ve Özgürlükler Avrupası (ENF)	57
Özgürlükler Avrupası ve Doğrudan Demokrasi (EFDD)	56
Avrupa Birleşik Solu-İskandinav Yeşil Solu (GUE/NGL)	42
Bağımsızlar	45

Tablo 2- 2019 AP Seçimlerinde Parti Gruplarının Sandalye Dağılımı
Kaynakça: (<https://www.cnnturk.com/dunya/avrupa-parlamentosu-secimlerine-katilim-orani-51-de-kaldi> internet sayfasındaki verilerden elde edilerek tablo hazırlanmıştır.)

Grafik 1- 2019 AP Seçim Sonuçları Sonrası Temsi Edilen Partilerin Yüzdeleri Oranı.
Kaynakça: (<https://www.cnnturk.com/dunya/avrupa-parlamentosu-secimlerine-katilim-orani-51-de-kaldi> internet sayfasındaki verilerden elde edilerek tablo hazırlanmıştır.)

dengelesizlikler, onların sisteme ve yaşam tarzına entegre olmamaları, suç oranlarının artmalarına neden olmaları, bilhassa Almanya'da muhalefetin bunu Merkele karşı kullanması ve diğer sosyal etkenleri yan yana koyunca Avrupa'nın pek çok ülkesinde, Macaristan'da, Almanya'da, Polonya'da ve Hollanda'da İslamofobi denilen İslam karşıtı sağ popülizmin arttığını görüyoruz. Fakat ben bunu ekonomiye bağlamıyorum. Bunu liberalizme ise hiç bağlamıyorum. Avrupada liberal demokrasi zaten yüzyıllardan beri süregelen bir kültür. Bazı popülist siyasetçilerin getirdiği politikalarından dolayı ara sıra biraz duraklamalara girmiş olsa da işin kökünde Kopenhag kriterleri sapasağlam Avrupada duruyor. Ekonomik açıdan da göreceli konuşuyorum tabii.”

Token, devam eden tespitlerinde son seçimlerin galiplerinden olan Liberallerin başarısını da şu şekilde açıklamaktadır;^{iv}

“...Liberalizm gelişmiş Avrupa ekonomilerin 'de canlı, siyasi ve sosyal açıdan da canlıdır. Hukuk devleti başta olmak üzere, liberalizmin temeli de hukuk devleti Avrupa da hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti olma konu unda “Liberalizm öldü mü?” denilecek kadar ciddi bir sorun yok. Hatta hukuk devletine karşı politikalar üreten Macaristan ve Polonya'ya, Avrupa Birliği'nde ve Avrupa genelinde büyük tepkiler var. Bütün bunlar liberal demokrasinin Avrupada bir kültür olarak liberal demokrasinin ekonomik anlayışını, hukuk anlayışının birey, hak ve özgürlükler anlayışlarının güçlü olduğunu hala vurguluyor. Zaten Avrupa liberal demokrasi olduğu için, Orta Doğu'nun ve Kuzey Afrika'nın bedbahtları şiddetten sefaletten kaçarken, bu gelişmiş Avrupa Birliği üyesi ülkelere varmayı hedefliyorlar. Onları Yunanistan da kesmiyor. Romanya, Bulgaristan ve Macaristan da kesmiyor. Hatta bazı şartlarda İtalya dahi kesmiyor. Fransa, Hollanda, İskandinav ülkeleri; İsveç, Danimarka ve Almanya gibi ülkeleri hedefliyorlar. Bundan dolayı, liberalizmin öldüğü fikrinde değilim...”

AP Parlamento Seçimlerinde Görülmeyen Ayrıntılar

Yukarıda da değinildiği üzere Merkez Sağ ve Sol partiler 'in hızlı bir şekilde oyları erirken tabandan gelen gençlik hareketin Yeşiller ve Liberaller yönündeki tercihlerinin yanında yepyeni oluşumların AP'ye taşındığını görmekteyiz. Örneğin,

Hollanda'da hayvan haklarının, hayvan refahının yükselmesini amaçlayan *Partijvoor de Dieren* (Havanlar için Parti) (PvdD)^v partisi ile orta yaş ve üzerinin haklarını savunan *PolitiekePartij 50Plus* (50Plus Partisi) Hollanda senatosunda 3'er sandalye elde etmişti.^{vi} Bu yükselişi AP seçimlerine yansıtarak birer sandalye kazanmayı başardılar.

AP Parlamento seçimlerinde görülmeyen ve üzerinde durmayan ayrıntılardan biri belki de en önemlisi Avrupalı gençlerin AP seçimlerinde kendi partileriyle girmesidir. Örneğin Macaristan'da Victor Orban'ı ve liderliğindeki Fidesz (Macar Yurttaş Birliği) Partisi'nin politikalarını sert bir dille eleştiren ve işsizlik yüksek emlak fiyatları gibi sorunlara eğilen Momentum 2 sandalye kazanırken diğer yandan Almanya'da ise Momentum gibi AB yanlısı ve aşırı sağ popülist partilere karşı olan Volt hareketinin AP'de 1 sandalye kazandığını görmekteyiz.^{vii}

Tekrar bir önceki soru başlığımıza dönecek olursak Aşırı Sağ dizginlene biliniyor mi? Kısmen de olsa Aşırı Sağ popülizm dizginlendi. Birkaç önemli etken sayabiliriz. En belirgin etkenler arasında;

- Sivil mücadele ve yansıma olarak AP Seçimlerinde kayda değer katılımın yükselmesi,
- Sosyal Medya'nın etkisi
- 18 – 30 yaş arası seçmenlerin seçimin kaderi tayin etmesini örnek olarak gösterebiliriz.

Bu başlıkları kısaca açıklamaya çalışırsak;

Sivil mücadele; Avrupa 'da özellikle Liberaller, Yeşiller, İşçi Partisi ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK) topluma mümkün olduğunca 'Aşırı Sağ' yükselişinin tehlikelerine işaret ederek seçim hazırlık çalışmalarını gerçekleştirdi. Avrupada yükselen Aşırı Sağ'ın önünün kesmenin mümkün olduğu bunun 'da AB'nin değerlerinden ayrılmadan gerekli reformların bir an önce yapılmasının gerekliliğinin önemi vurgulandı seçmene. Nitekim bu çabanın seçimde karşılığı olduğu seçimlere katılım oranlarına yansıdığını (Tablo 3) görmekteyiz.

Sosyal medyayı (dezenformasyonla mücadele) etkin kullanım; Söz konusu sosyal medya sayesinde gençler bilgilendirildi net bir şekilde faşizme kayıldığı mesajı dile getirildi. En önemlisi sahte haberlerle mücadele edilerek, tekelleşen medya ya karşın alternatif dijital Medya yaygınlaştırıldı.

18 -30 Yaş Arası Seçmenin Etkisi; Geleneksel Merkez Sağ ve Merkez Sol partilerin güdümündeki medyanın dışında kendilerine mecra bulamayan merkez dışı hareket ve partiler sosyal medya da oluşturulan kanalları aktif şekilde kullanarak mesajlarını 18 – 30 yaş grubuna iletmeyi başarak interaktif bir ortam oluşturan özellikle de Almanya'daki Yeşiller'in AP'deki sayısına doğrudan yansıdığı görülmektedir.

Sonuç Yerine

AP seçimleri 40.yıl dönümünde en başta Brexit kararı, Avrupa Şüphesizliği ve Aşırı Sağ'a karşı mücadeleler gölgesinde gerçekleşti. Çıkan sonuç itibarıyla AP meclis aritmetiğinde(Grafik 2'de görüldüğü gibi) daha öncesinde olduğu gibi iki ana parti grubunun yerine daha bölünmüş bir Parlamentonun ortaya çıktığını görmekteyiz. Aşırı Sağ kanadı oylarını koruyarak kısmen de olsa önemli artışlar gösterse de artık daha birbirinden kopuk gruplarla temsil edilmekte. Bu diğer grupları temsil eden Yeşiller, Liberaller, Muhafazakârlar, İşçi Partisi ve diğer 1 veya 2 sandalye ile temsil etmeyi başaran partiler açısından lehlerine bir durum. Zira Aşırı Sağ bu bölünmüş ve kopukluğu karşısında partiler uzlaşmak zorunda kalacağı gibi daha müzakereci bir siyaset izlemek zorunda kalacaklarından Aşırı Sağ'ı AP'de dizginleyerek parlamentoyu kilitlemelerin önünü geçilmiş olacaktır.

Diğer yandan AP seçimleri AB üye devletlerinin uzun zamanda bu yana iç siyasetinde yaşanan bunalımı gün yüze çıkarmış durumdadır. Zira seçim sonrası analizimizin başında da değindiğimiz üzere seçimin hemen ertesinde Yunanistan'da erken seçim kararı alınırken diğer yandan Haziran'ın başında Almanya'da Yeşiller 'in yükselişi ile gerileyen *Sozial demokratische Partei Deutschlands* (Almanya Sosyal Demokrat Parti) (SPD) lideri Andrea Nahles istifasını açıkladı.

Söz konusu Almanya'daki Sosyal Demokratların düşüşü kendi iç dinamikleriyle ilgili olduğunu belirtmek gerekmektedir. Zira Batı Avrupa'nın aksine İskandinav ülkelerinde Danimarka, İsveç ve Finlandiya'da Sosyal Demokrat hükümetlerin geldiğini gözlenmektedir. Diğer yandan Avrupa Sosyalistler Partisi'nin Hollanda ve Malta ayağında İşçi Partisi'nin kayda değer başarısı da

AP SEÇİM YILLARI	SEÇİMLERE KATILIM ORANI
1979	63
1984	61
1989	58.5
1994	56.8
1999	49.4
2004	45.5
2009	43
2014	42.4
2019	51

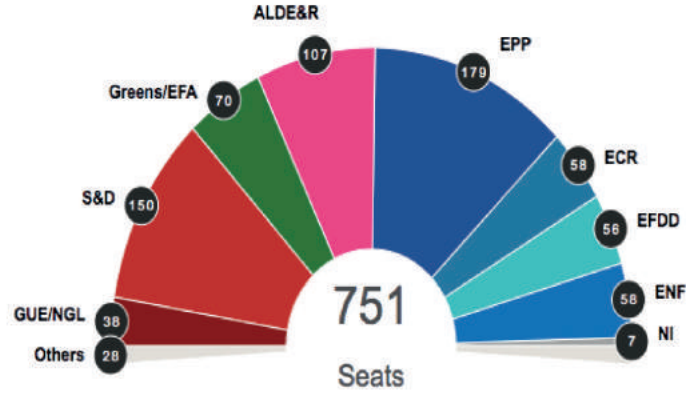
Tablo 3- Yıllara göre AP seçimlerine katılım oranları
Kaynakça: <https://www.haberturk.com/ap-secimleri-2477170>
Erişim Tarihi: 06.06.2019

görülmektedir.

Sonuç olarak tüm bu gelişmeler göz önüne alındığında Avrupa Birliği üye ülkelerinin istisnasız iktidar güç kaybetmekte, muhalif hareketler kendine zemin bulmakta ve Avrupa siyaseti eriyen merkez partiler 'in oluşturduğu boşluğa parçalı hale getirmekte. Bu durum AB üye ülkelerinin iktidar partileri biriken sorunlara cevap verememesinden dolayı oluşmuş ve son AP'ye seçimlerine de yansımıştır. Fakat bu parçalanmış ve bölünmüş durum yükselen Aşırı Sağ popülizmi 'de bir şekilde dizginlendiği de göz ardı edilmemelidir. Bu oluşan rüzgârı en iyi şekilde Merkez Sağ ve Merkez Sol kullandığı ve reformlarla desteklediği takdirde Aşırı Sağ'ı evrilmesini sağlayarak etki alanı daraltmayı başaracaklardır. Tam tersi durumda ise Aşırı Sağ maalesef kendi varlık alanını genişleterek Milliyetçiliğe evirilecektir.

European Parliament: 2019-2024

Provisional results

Composition of the European Parliament based on available provisional or final national results published after voting has finished in all Member States, based on the structure of the outgoing Parliament.

Grafik 2- 2019 AP'deki Parti Grupların Sandalye Dağılımı

Kaynakça: <https://www.strasbourg-europe.eu/fr/les-resultats-des-elections-europeennes/> Erişim Tarihi:06.06.2019

Referanslar

ⁱ OanaLungescu (2006), "Anayasa krizi 2009'a kadar çözülmeli", BBC, Erişim Tarihi: 01.06.2019, Erişim Adresi, http://www.bbc.co.uk/turkish/europe/story/2006/05/060529_eu_constitution.shtml.

ⁱⁱ '2009-06-08 Avrupa Parlamentosu Seçimleri' (2009), Avrupa Birliği Başkanlığı, Erişim Tarihi: 01.06.2019, <https://www.ab.gov.tr/p.php?e=43381>.

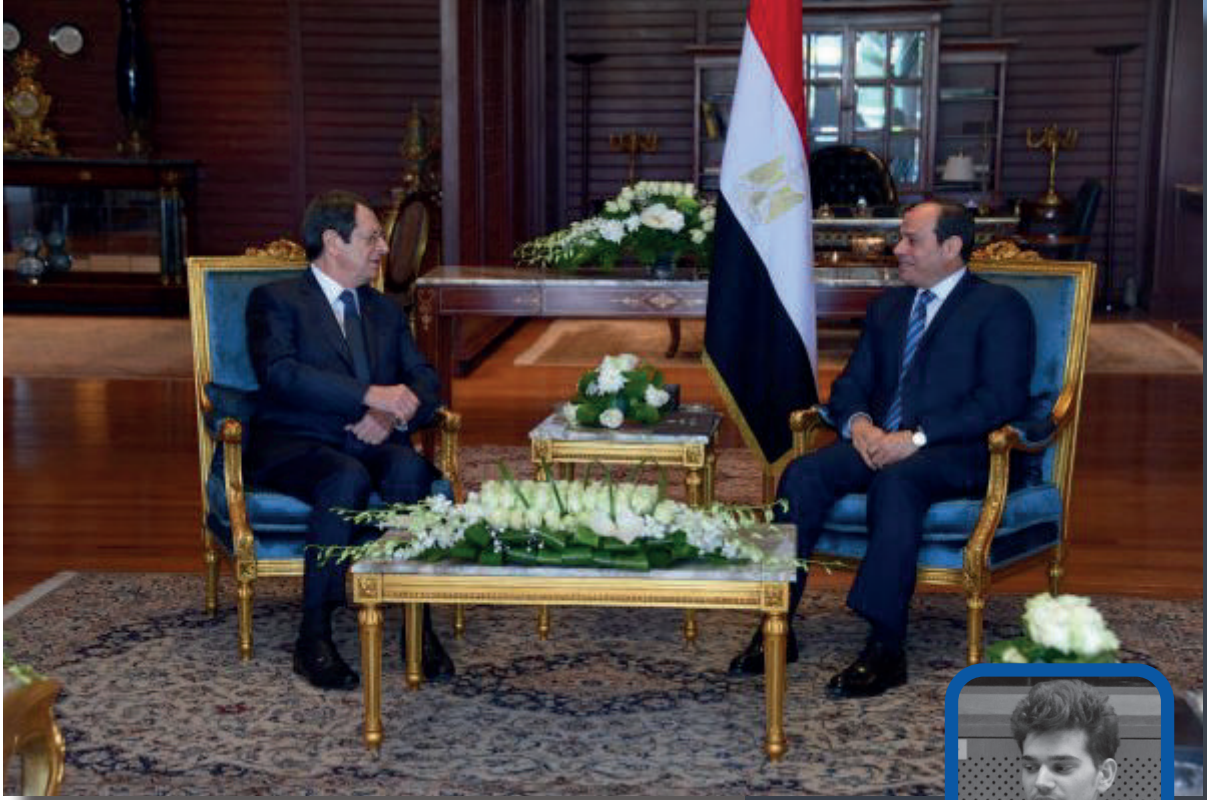
ⁱⁱⁱ 'Avrupa'da Liberalizm Üzerine Cem TOKER ile Söyleşi' (2019), Euro Politika Dergisi, Erişim Tarihi: 04.06.2018, <http://www.europolitika.com/?p=1787> . A.g.e.

^{vi} 'Parties for Animals on therise across Europe' (2019), EuropeanInterest, Erişim Tarihi: 04.06.2019, <https://www.europeaninterest.eu/article/parties-animals-rise-across-europe/> .

^v Sertaç Aktan (2019), 'Utrecht saldırısı gölgesinde seçime giden Hollanda'da aşırı sağ FvD oylarını artırdı', euronews, Erişim Tarihi: 04.06.2019, <https://tr.euronews.com/2019/03/21/utrecht-saldirisi-golgesinde-secime-giden-hollanda-da-asiri-sag-fvd-oylarini-artirdi> .

^{vi} Kerem Congar (2019), 'Yaşlı politikacılara tepki gösteren Avrupalı gençler AP seçimlerine kendi partileriyle giriyor' euronews, Erişim Tarihi: 04.06.2019,

^{vii} <https://tr.euronews.com/2019/05/18/avrupali-gencler-ap-secimlerine-kendi-partileriyle-giriyor-volt-momentum> .

Kaynak : ensonhaber.com

Good Governance in the East Mediterranean Countries: Inconclusive EU Reforms in Egypt

Ertuğrul Çavuşoğlu
Euro Politika Dergisi
Araştırma Ekibi Üyesi

Corruption is a long-lasting problem in Egypt prevailing among all segments of society through forms of petty corruption like bribery, or billion-dollar public procurement contracts along with trackless large-budgeted special funds. Had been so prevalent, corruption had been amongst the upfront causes that triggered the Egypt revolution in Tahrir square with millions of frustrated Egyptians poured into streets. Following the 2011 revolution in Egypt overthrowing the 30-year Hosni Mubarak administration, many opportunities were created with regards to the deeply rooted corruption problems in Egypt. However, the EU taking part in the issue as the largest donor for the country failed to have substantial results on both

constraints on and resources for corruption due to the expected resistance coming from the Egypt government along with the reluctance on the EU side to impose upon thorough governance reforms to tackle the corruption in Egypt.

European Neighborhood Policy (ENP)

As originally designed to foster cooperation with the countries to the south and east to the Union, European Neighborhood Policy (ENP) offers goal-oriented reformation packages through Action Plans (AP) to incentivize positive transformation as of economic and government reforms. It rolls out financial assistance packages to, e.g. budget support, or politically reward the target country as strict conditions are met with regards to the

reforms. Within the context of the ENP, EU neighbors in East, namely Georgia, Armenia, Ukraine, etc., along with the Union's Mediterranean partners, such as Israel, Algeria, and Egypt, were gathered under a single roof, becoming part to the Neighborhood Policy. Having replaced the European Neighborhood and Partnership Instrument (ENPI) IN 2014(EU Neighbours South and East, 2019), European Neighborhood Instrument (ENI) forms the financial arm of the ENP with a budget of more than EUR 10-billion to actualize the core targets with regards to and democratic norms, market integration, development, regional cooperation, security. It should be noted that, although the promotion of good governance and civil society is included amongst priority targets of the ENP, tackling corruption was disregarded within 'Priorities for Action' in certain cases, as in the Egyptian one(Louis, 2017).

Governance Reforms of the EU in Egypt

From a historical perspective, Egypt is a nation that has never experienced a truly democratic regime. As the monarchy was overthrown in mid-50s, the country had been under 'quasi-socialist' regime where all aspects of the economy were run by state-owned enterprises (Acemoglu, 2013) until neoliberal privatization reforms took place in the 90s under the National Democratic Party (NDP) government of Hosni Mubarak. In the 1st wave of the reforms of the 90s, markets fell under the control of numerous businessmen eroding state bureaucracy and gradually entailing state-capture. Further privatization period in the 2000s accelerated state-capture with the continuing number of business elites infiltrating NDP, who were assigned to critical political positions later on. Corruption came to a point that the business elites put up monopolistic barriers in the crucial sectors like media, iron, and steel, automotive and cement industries, in which they regulated the laws in line with their self-interests to boost the commercial profits(Acemoglu, 2013). It is estimated that each minister had billions of dollars in assets, more shockingly, Mubarak's personal net worth was estimated in between \$40 to \$70-billion. Unemployment came close to 25% in 2011 and, since the wages had been too low, bribery became a must for the

officials in civil services. The massive amount of corruption, further impoverishing the people of Egypt, that had been carried out by the business elite eventually led to 25th of January revolution in Tahrir Square marked a brand-new political phase for Egypt under the authoritarian regime of Abdel Fatah al Sisi following the coup targeting Mohamed Morsi's elected government.

Today, Egypt remained to be an overly underdeveloped nation with massive amounts of recorded corruption. Egypt is ranked 105th in the Transparency International Corruption Perception Index 2018, with a score of 35 out of 100(Transparency International, 2019).With regard to corruption in Egypt, public procurements as a means to award selected people close to government along with bribery, lack of autonomy of judiciary and regulative bodies, and opacity of special funds as well as the limited civil society are marked as the key problematic areas that requires urgent governance reforms and intervention of international community.

1. The EU Initiatives in Fight Against Corruption

Initially being part of the Euro-Mediterranean Partnership (EMP), Egypt strengthened relations with the EU as the EU-Egypt Action Plan adopted in 2007 (ENP And Enlargement Negotiations, 2018). With the ENP AP conducted bilaterally between the EU and Egypt in 2007, promotion of good governance became one of the priority areas for the first time. The aid modality is contemplated as budget supports and the EU Commission has been the only donor to procure budget support, as Sector Budget Support (SBS), to Egypt (European Court of Auditors, 2013). Over 40 million Euros in the period between 2007 and 2009 and 50 million euros in between 2011 and 2013 in the National Indicative Programme (NIP) for Egypt was allocated for supporting reforms in the areas of human rights, good governance and democracy(Louis, 2017). Though after the 2011 revolution in Egypt, further aid packages from various EU intuitions over EUR 5 billion were planned to be allotted, the further payments towards SBS programmes were halted in the absence of reform implementations.

Operations of the EU tackling corruption and governance issues in Egypt have largely focused on the delimitation of opportunities/resources, albeit showing higher inefficiencies on that aspect, rather than constraints/deterrents for corruption. On the resources side; shifting to budget supports in aid modality, the EU set out a Public Expenditure and Financial Accountability (PEFA) study to assess the Public Finance Management (PFM) reforms. Based upon the PEFA, to ensure further improvements over PFM reforms and civil services, the EU additionally conducted the 'Support to Public Administration Reform and Local Development' (hereinafter as SPARLD) project in between 2015/18 (VNG International, 2019). Furthermore, laying conditions like 'a credible and relevant programme to improve PFM' as well as 'budget transparency and oversight', the EU's eligibility criteria is implemented as a prerequisite for SBS aims to indirectly improve governance. For instance, three of the five ongoing SBS programmes regarding the areas of Energy, Water and Education included PFM provisions granting fiscal transparency and accountability amelioration (Louis, 2017).

With regards to constraints/deterrents on corruption, the EU had a limited impact since the main objectives of the projects to prevent corruption revolved around capacity and efficiency building rather than ensuring the independence of the targeted institutions. Similar to SPARLD, the Modernization of Administration of Justice and Enhancement of Security (hereinafter as MAJES) project was contemplated in Annual Action Plan (AAP) 2010, with two indirectly corruption-related capacity-building projects targeting the Ministry of Justice along with the Ministry of Interior to improve the public service of Justice and effectiveness in fight against new types of crimes. The only direct anticorruption project of the EU, with a budget over EUR 2.55-million (European Court of Auditors, 2013), is completely delegated to United Nations Office on Drugs and Crimes (UNODC) to be implemented, with four objectives to establish "Institutional capacity to combat corruption and money laundering"; "National anti-corruption strategy"; "National legal framework

Kaynak : www.thenational.ae

on anti-corruption, anti-money laundering and asset recovery"; and to raise "Public awareness on the negative effects of corruption and money laundering" (UNODC, 2015).

2. Outcome of the Reforms on Resources and Constraints Sides

Though not being the primary objective of the anticorruption projects, the EU had too little impact on constraints on corruption in that normative constraints, e.g. involvement of civil society in the fight against corruption, was barely included in the agenda, the negotiations on the projects were made bilaterally between the EU and Egypt. The EU's overly flexible and 'slowly-slowly' approach towards the effectuation of the anticorruption projects crippled the reformation process. Often being delayed, the capacity-building projects were remained ineffective when implemented, since they narrowly focused on training and assistance -- even they were improperly carried out due to lack of experts and the theoretical lectures with no reflection of Egypt's corruption reality: incompetence of the

judiciary branch and law enforcement along with the rooted bribery problem. The EU's incompetent execution lacking tailor-made approach failed in following up the existing national anticorruption to promote or build upon them. Furthermore, as mentioned, the only direct anticorruption project was often delayed, and entirely delegated to UNODC and its own anticorruption toolkit.

As it is expected from the EU to have minor effects on constraints, on the resources side it had far worse results since it is claimed that the EU aid for SBS Programmes even increased the resources for corruption due to inability to trace some of the funds that went into special funds. Furthermore, although the budget supports were specifically conditioned concerning anti-corruption measures in other ENP countries, the Commission failed to substantially address the short-comings in PFM (European Court of Auditors, 2013) through SBS, despite of Egypt's serious problems in the area of corruption (European Court of Auditors, 2013) that entailed the 2011 revolution in the first place. Also, the monitoring had been carried out by the Egyptians officials that in charge of the SBS programmes rather than the Commission itself, making way for false representation for the implementation process. For such reasons, in addition to absence of a parliament in Egypt due to the junta regime, the Commission pulled the plug on the ongoing SBS programmes in 2012 and postponed them to the closing date of 2017 (Louis, 2017). In 2017, the EU has foreseen a new initiative named Single Support Framework (SSF) 2017-2020 to further strengthen partnership and boost strategic investment projects (The European Union Delegation to Egypt, 2017). The SSF programme largely focuses on the economic as well as social stabilization of the country. As stated by a commissioner for ENP and Enlargement Negotiations in Cairo: "The EU is Egypt's first trade partner and its largest source of investment. As our interests coincide, we should work together to build prosperity, and the conditions that can attract investment into the country" (The European Union Delegation to Egypt, 2017). Governance as well as enhancing democratic state is included within Sector 3, for which only 10% of the funds were allotted (European Commission

Press Release, 2017). Capacity-building and civil society support are only involved as complementary support to the total aid allocated to the SSF. Although it is emphasized that inclusive and sustainable social development is to be involved in priority areas, the limited funds for governance and civil society reforms along with the absence of direct anticorruption projects cause worry for the effective implementation of the overall initiative.

Why failed?

It is fair to state that the EU had barely an impact in the fight against corruption in Egypt in both the constraints and resources side, sometimes even worsened the situation by creating more opportunities for corruption, for its reluctance to get to the bottom of the issue and assess the ongoing projects thoroughly to have substantial results. The limited number of direct and indirect governance and budget reforms that were initiated by the Commission are often criticized due to the fact they are too apolitical mostly addressing the issue as an agent-problem, rather than a collective action problem, thus undermining the role of the state (Louis, 2017).

There are two main causes with regards to the failed transition in Egypt: 1) The political conjuncture of Egypt led by President Abdel Fatah al Sisi through a highly totalitarian regime, in which the political, as well as economic, costs exceedingly override the benefits of the governance reforms; 2) The fact that the current status-quo of Egypt does not really have an impact over the bilateral economic relations with the EU, in that the EU is the largest source of FDI (The European Union Delegation to Egypt, 2017) in Egypt. As the former is expected, the success of the reformation projects is largely determined by the latter factor, to what extent the EU is willing to implement them. Trade between EU and Egypt has surged from EUR 11.8-billion to EUR 28-billion in between 2004 and 2017 as the EU as the biggest import and export partner, "covering 29.7% of Egypt's trade volume in 2017" (European Commission, 2019). It is apparent that the EU's attitude towards the fight against corruption in Egypt is mainly shaped by its economic and trade-related priorities. Furthermore, as it is laid out in the 2015 review

of ENP and became clear in the agenda of the SSF in 2017, the EU focusses on matters closely related to its own agenda, such as security, migration, and trade and investment-related issues rather than tackling corruption in Egypt, which fails the governance reforms in the first place.

Conclusion

Though on paper there seems to be an effort from the EU with regards to the direct anticorruption and indirectly corruption-related governance reforms to be implemented in Egypt, the Commission had its major short-comings in practice. The SBS reforms are suspected to increase resources for corruption and capacity-building projects had too little impact on the constraints on corruption. The incompetence in addressing the substantial causes of the corruption in Egypt –i.e. lack of civil society involvement, ineffective trainings of officials as part of the capacity-building projects, or approaching corruption as if it is an agent-problem rather than a collective-action problem, is related to the domestic resistance coming from the al Sisi government, in which the ENI fails to roll out considerable financial assistance with regards to corruption to override the political and economic implementation cost, and the reluctance on the EU side to tackle with the problem due to the fact that the current status-quo causes no threats for the bilateral trade and investment relations in between the EU and Egypt. As Single Support Framework 2017 shows, the fight against corruption in Egypt is to remain only as a sub-objective for the EU and not likely to change in the near future.

Bibliography

- Acemoglu, D. (2013). *Why Nations Fail*. New York: Crown Business.
- ENP And Enlargement Negotiations. (2018, December 21). Egypt. Retrieved from European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/egypt_en
- EU Neighbours South and East. (2019, May 15). The European Neighbourhood Instrument (ENI). Retrieved from EU Neighbours South East: <https://www.euneighbours.eu/en/policy/european-neighbourhood-instrument-eni>
- European Commission. (2019, May 07). European Commission. Retrieved from Egypt: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/egypt/>
- European Commission Press Release. (2017, October 30). EU and Egypt cooperation: towards a stronger partnership. Retrieved from European Commission Press Release Database: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4222_en.htm
- European Court of Auditors. (2013). *EU Cooperation with Egypt in the Field of Governance*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Louis, J. (2017). *Egypt: The Failed Transition*. In A. Mungiu, & P. J. Warkotsch, *Beyond the Panama Papers. The Performance of EU Good Governance Promotion* (pp. 89-103). Opladen, Berlin & Toronto: Barbara Budrich Publishers.
- The European Union Delegation to Egypt. (2017, October 29). EU and Egypt further strengthen partnership and boost strategic investment projects. Retrieved from The EU Delegation to Egypt: https://eeas.europa.eu/delegations/egypt/34764/eu-and-egypt-further-strengthen-partnership-and-boost-strategic-investment-projects_en
- Transparency International. (2019, May 01). Transparency International. Retrieved from Egypt: <https://www.transparency.org/country/EGY>
- UNODC. (2015). *UNODC Annual Report Covering Activities During 2015*. Vienna: United Nations Office on Drugs and Crime.
- VNG International. (2019, May 10). *Egypt, Support to Public Administration Reform and Local Development*. Retrieved from VNG International: <https://www.vng-international.nl/egypt-support-public-administration-reform-and-local-development>

Muhammet Mustafa Aydoğan

Young Diplomats
Türkiye Direktörü

Giriş

Venezuela'da 2013 yılında Hugo Chavez'in ölmesi ile etkisini gittikçe artıran ve önlenemez bir hal alan siyasi ve ekonomik buhran, son günlerde de ciddiyetini korumaktadır. Hugo Chavez'in 1999 yılında başa gelmesi ile başlayan ve 2013 yılında ölümü ile birlikte sonlanan Venezuela'nın altın çağı olarak adlandırabileceğimiz 14 yıllık dönemin ardından ülke yönetiminin başına tartışmalı bir seçimden galip çıkarak seçimi kazanan Nicolas Maduro gelmiştir. Maduro'nun, krizin başlamasından itibaren geçen yaklaşık 6 senelik devlet başkanlığı döneminde gerek siyasi, gerekse ekonomik açıdan ülkede istikrarı sağlama noktasında başarılı politikaları hayata geçirememiş olması herkesçe kabul gören bir durum olarak göze çarpmaktadır. Yaygın bir görüş olarak Ekonomi ile Siyaset

Kaynak : www.dunya.com

Venezuela Krizinin Gelişimi: ABD, Rusya ve AB'nin Krizdeki Pozisyonu

kavramları birbirleri ile ilişkili olan alanlardır. Dolayısıyla, Venezuela'nın içinden geçtiği bu süreci sadece ekonominin kötü gidişatından beslenen bir çeşit siyasi çöküş olarak değil, aynı zamanda siyaset kurumunun işleyişini yitirmesi ile ilişkili olarak ortaya çıkan bir ekonomik çöküş olarak da yorumlanması daha doğru olacaktır. Başlı başına değerlendirdiğimizde ne ekonomideki kötü gidişatın, ne de siyasi anlamdaki istikrarsızlığın tek faktör olarak bir ülkeyi diğer etkenlerden bağımsız bir şekilde bu noktaya getirmesi beklenmemelidir. Dolayısıyla ülkenin içine düştüğü bu çok bilinmezli denklemi yorumlamada ekonomik gelişmeler ve siyasi durum beraberce ele alınmalı, gidişatın tek müsebbihi olarak yükselen petrol fiyatları ile paralel olarak gelişen ekonomik çöküş gösterilmemelidir.

Ekonomik ve Siyasi Çöküş

Öte yandan Venezuela'nın bu duruma gelmesinde 2015 yılında yaşanan önemli bir gelişme direkt olarak etkide bulunmuştur. Ülkede çoğunluğu muhaliflerin elinde bulunan Ulusal Meclis, Nicolas Maduro'yu görevinden azletmek istemiş fakat başarılı olamamıştır. Hugo Chavez'in başkanlığı döneminde çıkarttığı kararname yasası ile birlikte devlet başkanları bağımsız olarak kararname çıkartabilme yetkisine sahip olmuştur. Bu sayede, Maduro çıkarttığı kararname ile Yargıtay'a yeni atamalar gerçekleştirmiş ve meclisin verdiği kararı bozdurmuştur. Bu gelişmelerin ardından ülkede 2017 yılında muhaliflerin çoğunlukta olduğu meclise rakip olarak Kurucu Meclis adında yeni bir meclis kurulmuştur. İki meclisli siyasi çatışma ortamının yarattığı kaos ülkede sosyal düzenin bozulmasına sebep olmuş, çeşitli toplumsal olaylara sebep olmuştur. Bir zamanların en zengin Latin Amerika ülkesi olan Venezuela'nın bu duruma gelmesinde etkili olan siyasi olayları kısaca ele aldık. Şimdi bir diğer önemli faktör olarak ekonomik çöküşün gelişimini ve sebeplerini ele alalım.

Venezuela ekonomisinin gelirleri altın çağını yaşadığı 1999-2013 arası dönemde büyük ölçüde petrol ihracına dayalıydı. Ekonomi yönetiminde yapılan hatalar, varil fiyatlarında yaşanan ani yükseliş ve petrol sektöründe yapılan yanlış yatırımlar ülkenin ekonomik alanda çöküş yaşamasına zemin hazırladı. Ülkede ekonomik çöküşün yaşandığı sırada dünyanın önde gelen kredi derecelendirme kuruluşlarının arka arkaya ülkenin notunu düşürmeleri de krizin derinleşmesi açısından etkili olmuştur. Öte yandan Hiper Enflasyon nedeniyle halkın alım gücünün neredeyse tamamıyla yok olduğu ülkede Uluslararası Para Fonu (IMF) verilerine göre 2019 yılı sonu enflasyon tahmini 10.000.000 olarak öngörülmüştür. Enflasyonun bu denli yükselmesi ile birlikte para biriminin değerini artırma yönünde bir dizi atılımlarda bulunulmuş fakat pozitif bir sonuç alınamamıştır. Bunlarda belki de en göze çarpanı Maduro yönetiminin Venezuela'nın para birimi olan Bolivar'ın ismini sürekli olarak değiştirmesi olmuştur. Örneğin 2018 yılı ortalarında "Yeni Bolivar" olarak yürürlükte olan para biriminden birkaç sıfır atılarak ismi "Egemen Bolivar"

olarak değiştirilmiştir. Bu girişim ekonomik sorzve birçok uzman tarafından "göz boyama" olarak adlandırılmıştır. Öte yandan krizin derinleşmesinde ülkeye uygulanan dış yaptırımların da etkisinin bulunduğu bir gerçektir. Başını ABD'nin çektiği birçok ülke Venezuela'ya "terörizm ile ilişkili olmak, uyuşturucu ticaretine yardımcı olmak ve Anti-Demokratik eylemler içinde bulunmak" gibi nedenler ile yaptırımlar uygulamaktadır²

Krizin Uluslararası Boyutu ve Aktörler

Venezuela'nın içinde bulunduğu bu durum sürecin başından itibaren uluslararası alanda da geniş yankı uyandırmıştır. Bununla paralel olarak uluslararası aktörler meseleye güçlü bir şekilde müdahil olmaktadır. Öyle ki ABD ile birlikte birçok AB ülkesi, muhalefetin çoğunlukta olduğu Ulusal Meclis Başkanı Juan Guaido'yu Nicolas Maduro'nun yerine geçici başkan olarak geçtiğimiz ocak ayında tanımışlar ve seçim yapılması konusunda ülkeye baskı uygulamışlardır. Bu durum karşısında kısa bir dönem yumuşama ibaresi gösteren Maduro, yine de bunu takip eden dönemde muhalefetin taleplerine yönelik bir eyleme geçmemiştir. Bunun sonucunda ABD ile birlikte birçok AB ülkesi Maduro yönetimine sert eleştirilerde bulunmuş ve çeşitli alanlarda yaptırımların uygulanmasının gerekliliğini öne sürmüşlerdir. Tarihsel olarak konuyu ele aldığımızda Venezuela'nın, Bolivar devrimi ile birlikte başlayan bağımsızlık sürecinin 1830 yılında Jose Antonie Paez'in önderliğinde neticelenmesi ile bağımsızlığını kazanan Venezuela'nın sosyalist bir yapıya kavuşması gerek ABD, gerekse AB ülkeleri ile ilişkilerin olumlu anlamda farklı bir düzleme taşınması noktasında geçmişten günümüze engel teşkil etmiştir. Ancak, Venezuela'nın Amerikan ve batı karşıtlığı Küba ile kıyaslandığında çok daha yüzeysel ve tazedir. ABD ile Venezuela ilişkileri eski devlet başkanı Hugo Chavez döneminde çalkantılı bir düzlemde ilerlemiştir. Özellikle 2008 yılında Chavez'in ABD büyükelçisini "Persona Non Grata" yani istenmeyen kişi ilan etmesi ile birlikte ilişkiler yara almıştır.

Öte yandan, Venezuela krizindeki bir diğer önemli aktör olarak Rusya göze çarpmaktadır. Krizin 2013 yılında patlak vermesi ile birlikte başlayan sürecin en başından itibaren Rusya, Maduro yönetiminin

¹IMF Country Data: REPÚBLICA BOLIVARIANA DE VENEZUELA
<https://www.imf.org/en/Countries/VEN>

² Congressional Research Service (CRS), Venezuela: Overview of U.S. Sanctions
<https://fas.org/spp/crs/row/IF10715.pdf>

arkasında durmakta, olası dış müdahalelere karşı takındığı katı tutumu devam ettirmektedir. Bu tutum doğrultusunda Rusya, geçtiğimiz mart ayında Venezuela'ya küçük çaplı da olsa birlik göndermiş ve Maduro yönetimine arka çıkma konusunda ne kadar ciddi olduğunu göstermiştir.³ ABD ile Rusya karşılıklı olarak birbirlerini Venezuela'nın iç işlerine karışmama konusunda uyarılarda bulunmaktadırlar. Aslında Venezuela meselesi ABD ile Rusya'nın Latin Amerika'da karşı karşıya geldikleri ilk mesele değildir. Soğuk savaş döneminde SSCB ile ABD, Küba krizinin patlak vermesi ile karşı karşıya gelmiş ve dünya kapsamlı ve hiç olmadığı kadar yıkıcı olabilecek küresel bir savaşın eşiğinden dönmüştü. Venezuela meselesinde Rus tarafı ABD'yi emperyalist içgüdüler ile hareket etmekle suçlamakta, Amerikan tarafı ise Rusya'yı eski Sovyet dönemi refleksi ile hareket etmekle itham etmektedir.

Her ne kadar ABD ile AB, Venezuela krizinde ortak düzlemde hareket ediyor olsalarda aralarında krizin çözümünde takip edilmesi gereken yol bağlamında fikir ayrılıklarının bulunduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Geçtiğimiz dönemde Maduro yönetimini devirmeye yönelik olarak gerçekleştirilecek bir askeri müdahalenin gündeme gelmesi ile birlikte AB Dış İlişkiler Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini, böyle bir müdahalede bulunulmasının meseleyi çözmede olumlu sonuç vermeyeceğini aksine meseleyi daha da karmaşık hale getireceğini düşündüklerini açıkladı. AB'nin, Venezueladaki krizin barışçıl yolla çözülmesi taraftarı olduğunu belirtti. Bu açıdan, krizin çözümünde izlenecek yol bakımından ABD ile AB arasında ciddi bir fikir ayrılığının olduğu gözle çarpmaktadır.

Bu gelişmelerden farklı olarak ülkede önem arz eden ve uluslararası alanda yakından takip edilen bir diğer husus ise insani yardımların Venezuela halkına ulaştırılması hususudur. Geçtiğimiz aylarda dünyanın birçok ülkesinden Venezuela halkına yardım ulaştırılmak istenmiş fakat bu yardımların Venezuela sınırından geçmesine ordu izin vermemiştir. Nicolas Maduro, bu yardımların Venezuela halkı için samimi bir amaç taşımaktan ziyade ülkeyi bütünüyle kontrol altına çabası olarak yorumlamıştı. Bu durum neticesinde Kolombiya sınırında

çatışmalar yaşanmış, hayatını kaybedenler olmuştur. Kendini geçici devlet başkanı ilan eden ve birçok ülke tarafından da bu sıfatla tanınmış olan Juan Guaido ise bu durum karşısında halkın desteğini yanına çekmeye çalışmış fakat beklenen geniş çaplı desteği arkasında bulamamıştı.

Siyasi Çıkmaz

Geçtiğimiz ay içinde Venezuela muhalefetinin lideri ve birçok ülke tarafından "Geçici Devlet Başkanı" ilan edilmiş olan Juan Guaido devrim çağrısında bulunarak halktan sokaklara çıkmalarını ve Maduro yönetimine karşı eyleme geçmelerini istedi. Bunun yanında Venezuela Ordusuna da bir çağrıda bulunarak halkın yanında olmalarını ve diktatörlüğe karşı durmalarını istedi. Yapılan bu çağrı neticesinde ordu içindeki küçük bir bölüm ile beraber birçok insan eyleme geçse de büyük çaplı bir netice elde edilemedi. Dolayısıyla, bu olay ile birlikte sadece ordunun büyük bir kısmının hala Maduro yönetiminin arkasında bulunduğu algısı güç kazanmış oldu.

Gelinen son aşamada Maduro yönetimi ile Guaido'nun başını çektiği muhalifler arasında ülkenin içinde bulunduğu siyasi krizi sonlandırmaya yönelik olarak Mayıs ayında Norveç'in Oslo kentinde üst düzey görüşmeler gerçekleştirileceği basına yansımıştı. Her ne kadar Venezuela'nın BM Cenevre Ofisi Daimi Temsilcisi Jorge Valero bu haberleri doğrulayan açıklamalar yapsada muhalefet tarafı görüşme yapıldığı iddialarını reddetmiştir.

2019 yılının ortası itibariyle ülkenin içinde bulunduğu durum, hala kısa vadede çözüme kavuşturulmaktan oldukça uzak görünmektedir. Ülkede siyaset kurumunun işleyişini yitirmiş olması ile birlikte korkunç boyutlara ulaşan toplumsal ayrışma, ekonomik çöküşün önlemez bir hale gelmesi ve uluslararası aktörlerin mesele kriz üzerindeki rolleri, meselenin çözümüne yönelik olarak beslenen umutları azaltmaktadır.

³Russia in Venezuela: As Moscow accuses U.S. of "information war," what is Putin's role in the standoff?, CBS News.

<https://www.cbsnews.com/news/russia-in-venezuela-why-vladimir-putin-backs-nicolas-maduro-in-standoff-with-donald-trump-us/>

Kaynak : www.internethaber.com

Sarı Yeleklilerin Demokrasi Arayışı

Fransa'nın eski ekonomi bakanı Emmanuel Macron, 2017'de gençlerin 35 saatten fazla çalışması, yaşlıların haftalık çalışma saatinin ise 30-32 saati geçmemesi, 18 yaşına gelen her gence kültürel içeriklere erişim sağlaması için bir kerelik 500 Euro'luk çek verme, çalışanların maaşlarındaki sağlık ve işsizlik fonu kesintilerinin kaldırılması vaatleriyle cumhurbaşkanlığına adaylığını koymuştu. Bu vaatlerinin sonucu olarak 7 Mayıs 2017'de Fransa cumhurbaşkanlığına seçilmiştir. Bütün bu vaatlerine rağmen Macron'un yapmak istediği yeni reformlarla halkın tepkisini çekmesi çok uzun sürmemiştir.

Avrupa Birliği'nin üçüncü büyük gücü olan Fransa yüksek işsizlik, zayıf rekabet gücü, yüksek kamu ve özel borç yükleri gibi yapısal zorluklarla karşı karşıyadır. Bu zorluklar karşısında Fransız halkının kurulu düzene güvenini yitirmiş olan kesimi 17 Kasım 2018 Cumartesi günü Sarı Yelekliler

Seda Albayrak

Euro Politika Dergisi
Araştırma Ekibi Üyesi

adıyla Fransa sokaklarında gösterilere başlamışlardır. Bu durum Avrupa'nın diğer ülkeleri için bile büyük endişe kaynağıdır çünkü eğer kontrol altına alınmazsa daha önce olduğu gibi Fransa sokaklarında başlayan bu protestonun kısa sürede Avrupa'nın diğer ülkelerine yayılması çok olağan bir durumdur. Nitekim öyle olmuştur. Bu protesto hareketi çok kısa bir sürede Avrupa'nın diğer ülkelerine yayılmıştır.

Halkın ayaklanmasının altında yatan birkaç önemli sebep vardır. Macron büyük şirketlere vergi indirimini yaparken, çalışan maaşlarında 37,3 lük bir vergi kesintisi yapmıştır. 1 milyon 300 Euro'nun üzerinde varlığı olanlar için varlık vergisini kaldırmıştır. Çalışma yasasında yeni bir reforma gidip işten çıkarmaları kolaylaştıracak ve çalışanların tazminat haklarını tehlikeye sokacak bir yol izlemiştir. Dar gelirli olan ve öğrencilerin ihtiyacı olan kira yardımlarında kesinti yapmıştır. Macron bütün

bunları yaparken, Avrupa'nın en pahalı petrolünü tüketen Fransızlar yeni bir vergi planıyla karşı karşıya kalmışlardır. Bu vergi planına göre 1 Ocak 2019 itibariyle dizelere 6,5 sent, benzine 2,9 sent ek vergi eklenecektir. 2014'te ton başına 7 Euro ile başlayan karbon vergisi 2018'de 44 Euro'ya çıkmıştır. Artan karbon vergisi pahalılık ve yoksullaşma olarak insanların hayatına etki etmiştir. Yıllarca dizel motor almaya yönlendirilmiş insanlar dizel yakıtın benzinle neredeyse eşitlenmesine de öfkeliydiler. Kısacası petrol zammı Fransız halkının ayaklanması için yeterli bir sebep olmuştur.

Sarı yekeklileri bir araya toplayan şey kurulu düzenin zenginlere yararlı olacak politikalar izlemesi ve alttaki kesime gaddar davranıyor olmasıydı. Bu eylemcilerin en dikkat çeken yanı orta ve üzeri yaş grubundan oluşmalarıydı. Göstericiler herhangi bir parti ya da sendikanın süreci sahiplenmemesi adına oldukça bağımsız bir tutum sergilemişlerdir. Aslında bu tutum sarı yekeklilerin başarılı olabilmesi adına oldukça doğru bir yol olmuştur. Çünkü eğer bu protestolar bir partiye yada sendikaya mal edilirse bölünmeler olacaktır ve bu kadar insan aynı amaç için toplanamayacaktır.

Bu protestolarda Macron'un tutumuna bakacak olursak kendini otoriter milliyetçilere karşı halkın liberal cumhurbaşkanı olarak tanımlayan Macron ilk başta konuşması için başbakan gibi diğer politikacıları yolladı. Macron bu reformların çevreci yaklaşımla, yenilenebilir enerjiye geçiş için bu vergilerin getirildiğini ve politikalarının doğru olduğunu, geri adım atmayacakları geri bildiriminde bulundu. Aslında bu geri adım atmıyoruz çağrısı sarı yekeklilerin öfkesini daha da şiddetlendirdi.

Ülke geneline devam eden eylemler şiddet olaylarına sebep oldu. Paris'teki gösterilerde 5000 polis göstericileri dağıtmak için biber gazıyla müdahale etti. Paris uzun yıllardır görülmemiş şiddet olaylarını yaşadı. Dükkânların vitrinleri kırıldı, araçlar ateşe verildi, mağazalar yağmalandı. Bu durumlar zaten ekonomik olarak çokta iyi durumda olmayan Fransa ekonomisini fazlasıyla etkiledi. Bu şiddet olaylarının ardından hükümetten ilk geri adım geldi. Hükümet akaryakıt vergilerini de içeren çevre reformunu altı ay askıya aldıklarını ve Sarı Yekekliler'in taleplerini dinlemek için üç ay boyunca ülke genelinde Danışma Komiteleri kuracaklarını duyurdu. Ancak bu yeterli olmadı ve

halk 8 Aralık cumartesi günü yeniden sokağa çıktı. "Macron istifa" diye bağırarak halk reformu askıya alınmasını yeterli olmadığını vergilerin tamamen kaldırılmasını talep etti. Bütün bu şiddet olaylarının sonucunda esnaf dükkânlarını kapatmak zorunda kaldı, ekonomik zarar milyarlarca Euro'ya ulaştı ve halkın inatla sokaklarda eylemlere devam etmesi sonunda hükümet geri adım attı. Macron Fransızlar'ı anladığını ve yoksul kesimlerin alım gücünü yükseltmek için gerekli adımları atacaklarını, asgari ücreti ayda 100 Euro artıracaklarını, akaryakıt zamlarını tümüyle kaldırdıklarını, emekli aylıklarında yapılan kesintileri kaldıracaklarını ve çalışanlara yılsonu primi ödeneceği sözünü verdi. Sarı yekeklilerin eylemlerine son vermesini istedi. Halk için bunlar yeterli değildi onların asıl istediği daha demokratik bir seçim sistemi ve halka adaletli davranılmasıydı. Sarı yekekliler referandum sistemi getirilmesi gerektiğini, bundan sonra kararların halka sorulmasını istediklerini dile getirdiler.

Bu protestolarda Macron'un tutumuna bakacak olursak kendini otoriter milliyetçilere karşı halkın liberal cumhurbaşkanı olarak tanımlayan Macron görülüşü gibi halkın değil yüksek gelirli çıkarlarına hizmet eden bir cumhurbaşkanı olmuştur. Emmanuel Macron'un kemer sıkma politikalarından en çok etkilenen sınıf orta sınıftır. Sosyal devlet yardımları kısıtlayan ve halkı yönetime dâhil edemeyen bir cumhurbaşkanının karşısında orta sınıfın Sarı Yekekliler adı altında bu eylemleri yapması çok olağan bir durum olmuştur. Fransa demokratik sistemi Fransız halkını yönetime dâhil edemediği için daha önce sahip olduğu liberal dengeyi kaybedip büyük bir dönüşüm içine girecektir.

Fransa günümüz demokrasisinin şekillenmesine sebep olan özgürlük, eşitlik, kardeşlik kavramları üzerine kurulmuş bir ülkedir fakat halk bu kavramlardan geriye bir şey kalmamasından oldukça şikâyetçidir ve liberal sistem üzerindeki bu kriz demokrasiyi sarsmaktadır. Macron bu gösteriler ilk başına aşırı sağa mal etmiştir. Bu eylemleri aşırı sağa mal eden Macron'un aslında isyanlarla nasıl baş edeceğini bilmeyip Cumhurbaşkanlığı seçimindeki aşırı sağ rakibini itibarsızlaştırma çabasıdır.

Kaynak : Hürriyet

Sonuç olarak Macron'un 2 Nisan 2019'da yaptığı sarı yekekliler açıklamalarına odaklanmak doğru olacaktır. Macron sonunda aslında halkın demokrasi ve adalet istediğini anladığını ve bu reformların demokrasi açısından faydalı olacağını açıkladı. Halk inisiyatifi referandumunu, beyaz oyların dikkate alınması ve seçimlerde oy kullanma zorunluluğunu getiremeyeceğini belirtti. Bunun yerine konseyler kurup konuları halkla tartışacağını belirten Macron'un bu tutumu halkın istediği demokrasiyi vereceğimiz eşitlik sağlayacağız tutumuyla çok örtüşmemektedir. Elitlerin okulu olarak bilinen kamu görevlilerinin yetiştirildiği ENA okulunu kapatacaklarını duyuran Macron'un göreve geldiğinde kaldırdığı Varlık Vergisi ISF'i ise geri getirmeyeceğini söylemesi de eşitlik ilkesiyle çok örtüşmemektedir. Halkın dilediği vergi adaletsizliğini düzeltmek yerine kökten gelen eşitsizlikler ve eğitim eşitsizliklerini düzenleyecekleri reformlar yapacaklarını belirten Macron'un bu tutumu Sarı Yekekliler için büyük hayal kırıklığıdır. Macron'un konuşmasında yer alan reformların halkın istekleriyle örtüşmediği ortadadır. Cumhurbaşkanı Macron Sarı Yekeklileri ikna etmek için yaptığı bu açıklamalarla halkın sadece %37'sini ikna etmeyi başarabilmiştir.

Haziran sonunda somut yasaları hazırlayacaklarını belirten Macron yanlış politikalar izlediğinin ve halkın Cumhurbaşkanından çok şey beklediğinin farkına varmıştır fakat yaptığı açıklamalarla bir şeyler için çabılıyor gibi görünmekten ileri gidememiştir.

17 Kasım itibarıyla başlayan sarı yekekliler gösterileri günümüzde de henüz sonlanabilmiş değildir. Hatta başta da belirttiğimiz gibi bu gösteriler Avrupa'nın birçok ülkesine yayılmış. Benzin zammı yapa devletlerde halk Fransız halkını örnek alarak örgütlenmelere başlamışlardır. Bu durum Avrupa Birliği açısından da oldukça önemlidir. Avrupa Birliği'nin üye devletler için demokrasi ve gelişmiş ekonomiye verdiği önem AB prensipleri açısından bakıldığında da oldukça tehlikeli bir hal almaya devam etmektedir. Sarı yekekliler sadece Fransa için değil Avrupa Birliği içinde büyük sorundur. Belçika Hollanda ve son olarak İsveç'e sıçrayan Sarı Yekekliler hareketi demokrasiyi göz ardı edip ekonomiye ağırlık verilen Avrupa ülkelerinde artık demokrasinin göz ardı edildiğini bu durumun AB'nin büyük bir demokrasi açığına sahip olduğunun somut bir göstergesidir.

Kaynak : REUTERS / Russell Cheyne

Will the UK

,which has not yet overcome the Brexit trauma,
face a Scottish concussion?

The Scots did not give a green light to the Scottish Independence five years ago in 2014 because of the benefits brought by the UK's EU membership. Now, there no longer is any other string that ties them to Westminster.

As it is known the United Kingdom is a country that is formed by four different regions namely England, Scotland, Wales, and Northern Ireland. I'm talking about 66 million people that live on the same island with the idea of solving their problems by staying united. Scotland, which is the fatherland of the famous warrior William Wallace, has always been keen on its freedom. For this cause, no matter how much blood and eristic conflicts Scotland has had with the United Kingdom for its own independence it could not easily abandon the advantages brought by the empire on which the sun never sets.

Tolga Uslu
Euro Politika Dergisi
Araştırma Ekibi Üyesi

The best example of my argument can be seen in the Scottish Independence Referendum which was held in 2014. In this referendum, %55 of Scots wanted to continue with the UK to which they were bound for more than 300 years. One of the biggest reasons why they refused a divorce from the UK was the UK's EU membership that provided them free travel and residence rights with the EU. Of course, there were also economic reasons. According to the pro-leave-the UK parliament members, the UK was benefiting from the petroleum reserves that were discovered in the Northern Scotland and Scotland was not benefiting from this revenue. These pro-leave campaigners, who also blamed London for the economic crisis, were claiming that if Scotland broke up with the UK it would become a far richer country and they would have all the revenue from the petroleum reserves.

Though it pleased nationalist Scots greatly, it was quite obvious that a newly-declared Scotland would have hard times in having a word to say in Europe against a highly capable London. The rumors from London that in case Scotland leaves the UK it will be really hard for Scotland to be a member of the EU. These rumors overshadowed the dreams of the most Scots with a dream of spending their holidays in Italy and Spain. Most of Scots did not also believe that they had enough power to square up to the UK's economic embargo. It was also irrational to think that London would easily give up on the petroleum reserved in the north and leave it to Edinburgh. Actually bringing the petroleum reserves into question was a really risky scenario for London as well. In the event of a discussion over the petroleum reserves, it would cost London billions of dollars income. The result of this independence referendum was a victory for London and David Cameron and a disappointment for Edinburgh and Nicola Sturgeon. Sturgeon stated that "I was disappointed just like everyone who has put their hearts and souls in this campaign. Our country will never be the same after this campaign."

Two years later following the Scottish Independence Referendum in 2016, with the support of the then-prime minister David Cameron, a second referendum stormed through the island. In this referendum, the UK's leave from the EU was voted and with a shocking result the residents of the United Kingdom woke up in the morning of the 24th of June in a country that decided to leave the EU. This result cost a political career to many politicians starting with David Cameron. Cameron, who boggled this referendum, resigned and passed the helm to Theresa May who also couldn't make a leave draft to pass from the parliament and recently have left the prime minister office. May was also cursed by Brexit.

In this Brexit referendum, Scots ranked the top in the polling with %62 of them supporting the stay in the EU campaign. For, the EU membership was the only hook that was binding them to the UK. And now, this membership was dismissed over a

night. Moreover, no matter how willing Scots were for staying in the EU majority of the UK did not want to be a part of the club. Therefore, this result was a great disappointment for Scots. The Scottish first minister Nicola Sturgeon had the microphone just after the Brexit results and told that a second independence referendum for Scotland was necessary under these circumstances.

This was a political mistake made by London and handed to Nicola Sturgeon, who has for years been looking for a political weakness from Westminster, on a silver platter. Scots did not give a green light to the Scottish Independence five years ago in 2014 because of the benefits brought by the UK's EU membership. Now, there no longer is any other string that ties them to Westminster. Furthermore, a parliament that did not know how to handle this divorce strengthens Sturgeon's hand. It is very clear that Sturgeon will push for a second independence referendum for Scotland. And this time, she has a muzzy parliament against her that could not agree on a draft on how to break up with the EU. It is most likely that Sturgeon, in the event of a second independence referendum, will be going on the rampage with her campaign on the UK's leave decision from the EU. Because in the last time this was this membership advantage made her lose. Besides, Sterlin that has lost a great deal of its value since Brexit allows Sturgeon to portray an economically weak London. It is not quite logical to run an independence referendum solely based on these conditions. Perhaps, the thing Sturgeon is supposed to do is to convince London for a freer Scotland with a greater proportion on the petroleum revenue. Likewise, it is seen in Catalonia that it is not quite easy to break up with countries such as Spain and the United Kingdom with essential empirical backgrounds. Instead, nowadays, it is more rational to persuade the central governments for more compromises and rights.

On the other hand, it doesn't necessarily mean that a potentially independent Scotland will constantly be disputing with the UK. After all, not all breakups mean an absolute cut. Like in the Republic of Ireland case, it can be turned into a good vicinage.

Seemingly, Brexit did not only break the UK from the EU. It also caused a diffusion within the UK. Although Theresa May has been warned about this many times, she was incapable of keeping the UK citizens united. Because she should have listened to the demands of Scots that voted for remaining in the EU. It was quite fair for Scots to demand extended rights. Some of their demands were reasonable. Yet, May's government ignored them. Even, and with nationalistic feelings denounced some of the demanders. Admittedly, it is not very easy to work with SNP led by Nicola Surgeon on many topics due to the party's inclination on using every single issue as political leverage against London. If a second Scottish Independence is on the way, the main campaign should not be based on English against Scottish nationalist difference. Because it's clear that this nationalism is no longer viable on the island. If Surgeon wants to succeed, she must highlight the realities that more democratic rights should be given, the right of expression should be extended, the petroleum income should fairly be distributed, and how much a political mistake made by London cost them. So long as this Brexit deadlock is not solved, everyone on the island will somehow end up in obscurity. Apparently, hot summer is on the way for the empire on which the sun never sets.

Kaynak :www.diplomatico.co

Fighting Against Corruption by the European Union in North Macedonia

Okan Vatansever
Euro Politika Dergisi
Araştırma Ekibi Üyesi

As Vachudova (2009) clarified that corruption is a big obstacle to the functioning of a market economy and, it also causes to enrichment of certain elite groups in a country. For this reason, the European Union (EU) is trying to promote good governance and fight against corruption among its Member States as well as in accession countries. Corruption is one of the significant obstacles in front of the strengthening democracy and economy of Western Balkan countries. (Komsuoglu & Kurtoglu Eskisar, 2015). North Macedonia is one of them which located in Central Eastern part of the Europe. The EU is using conditionality principle to promote good governance and fight against corruption in North Macedonia. In this paper, first, I would like to give the details about the EU's principle of conditionality with regard to promotion of good governance and fighting against corruption in accession countries. Second, I would like to address situation of corruption in North Macedonia before and after the accession process. Last, I would like to criticize whether the EU has success or not in North Macedonia to reach its purpose.

How the EU promote good governance and fight against corruption in North Macedonia?

When the EU has established, all European states that have liberal democracy could join the Union through enlargement process, however, because of structurally different new members joined the Union, there has been needs for new conditions more than having only liberal democracy in the candidate countries in order to join the EU. (Anastasakis, 2008) For this purpose, Copenhagen criteria have introduced as a set of conditions for candidate countries before to apply membership to the EU. Adaptation of *acquis communautaire* is put by the EU for accession countries in order to join to the EU. (Kochenov 2008: 21 as cited in Glöpker, 2013) Among these new conditions, promotion of good governance and fighting against corruption cannot be seen directly in *acquis communautaire*. Through these conditions, the EU is moved further and persist on openness, participation, accountability, effectiveness and coherence more in accession countries which help to promote good governance and fight against corruption in accession countries.

(Risteska, 2013) For this purpose, two chapters are opened to fulfill by accession countries; 'Judiciary and Fundamental Rights' and 'Justice, Freedom and Security.' (Risteska, 2013) Therefore, these criteria has created the conditionality principle of the EU which is a process rather than only applying set of rules, especially, when promote good governance in accession countries. (Risteska, 2013) Through this principle of conditionality, the European Commission is looking accession process of a candidate country, and reports their progress annually. (Glüpker, 2013) As Schimmelfennig and Sedelmeier stated that when candidate states fulfill the conditions, the EU is applying 'reinforcement by reward' strategy (2004) In 1998, allocation of financial assistance to candidate countries have become dependent on the meeting these criteria by the candidate countries determined by the Council regulation. (Glüpker, 2013) Therefore, in order to understand the EU's effectiveness on reforms in accession countries as well as in North Macedonia, conditionality principle of the EU should be examined in these areas; interpretation of documents such as Commission Reports which make pressure on candidate countries and, scope and size of financial assistances as rewards in order to fulfill conditions by accession countries. (Glüpker, 2013) On the other hand, cost of implementation of conditions have played crucial role in accession countries that affect the EU's promotion of good governance and fighting against corruption reforms besides with other conditions. (Glüpker, 2013) In Western Balkans, promotion of good and effective government has started play key role and, expected by the EU from Western Balkan candidate countries to fulfill by accession countries. (Börzel, 2009 as cited in Risteska, 2013) North Macedonia is one of the Western Balkan countries in accession process. To see whether there is a positive progress or no progress in North Macedonia in the field of good governance and anticorruption, changing dynamics of these documents that published by the Commission and size of financial assistance should be considered. Besides that, Corruption Perception Index (CPI) and Governance scores of North Macedonia would be used in order to see differences that corresponding with these developments.

What has changed in North Macedonia?

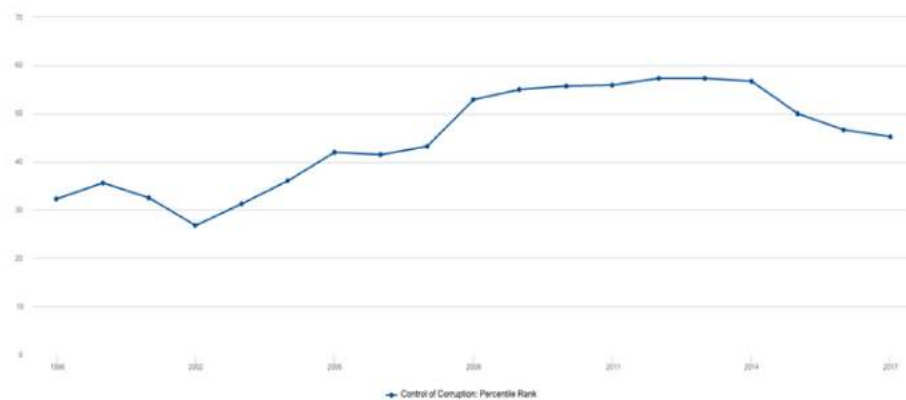
Republic of North Macedonia gained its independence from Socialist Federal Republic of Yugoslavia in 1991 by the name of Republic of Macedonia in that time. From its establishment, one of the main strategic goals of the country has been to join the EU. (Risteska, 2013) However, in terms of criteria that given by the EU, Macedonia was not ready to join the EU. After the independence from 1991 to 1998, government party Social Democratic Union of Macedonia (SDSM) had suppressed civil society, free media and political competition and also similar situation had followed when VMRO-DPMNE party came into power after 1998 (Tomić, 2019). Democratization process of Macedonia also tackled by the name issue between Greece which Greece vetoed usage of Macedonia name in all international organizations. Also, inter-ethnic tensions that arise in 2001 between Albanian groups in the country blocked the process of democratization of the country as well. (Tomić, 2019) Under these circumstances, Macedonia has very low corruption scores before the accession. (See the table 1) In 2002, Macedonia signed Stabilization and Association Agreement (SAA) with the EU. Starting from that point, Macedonia has made several legislative changes based on standards that given by the EU. (Tomić, 2019) However, these legislative changes did not lead to significant policy implementation that related to improvements in the area of rule of law, judiciary effectiveness and fighting against corruption. (Tomić, 2019) Macedonia applied full membership to the EU in 2004, from that time model of governance by the EU was provided, changing legislation based on *acquis communautaire* has started after 2004. (Risteska, 2013) Macedonia has gained its candidate status and visa liberalization in 2009 which can be considered as a reward by the EU. Although Macedonia has been trying to fulfill conditions since 2009, official negotiation process still was not started due to name dispute between Greece. However, a referendum held in 2018 in Macedonia and the country has changed its name from Macedonia to North Macedonia, in order to abolish the main obstacle on the way of membership. So, when the EU was starting to

try to promote good governance and fight against corruption in Macedonia after 2004, as I mentioned above, these area should be looked in order to analyze the process; Commission's annually reports, size of financial allocation and cost of implementation should be considered. Since the sign of SAA, the Commission is publishing annual reports whether Macedonia applying criteria or not and, these reports has become key conditions to strengthen good governance and fight against corruption. (Risteska, 2013) For instance, in the first Annual SAA Assessment Report, corruption has seen a serious cause fulfilling criteria given by the EU. (First Annual SAA assessment report [COM (2002)163] p.3 as cited by Risteska, 2013). At the same annual report in 2004, where Macedonia strengthened its decentralization process and, implement Ohrid Framework Agreement successfully, progression in the anticorruption policies is seen by the EU in the report. So, we can say that with observing developments annually was one of mechanism that using by the EU in order to strengthen good governance and fighting against corruption in Macedonia. As a second method of the EU is using financial instruments as a reward for fulfilling conditions. For this purpose, Community Assistance for Reconstruction, Development, and Stabilization (CARDS) has introduced by the EU in 2000 in order to allocate financial assistance to

strengthen civil society capacity which is related to promote good governance in the country. Through CARDS, term of good governance has introduced also after 2005 that aimed to strengthen Justice and Home Affairs and public administration reforms. (Risteska, 2013) When Macedonia has applied full membership in 2007, The European Accession Partnership Agreement has signed and, it also increased effect of the EU's conditionality principle. After signing this agreement, the EU has introduced the Instrument for Pre-Accession (IPA) funds in 2007 that allocated according to fulfilling conditions by Macedonia. IPA funds has more related output legitimacy, which are more related to judiciary reform, anticorruption policies and improvement of the rule of law compared to CARDS. (Risteska, 2013) Besides looking these reports and observing financial assistance, North Macedonia's profile from the Corruption Perception Index (CPI) and World Bank Governance Indicator score can give idea whether these conditionality principle is successful or not. The score of Macedonia has started from 3.3 score in 1999 that relatively on the good place if we compare it next ten years' score of Macedonia. Between period of 2010-2015, the country has followed almost same score around 4.2 which was higher than in 1999. However, sudden decrease occurred in 2016, and from that time Macedonia is located again same score with 1999

	1999	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2018
Republic of North Macedonia	3.3	2.3	2.7	3.3	3.8	3.9	4.4	4.2	3.5	3.7

Table 1: Corruption Perception Index (CPI) scores for North Macedonia. With 0 corresponding to lowest rank, and 10 to highest rank.

Table 2: Worldbank Government Indicators (Control of Corruption) with 0 corresponding to lowest rank, and 100 to highest rank.

Kaynak : www.ceps.eu/

Success or Failure?

As we can see that before the accession process, North Macedonia was not able to have a successful democratization process. Macedonia has turned its democratization process when it turned towards the EU. When Macedonia signed SAA in 2001 and started to increase its relations with the EU, two tables showed that possible improvements that occurred in the area of corruption from starting the year of 2001. When we look at the development in the area of fighting against corruption in progress reports of Macedonia, there is some progress related to corruption-related issues. (Glüpker, 2013) Looking at the size of material assistance, Macedonia has received CARDS and IPA funds increasingly from the Commission. When CARDS was introduced, it started from almost 15 million Euros in 2000 and ended with almost 55 million Euros in 2006, also IPA has started with 60 million Euros which is started in 2007 and reached approximately 90 million Euros in 2010 per year. (Glüpker, 2013) While these funds are not directly related to promotion of good governance and fighting against corruption, when

we look at when the amount of money started to increase to Macedonia, the country's score in CPI score started to increase positively like in the period after 2006. (Glüpker, 2013). In the area of good governance and corruption-related reforms, there is also a democratic cost of implementation. Glüpker clarified this situation, parties' orientation, whether reformist or not, can play an important role to implement reforms related to corruption and good governance. She explains that because of changing party orientation in Macedonia, after 2001 ethnic crisis, put nationalist party to more reformist idea. It also creates understanding with opposition party which was already Western-oriented reformist. It decreased the cost of implementation in Macedonia which led to have some success in the period after 2004. (Glüpker, 2013) In addition to these, the process of accession has an indirect effect to establish the State Commission for Prevention of Corruption (SCPC) which was created to fight against corruption in 2002. (Tomić, 2019) This step also shows that the EU's effect of encouraging countries to combat against corruption.

Which reasons make reforms as a success or failure?

When North Macedonia's relation with the EU is accelerated from 2001 until 2014, it has positive effect on promotion good governance and fighting against corruption in the country. This can be explained by the relation between corruption and increasing financial assistance which strengthening civil society capacity, public administration reforms which can increase good governance and decrease corruption rates in that country. In terms of cost of implementation, in 2006, VMRO-DPMNE shows its willingness to make EU-based reforms, they gained public support easily and, it reduced democratic cost of implementation of reforms that make the process more smoothly. (Glüpker, 2013) Also, commission reports is putting countries in a pressure and, it can lead to make reforms in order take these financial assistance from the EU. However, when we looked at the reforms in a long-term, we can see negative developments after 2014 and 2015. Because, governments that have diplomatic relations with the EU make all the acts of governments legitimate in a country and, it creates new elitist power which can use allocations of the EU against opposition party. (Wunsch & Richter, 2009) According to Wunsch and Richter (2009), parties can gain support from public because of their willingness to join the EU, and we can see the same situation of gaining power by VMRO-DPMNE party from 2006 to 2016, almost ten year they controlled the country. This negative improvements can also be explained long-standing candidate status of Macedonia. Because of the name issue with Greece, since its independence, Macedonia has faced international block, it can create tiredness to continue reforms in the country. It was one of the main obstacles before accession of the country, and it was derailed the way of fulfilling all the conditions that given by the EU to gain membership status. (Tomić, 2019) SCPC has not also too much success because of its budget allocated by state budgeted and, Tomić (2019) clarified that it creates dependency to the ruling parties.

Conclusion

The EU is using conditionality principle in Macedonia to promote good governance and fighting against corruption in the country. In order

to understand the EU's efforts and effects in this purpose, recent history about democratization process and situation in corruption of Macedonia has given in the article. Before the accession process, Macedonia has suppressed clientelist party structure almost ten years after their independence. With the ethnic tension, situation became worst and the country got the worst scores about corruption in that years. However, when the country started to increase its relations with the EU, through new conditions and financial assistance, situation related to corruption was becoming well after the relations. Also, when financial assistance started to increase, Macedonia also faced relatively better conditions about on corruption and good governance. However, as I mentioned above, long-standing dispute with Greece was great barrier to make better relations with the EU for Macedonia. For this reason, nationalist and autocratic party ruled the state almost ten years in contrast to positive reforms about good governance and fighting against corruption.

Bibliography

- Anastasakis, O. (2008, December). The EU's political conditionality in the Western Balkans: towards a more pragmatic approach. *Southeast European and Black Sea Studies*, Vol. 8, 365–377. doi:10.1080/14683850802556384
- Glüpker, G. (2013). Effectiveness of EU Conditionality in the Western Balkans: Minority Rights and the Fight Against Corruption in Croatia and Macedonia. *Journal of Contemporary European Research*, 223–241.
- Günay, C., & Džihic, V. (2016). Decoding the authoritarian code: exercising 'legitimate' power politics through the ruling parties in Turkey, Macedonia and Serbia. *Southeast European and Black Sea Studies*. doi:DOI: 10.1080/14683857.2016.1242872
- Kochenov, D. (2008). EU Enlargement and the Failure of Conditionality. *Pre-Accession Conditionality in the Fields of Democracy and the Rule of Law*. The Netherlands: Kluwer Law International BV.
- Komsuoglu, A., & Kurtoglu Eskisar, G. M. (2015). A critical assessment of the transformative power of EU reforms on reducing corruption in the Balkans. *Southeast European and Black Sea Studies*, doi:DOI: 10.1080/14683857.2015.1015315
- Risteska, M. (2013). The role of the EU in promoting good governance in Macedonia: towards efficiency and effectiveness or deliberative democracy? *Nationalities Papers: The Journal of Nationalism and Ethnicity*, doi:DOI:10.1080/00905992.2013.769504
- Schimmelfennig, F., & Sedelmeier, U. (2004). Governance by conditionality: EU rule transfer to the candidate countries of Central and Eastern Europe. *Journal of European Public Policy*, 669–687.
- Tomić, S. (2019). Leadership, Institutions and Enforcements: Anti Corruption Agencies in Serbia, Croatia and Macedonia. London: Palgrave Macmillan. doi:10.1007/978-3-319-97583-2
- Vachudova, M. A. (2009). Corruption and Compliance in the EU's Post-Communist Members and Candidates. *Journal of Common Market Studies*, 43–62.
- Wunsch, N., & Richter, R. (2019). Money, power, glory: the linkages between EU conditionality and state capture in the Western Balkans. *Journal of European Public Policy*.

Kaynak : tibet.net

Çin, Afrika'yı Yakın Markajına mı Alıyor? Bu Durumu Avrupa Birliği Nasıl Değerlendiriyor?

Büşra Nur Bulun
İstanbul Üniversitesi
Lisans Öğrencisi

Bu yazımızda Çin'in Afrika kıtasındaki dominantlığı ve AB'nin bu yakın dostluğa bakış açısını anlamaya çalışacağız. Fakat öncesinde tarihsel bir bakış açısıyla Afrika'yı anlamak için, içerisinde bulunduğu Birliği tanıyıp, fikir sahibi olmak gerekir. Peki, Afrika Birliği Nedir ve Nasıl Doğmuştur?

1957 yılında Afrika Birliği, Gana ile başlayarak sayısı artan Sahra'nın Güneyindeki Afrika (SAGA) ülkelerinin bağımsızlıklarını kazanmak istemeleriyle beraber Afrikalı liderlerin tüm ülkeleri aynı çatı altında toplamak istemelerinden doğan bir uluslararası kuruluştur. 25 Mayıs 1963 yılında "Afrika Birliği Örgütü" (Organization of African Unity) adı altında Etiyopya'nın başkenti olan Addis Ababa'da imzalandı. 32 bağımsız Afrika ülkesinden 30'u bu kuruluşu kabul etti. Kuruluşunu takiben, AfBÖ'nün öncelikli hedefi, Afrika'da sömürgecilik ile Güney Afrika Cumhuriyeti'nde Irk Ayrımcılığına (Apartheid)

son verilmesi oldu. Afrika Birliği Örgütü, bağımsızlıklarını yeni kazanan Afrika ülkelerinin bu öncelikli hedefinin gerçekleştirilmesinde önemli rol oynamıştır. Sömürgeciliğe son verilmesinde sağladığı başarılarla karşılık, AfBÖ, üye ülkeler arasındaki çekişmeler, üye ülkelerin katkı paylarının muntazam ödenmemesi ve teşkilatın değişen dünya koşullarına uydurulmasına imkân verecek Kurucu Anlaşma'da bazı değişikliklerinin yapılamaması gibi nedenlerle, diğer alanlarda etkili ve saygın bir kuruluş olamamıştır. Afrika ülkeleri arasında yeni bir örgütlenmeye gidilmesine ilişkin ilk somut teklif, 9 Eylül 1999 tarihinde Libya'nın

Sirte şehrinde düzenlenen AfBÖ Zirve toplantısında Libya Devriminin Lideri Muammer Kaddafi tarafından yapılmıştır. Bu öneri doğrultusunda yapılan çalışmalarla kısa sürede AfB'nin Kurucu Anlaşması hazırlanmış ve 26 Mayıs 2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir. AfBÖ'den, AfB'ne geçişin sorunsuz olması amacıyla, Mayıs 2001 yılından sonra, AfBÖ Kurucu Anlaşması yaklaşık 1 yıl daha yürürlükte kalmış ve Teşkilat, 8 Temmuz 2002 tarihinde Güney Afrika'nın Durban şehrinde düzenlenen ABÖ Zirvesini takiben fiilen sona ermiştir. ABÖ'nün yerini 9 Temmuz tarihinden itibaren Afrika Birliği almıştır. (Altan, C.2007)

Aslında, Afrika Birliği'nin temel hedefleri Kurucu Anlaşma'da belirlenmiştir. Kıta üzerinde politik ve sosyal-ekonomik bütünleşmenin ve gelişmenin hızlandırılması, barış ve istikrarın korunması ile demokratik prensipler ve iyi yönetimin sağlanmasıdır.

Çin- Afrika İlişkileri

Günümüzdeki Çin-Afrika ilişkilerinin anlaşılabilmesi, Soğuk Savaş başlangıcından günümüze, taraflar arasındaki ilişkilerin tarihsel arka planının ortaya konulmasını gerekli kılmaktadır. Çin'in Afrika'ya olan ilgisi, belirlenen dönemi kapsayan yaklaşık yetmiş yıllık süre içinde, Çin'de ve uluslararası sistemde meydana gelen değişikliklerden doğrudan etkilenmiştir. Yirminci yüzyılın ilk yarısında, Afrika'nın büyük bir bölümü, sömürgeci devletlerin egemenliği altındaydı. Çin'in bu dönemde kıta ile olan ilişkisi, 1941'de yürürlüğe giren Dostluk Antlaşması imzaladığı Liberya'nın yanı sıra, Güney Afrika ve 1942'de diplomatik ilişki kurduğu yarı bağımsız Mısır ile sınırlıydı.³ Çin; II. Dünya Savaşı sonrasında oluşan uluslararası sistemde, Batılı güçlerin diplomatik izolasyonundan kurtulmak için, 1950'lerin başında kıtaya nüfuz etmeye başladı.¹

Afrika ve Çin arasındaki ilişkide gözlemlenen çarpıcı büyüme, küresel ve ekonomide meydana gelen derin dönüşümlerin bir parçası olan yirmi birinci yüzyılın en büyük hikâyelerinden biridir. Heyecan, merhamet ve şaşkınlıkla karşılandı. Batı emperyalizmine karşı mücadelelerin ve kalkınma için insani arzuların tarihsel yakınlıklarının doğduğu Afrika ve Çin arasındaki kalıcı ortaklığı

temsil ediyor. Bazı eleştirilere göre, Afrika'nın Çin yapımı mallar için kazançlı bir ihracat pazarı ve artı sermayesi için bir çıkış noktası olan ucuz bir hammadde kaynağı olarak hizmet ettiği bir yüzyıl öncesine ait Avrupa sömürgeleştirmesini hatırlatıyor. Bir kalkınma ortağı yerine, bazıları Çin'i Afrika'nın en büyük kalkınma rakibi olarak görüyor, patlayıcı büyümesi ve küresel pazarlara doyumsuz bir arayışı Afrika'nın sanayileşme ve rekabetçiliğini tehdit ediyor.

Çin'in Afrika'daki Çıkarları

Çin'in Afrika'daki planlarını kategorileştirerek ele almak aslına bakarsanız çok daha fazla yararlı olur. Bu ilgi alanlarını Politik, Ekonomik, Güvenlik ve İdeolojik olarak dört ana başlık altında toplayabiliriz.

Politik Yakınlaşma & Çıkar İlişkisi

Çin Halk Cumhuriyeti'nin ilk günlerinden beri, siyasi çıkarlar, Pekin'in Afrika ile olan ilişkisinin temeli ve sürekli teması olmuştur. İki kutuplu Soğuk Savaş uluslararası sisteminde arkadaş arayışı içinde olan Pekin, Afrika'nın yeni bağımsız ülkelerini birleştirecek kilit bir grup olarak tanımladı. Çin, ortak bir ortak zemin gördüğünü belirtti ve aynı tarihsel deneyimlerinin bir sonucu olarak Afrika ile empati duygusu yaşadı: Afrika ve Çin, "kapitalistler ve emperyalistler tarafından sömürgeleştirme" kurbanı oldular ve II. Dünya Savaşı'ndan sonra aynı ulusal bağımsızlık ve kurtuluş göreviyle karşılaştılar.

54 Afrika ülkesi, Birleşmiş Milletler devletlerinin dörtte birinden fazlasını oluştururken, Çin, siyasi gündeminde Birleşmiş Milletler 'deki desteğine güvendi.2008'de Pekin Olimpiyatları'ndan önce, Tibet sorunu ABD İnsan Hakları Konseyi'nde Çin için tartışmalı bir nokta oldu.Çin, Afrika ülkelerine sessiz kalmaya ya da düşmanca tartışmaları veya eylemleri etkisiz hale getirmek ve engellemek için Çin'in Tibet politikasını destekleyen ifadeler yayınlamalarına güvendi.

Bugün, insan haklarından BM reformuna, bölgesel güvenliğinden Çin'in çekirdek ulusal çıkarlarına kadar uzanan meselelerde Çin, Afrika'nın kendisinin yanında yer aldığını düşünmektedir.

Ekonomik Çıkarlar

Çin'in kendi içinde siyasi çıkarların mı yoksa ekonomik çıkarların mı temsil edileceği konusunda yaşadığı bir tartışma mevcut. Herkesin bildiği gibi Çin'in Afrika stratejisinde kesin bir önceliği var. Fakat Çinli yetkililer, son altı yılda Çin'in Afrika'daki hedefinin hiçbir zaman ekonomik faydaları olmadığını vurguladı: 2011'de Çin'in o zamanki Başbakan Wen Jiabao katılmış olduğu bir panelde gururla belirtti;

“Çin, en fakir olduğu zamanda Afrika'ya kendini düşünmeden yardım etti. Tek bir damla yağdan, petrolden istifade etmedik veya Afrika'dan mineral çıkartmadık.”

Bu, Pekin'in Afrika'yı ekonomik faydalardan ziyade siyasi bağların baz alındığı bir şekilde gördüğünü gösteriyor. Fakat bu gerçekten de böyle midir?

Afrika, çeşitli nedenlerden dolayı Çin'in Dışarı Çıkma stratejisine mükemmel bir şekilde uymaktadır. Her şeyden önce, Afrika'nın zengin enerji rezervleri, mineralleri ve hammaddeleri, Çin'in iç kaynaklı büyümesini artırmak için doğal kaynaklar arayışını doğrudan beslemektedir. Bu arada Çin, pazar potansiyeli açısından Afrika'nın iyi olacağını da gördü. Çin imalat sanayii, daha az gelişmiş Afrika ülkelerinin pazar talebine uyan, nispeten düşük bir fiyata tekstil, elektronik ve diğer ürünler üretmenin benzersiz avantajından yararlanıyor. Afrika'nın Çin pazarı olarak önemi, 2008'deki uluslararası mali kriz ve Çin'in ihracat sanayileri üzerindeki korkunç etkisi nedeniyle önemli ölçüde arttı.

Ayrıca, Çin endüstriyel ekonomisini yükseltmeye ve küresel tedarik zincirinde yükselmeye çalıştığında, Afrika, geniş ve keşfedilmemiş emek kaynaklarıyla birlikte, sanayileşen endüstriler için ideal bir yer olarak tanımlanmaktadır. Afrika'ya yoğun sanayi yapan Çin, kendi kalkınma modelini ve kalitesini geliştirmek için daha fazla sermaye harcıyor ve ucuz işçi gücünden faydalanarak aslında Afrika'yı arkadaşıca sömürüyor. 2012 yılında, Çin'in Afrika ile ticareti 198,5 milyar dolara ulaşırken, ihracatta yüzde 42, ithalatta yüzde 58 ve ticaret açığı 27,9 milyar dolar oldu. Çin, 2009'da ABD'yi Afrika'nın en büyük ticaret ortağı olarak aştı.

Çin'in GoingOut stratejisi ayrıca Çin'in Afrika'ya yatırım yapmasını da teşvik ediyor. Ticaret Bakanlığı'nın verilerine göre Çin'in Afrika'daki yatırımları 2007'de 1,57 milyar dolardan 2008'de 5,49 milyar dolara yükseldi. 2009'da uluslararası finansal krizden bu yana büyüme 1,20 milyar dolara düştü. Sonra 2011'de 3,17 milyar dolar oldu. Bu büyümeye rağmen, Afrika Çin'in toplam küresel yatırımının sadece küçük bir kısmını oluşturuyor. 2011'de, Çin'in Afrika'ya yaptığı yatırım, küresel toplamının sadece yüzde 4,3'ü, Çin'in Asya'ya (yüzde 60,9), Latin Amerika'ya (yüzde 16) ve Avrupa'ya (yüzde 11,1) göre daha düşüktü.

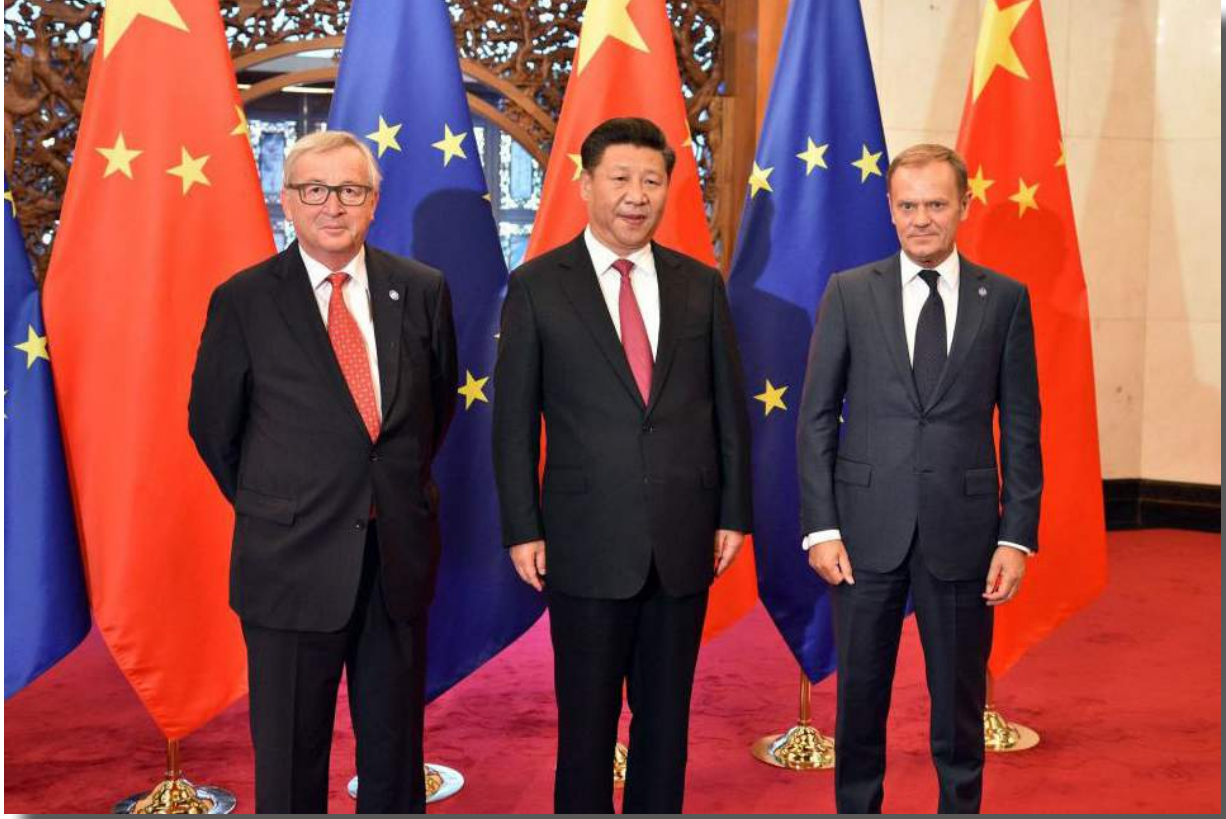
Ayrıca, Çin hükümeti, imtiyazlı krediler, ticari krediler, düzenli ve tercihli ihracat ile alıcının kredileri yoluyla Afrikada yatırım yapmayı aktif olarak teşvik ediyor. 2009'dan 2012'ye kadar Çin, “imtiyazlı krediler” biçiminde Afrika'ya 10 milyar dolar finansman sağlamıştır.

Güvenlik Çıkarları

Geniş coğrafi mesafeye bakıldığında, Afrika, Çin'in acil ulusal güvenliğine veya çevresinin güvenliğine yönelik doğrudan bir fiziksel tehdit oluşturmuyor. Bununla birlikte, Çin'in ekonomik faaliyetleri ve personel varlığı kıtada hızla büyüdükçe, Çin yatırımlarının ve vatandaşlarının fiziksel güvenliği Pekin için en büyük zorluk haline geldi. Eksik verilere göre, Ekim 2012 itibariyle Afrika'da en az 1 milyon Çinli yaşıyor. Bu insanlar, Afrika'daki dalgalı siyasi durumların bir sonucu olarak yerel düzeyde ve devlet düzeyinde çok sayıda güvenlik tehdidine maruz kalıyor.

Bu nedenle, Çin'in Afrika'daki güvenlik çıkarları çoğunlukla savunmacı ve mevcut ekonomik çıkarlarını ve vatandaşlarını korumaya yönelik. Çin yatırımları ve vatandaşları daha az gelişmiş, politik açıdan istikrarsız alanlarda özellikle savunmasız kalıyor. Şimdiye kadar, Pekin, öncelikle Çin vatandaşlarına ve yatırımlarına konsolosluk koruması sağlamak için elçiliklerine güveniyor.

Afrika Birliği'nin bölgeyi kendi barışı koruma operasyonlarını desteklemesinin yanı sıra Çin, Afrika Birliği'nin ordusuna mali destek sağlama ve güvenlik görevlileri ile barışı koruma, bu insanları eğitime taahhüdünü yerine getirdi. Afrika'nın barış ve güvenlik meselelerine Çin fazlasıyla dâhil olmaktadır.

Kaynak : eu.boell.org

Bu hamleler, Çin'in iki ana politika sonucunu ortaya koyuyor: 1) Çin, Afrika Birliği'ni Afrika'nın güvenlik çıkarlarını korumak için gelecek vaat eden bir güçlendirici güç olarak görüyor ve 2) Çin, Afrika'daki güvenlik tehditlerini etkisiz hale getirmek ve bunlarla mücadele etmek için bu tür kapasiteleri geliştirmede yardım etmeye isteklidir.

İdeolojik Çıkarlar

Tarihsel olarak, Soğuk Savaş sırasında ve Çin'in reformundan önce ideoloji, Çin'in Afrika ülkelerine yönelik politikasını belirleyen ana etken olmuştur. Bu dönemde, Çin'in Afrika'ya yönelik politikasının temel felsefesi, Çin'in sömürgecilik, emperyalizm ve revizyonizme karşı gelişmekte olan dünyada en önde gelen ülke olması gerektiği idi. İdeolojiye verilen önem, Çin'i dostça diplomatik alan aramaya zorlayan düşmanca Çin'e karşı olan dış çevreden kaynaklanıyordu.

Bu ideolojiye dayalı politika, 1979'dan sonra ortadan kalktığı söylenmektedir. Çünkü, Çin'in kendi ekonomik sıkıntılarına rağmen Afrika'ya büyük bir yardımda bulunması ideolojik sömürü

algısını ortadan kaldırmıştı. O zamandan beri, Çin artık siyasi partilerle olan ilişkilerini belirlemek için ideolojiyi (komünizm, sosyalizm veya kapitalizm) kullanmıyor ve Afrika'daki ülkeleri manipüle etmediğini söylüyor.

Çin'in tüm Afrika ülkeleriyle olan ilişkisi, temel olarak ekonomik çıkarlar ve uluslararası destekçileri toplamak, meşruiyet ve Çin hükümetine destek gibi pratik politik düşüncelerden kaynaklanıyor. İdeolojik bir çıkar pek de söz konusu değil gibi yansıtılıyor. Çin'in Afrika'ya ideolojik ilgisi, ülkenin önceliklerini ekonomik kalkınmaya ayırarak ideolojik manipülasyonun aslında var olmadığını insanlara göstermek istiyor. Fakat Çin'in kalkınma modelini yaygınlaştırarak ve Pekin'in meşruiyetini destekleyen farklı bir form aldı. Afrika ülkelerinin Çin'in modernleşme algısına uyum sağlamaya çalışması kıta üzerinde olan problemleri görmezden gelmesi aslına bakarsanız daha fazla karmaşa yaratmaktadır.

Peki, bu yakın dostluğa karşı Avrupa Birliği'nin bakışı nedir?

Avrupa Birliğinin Çin- Afrika İlişkilerine Tepkisi

Çin'in Afrika'daki güçlü varlığı, Avrupa Birliği'ni hem Çin hem de Afrika ile olan ilişkilerini yeniden değerlendirmek zorunda bıraktı.3 Nisan 2008'de Avrupa Parlamentosu, "Çin'in politikası ve Afrika'ya etkileri üzerindeki kararını kabul ederek AB'yi Çin ve diğer yükselen donörlerin yarattığı zorluklara cevap verme konusunda tutarlı bir strateji izlemeye yöneltti.

Avrupa Komisyonu, Ekim 2008'de AB, Çin ve Afrika arasında "AB, Afrika ve Çin: barış, istikrar ve sürdürülebilir kalkınma konusunda üçlü diyalog önerisi" hazırlayarak cevap verdi. Komisyonun iletişimi diyalog ve iş birliği için dört alan önermektedir: barış ve güvenlik, Afrika altyapısına destek, çevrenin ve doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve tarım ve gıda güvenliği. Avrupa Komisyonu tarafından belirlenen dört odak alandan çok Güvenlik, iş birliğine en çok alan sunan kategori olmuştur. Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker, ekonomik ilişkileri derinleştirmek, yatırım ve işleri artırmak için Afrika ile yeni bir ittifak yapılmasını önerdi. Teklif, yalnızca beş yıl içinde Afrika'da 10 milyona kadar iş yaratılmasına yardımcı olabilir, dedi. Vizyon, "kıtadan kıtaya" serbest ticaret anlaşması dediği maddeleri içeriyor. Çin'in artan etkisine karşı koymak için Afrika ile bağları derinleştirme Avrupa Birliği'nin planının bir parçası.

AB Komisyonu Başkanı Jean Claude Juncker gazetecilere yaptığı bir açıklamada "Afrika'nın hayır işlerine ihtiyacı yok, dostluğa ve iş birliğine ihtiyacı var. Bizim de Avrupalılar olarak en az onlar kadar bu yakınlaşmaya ve ortaklığa ihtiyacımız var" dedi. Bir başka örnek ise Zambiyalı siyasetçi Michael Sata, 2011 yılında Zambiya Cumhurbaşkanı seçilmeden önce 2007'de Harvard Üniversitesi'ne "Çin sömürüsüne kıyasla Avrupa sömürgeciliği daha iyi huylu görünüyor, çünkü ticari sömürü ne kadar kötü olsa da, sosyal ve ekonomik altyapı hizmetlerine de yatırım yaptı. Öte yandan, Çin yatırımları, yerel halkın refahı gözeltilmeksizin, Afrika'dan alınabileceği kadar alınıp çıkmaya odaklandı."2 dedi.

Afrika'nın mevcut ihtiyaçları üzerine Çin, ekonomik kalkınmanın ön şartı olarak altyapıyı görürken, AB iyi yönetişime ve sivil topluma gelişimine önem veriyor. Bu ikili çatışmadan şu anlık Çin karlı çıksa da AB bu döngüyü değiştirmek için adımlar atmaya devam edecek gibi görünüyor.

Kaynakça

Arslan, İ. (2018). "Bir Ülke-Bir Kıta İlişkileri: Çin-Afrika Örneği" Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 31: 125-142.

<https://www.forbes.com/sites/panosmourdoukoutas/2018/08/04/china-is-treating-africa-the-same-way-european-colonists-did/#58365440298b>

<https://tr.euronews.com/2018/12/18/avrupa-birligi-afrika-yi-cin-e-birakmamak-icin-adim-atiyor>
<http://www.eias.org/wp-content/uploads/2016/03/EU-Asia-at-a-glance-Turkstra-EU-China-Africa.pdf>

Hanauer, Larry and Lyle J. Morris, Chinese Engagement in Africa: Drivers, Reactions, and Implications for U.S. Policy. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2014. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR521.html.

Thrall, Lloyd, China's Expanding African Relations: Implications for U.S. National Security. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2015. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR905.html.

China's Great Leap Outward: Hard and Soft Dimensions of a Rising Power / Andrew Scobell, Marylena Mantas, eds. (New York: The Academy of Political Science, 2014)

²(Scott D. Taylor'da "Afrika'daki Çin Başkentinin Doğası, Güncel Tarih, Mayıs 2018, s. 197'de alıntılanmıştır)

Kaynak : Milliyet

Ukrayna Devlet Başkanlığı Seçimlerinde Bir İlk

Komedyen Zelenskiy'in Zaferi

Bundan yaklaşık beş yıl önce 2015 yılında başkent Kiev sokaklarında komedyen Volodimir Zelenskiy'nin fotoğraflarının yer aldığı "Halkın Başkanı" yazılı afişlere bakan insanlar, ilk başta buna bir anlam verememişti. Daha sonraki günlerde ise, bu afişlerin, Zelenskiy'nin başrolünü oynayacağı "Halkın Hizmetkârı" (Sluganaroda) adlı siyasi komedi dizisine ait olduğu anlaşılmıştı. Zelenskiy, dizide, senaryo gereği sonradan Başkan seçilen bir lise öğretmenini canlandırmış ve canlandırdığı karakterin yolsuzluklara karşı sergilediği tutum ve yaptığı konuşmalarla büyük ilgi çekmiştir.

Dizide Ukrayna halkının en çok dikkatini çeken durum ise, Zelenskiy'nin geleneksel Başkanların sergilediği tutumu sergilememesinden kaynaklanmıştır. Çünkü Zelenskiy, dizide, koruma ordusu yanında olmadan ve bisiklet kullanılarak Kiev sokaklarında gezmiştir. Halktan biri şeklindeki imajıyla, Zelenskiy, bu doğrultuda olumlu bir kamuoyu oluşturmuş ve Başkanlığa giden yolu açmıştır. Öyle ki, dizide Zelenskiy'nin karakterinin yaptığı konuşmalar internette izlenme rekorları kırmıştır. Aslında Ukrayna'da ve daha birçok ülkede mevcut olan bir soruna vurgu yapan dizide, Zelenskiy'nin karakteri, yolsuzluk

Burçin Memiş
EURO Politika Dergisi
Araştırma Ekibi Üyesi

batağında olan bürokratlara, kirli işler çeviren güçlü kişilere ve medyayı gücünü elinde tutan ve medyayı yöneten insanlara karşı öfke ve bıkkınlığını dile getirmiş ve nihayetinde senaryo gereği ülkesinde Başkan seçilmiştir.

Devlet Başkanı Petrovich Goloborodko karakteriyle, Zelenskiy, Ukrayna halkının güvenini ve sevgisini kazanmıştır. Nitekim televizyonda kayda değer bir rating alarak izlenme oranı 20 milyona ulaşmış, Youtubeda ise 100 milyona yakın kişiye kendisini izleterek efsaneleşmiştir. Zelenskiy, tüm bu yaşanan sürecin kendisinin lehine olduğunun fazlasıyla farkındadır ve bu doğrultuda PR (Halkla İlişkiler) çalışması oluşturmuş ve gündem belirleyerek yalnızca PR değil Siyasette de etki oranının yüksek olduğunu fark ettiği bir çalışma stratejisi gerçekleştirmiştir.

Bir zamanlar Wag The Dog (Başkanın adamları) Filmi için oluşturulan “Gündem belirme” kuramının yarattığı etki gibi diyebiliriz. Başkanın adamları filmi, kendi içinde Siyasetin, planlanmış bir kurguyla istenilen şekilde oluşturulabileceğini göstermektedir. Ulaşılmak istenilen hedefe yönelik adım adım taktiksel bir strateji inşa edildiğinin net bir şekilde gösteren durumu ifade ediyor diyebiliriz. Bu yüzden, Siyasi arena için de Gündem belirleme tüm okların yönünü farklı hedefe yönlendirecek güce sahiptir denilebilir. Tıpkı Zelenskiy’nin seçim öncesi ve sürecinde yaşadığı durum gibi. Bir film, sadece “Film” şematüğinden fazlasıyla çıkararak, Zelenskiy için Siyasete atılmasını sağlayacak ivmeyi kazandıracak hale dönüşmüştür. Vlodimir Zelenskiy, Ukrayna halkının gözünde yarattığı olumlu imajın, “Başkan aday” olması durumunda nasıl bir sonucu olacağını ve hatta siyasette hiç bugüne kadar varolmadığı halde elde edilebilecek sonucun kendi lehine gerçekleşebileceğinin fazlasıyla farkındadır denilebilir.

Geçmiş yıllarda yaşadığı iç karışıklıkların etkileri devam eden ve Batı ile Rusya’nın nüfuz mücadelesine sahne olan Ukraynada iktidar 2014 yılında değişmişti. Batı eksenine kayan, “Avrupalılaştırmak” adına Sovyet geçmişinin izlerini yoketmek ve Rusya ile bağlarını tamamen koparmak için radikal oluşumlar sergilenen ülkede, adayların birçoğu propagandalarını Rusya karşıtlığı üzerinden yürütüyor. Poroşenko 5 yıl Devlet Başkanlığı yaptığı Ukrayna için, 31 Mart’ta gerçekleştirilecek seçimlerde Ukrayna’nın egemenliği ve “bekası meselesi” olarak durumu yansıtır ve halktan Rusya tehdidini karşı ülkenin ulusal

güvenliğinin sürmesine yönelik oy istemektedir. Geçen kasım ayında Azak Denizi’nde Rusya ile yaşanan kriz sonrası geçici sıkıyönetim ilan eden, Ukrayna Ortodoks Kilisesi’nin Moskovadan bağımsızlığını sağlayarak tarihi bir adım atan Poroşenko’nun sloganı da “Ordu, dil ve inanç” olmuştur. Çünkü Ukrayna halkının bütünlüğüne ve barış içinde yaşaması gerektiği vurgusunu sık sık hatırlatarak hedef kitlesi olan seçmenlerde kendisi için olumlu bir etki istemektedir.

Zelenskiy, Devlet Başkanlığına aday olduğunu ilk açıkladığında, aslına bakılırsa toplum tarafından fazla önemsenmemiştir. Fakat seçim sürecinde olaylar geliştikçe, rakiplerine fazlasıyla fark atmayı başarmıştır. Aldığı oyların çoğunu ise, siyasi arenada “yeni yüz” beklentisi olan gençler sayesinde toplamıştır. Bu faktörlerin yanı sıra, Zelenskiy’nin Ukrayna’da isminin hiçbir yolsuzluğa dahil olmaması da seçim öncesi ve sonucunda büyük öneme sahiptir. Zira Zelenskiy, kampanya sürecinde dizide karakterize ettiği rolün hakkını vereceğini izlenimini halka aşlamıştır. Tüm bunların akabinde ise Ukrayna halkı devlet başkanlığı seçimi için 31 Mart Pazar günü sandık başına gitmiştir. Seçim öncesi yapılan birçok anket sonucuna göre ünlü komedyen Vlodimir Zelenskiy seçimin favorisi olarak görülmektedir.

Devlet Başkanı Petro Poroşenko ve eski Başbakan Yuliya Timoşenko da güçlü adaylar olarak gösterilmiştir. Bu doğrultuda Ukrayna’da Devlet Başkanlığına aday olan Volodimir Zelenskiy, 31 Mart’ta gerçekleştirilen seçimin ilk turunda oyların yüzde 30,24’ünü almıştır. Rakibi olan Devlet Başkanı Petro Poroşenko ise, yüzde 15,95 oy almıştır. Eski Başkan olan Yuliya Timoşenko ise ilk tur sonunda elenmiştir. Bu nedenle, adaylar yüzde 50’nin üzerinde oy alamadıkları için seçimler ikinci tura kalmıştır. Poroşenko Ukrayna’da önceki yıllarda Devlet Güvenlik Konseyi sekreterliği görevini yapmıştır ve 2014 yılında gerçekleşen kanlı çatışmalardan sonra Devlet Başkanı olarak seçilmiştir. Ukrayna halkı, Poroşenkoyla birlikte değişim ve daha rahat yaşayabileceklerini düşünmüşlerdir. Fakat 5 yıl süre ile kaldığı Devlet Başkanlığı boyunca Ukrayna halkının

Kaynak : Diriliş Postası

bu doğrultudaki beklentisini gerçekleştirememiştir.

Yüksek oranda yapılan zamlar, birçok yolsuzlukla isminin anılmasına ve Ukrayna halkına söz verdiği halde, Ülkenin doğusunda meydana gelen savaşı sonlandırmaması 31 Mart 2019 seçim süreci Poroşenko için büyük tehdit oluşturmuştur. Aynı zamanda, Poroşenko savunma sanayide Rus bağlantılı yolsuzluk iddiaları nedeniyle de bazı Radikal kesimlerin tepkisini almıştır. Tüm bu olumsuz faktörlerin yanında Ukraynalı lider Poroşenko'nun "vatansever" olarak yarattığı imajı ve Putin düşmanlığı" Ukrayna halkı için AB ile vizesiz seyahat hakkı gerçekleştirmesi ve Ukrayna Ortodoks Kilisesi'nin Rusya'dan bağımsızlığını sağlaması Poroşenko'yu bu seçim sürecinde yaşamasını sağlayacak olumlu etmenleri oluşturmaktadır. Tüm bu faktörlerin akabinde, ikinci tur için hazırlıklar sürerken, Ukrayna'da halk tarafından en çok konuşulan konu başlığı, Başkan adaylarının seçimden önce statta yapılması beklenen televizyon tartışması olmuştur. Zelenskiy ve Poroşenko'nun iki tur seçimlerin yapılacağı 21 Nisan'dan önce iki gün önce Kiev'de bulunan 70.000 kişilik Olimpiyat Stadı'nda halkın önüne çıkması bekleniyordu.

Zelenskiy, halihazırda Devlet Başkanı olan Poroşenko'yu stada davet etti. Bu davetin üzerine, Poroşenko, Zelenskiy'e şöyle bir yanıt vermiştir: "Statsastat,

delikanlı olun karşıma çıkın". Poroşenko, yapılan anketler doğrultusunda Zelenskiy'nin kendisinden çok önde olduğunun farkındadır ve bu yüzden 14 ve 19 Nisan'da iki kere canlı yayında olmak şartıyla ona talepte bulunmuştur.

Yasalara göre 19 Nisan'daki tartışmanın televizyon stüdyosunda olması gerektiğini vurgulayan Poroşenko, 14 Nisan Pazar günü Zelenskiy'i statta beklemiş, fakat Zelenskiy gelmeyince tek başına mitingini sürdürmek zorunda kalmıştır. İkinci turu gerçekleştirilen seçimler, Ukrayna Merkez Seçim Komisyonu tarafından değerlendirmeye alınmış ve ilk elde edilen verilere göre seçime katılma oranı yüzde 62 olarak belirlenmiştir. Oyların sayımının başlatılmasından yerel saat dilimine göre 23.55'e kadar sandıkların neredeyse tamamı açılmıştır. Tüm bu veriler ışığında açıklanan sonuçlara göre, Zelenskiy yüzde 72,48 oy alarak seçimi kazanmıştır. Önceki Başkan olan Poroşenko ise ancak yüzde 25,20 oy almıştır. Artık eski Başkan olan Petro Poroşenko alınan sonuçlar doğrultusunda yenilgiyi kabul etmiş ve Zelenskiy'i kutlamıştır. Bunun yanı sıra, siyasi arenadan uzak durmayacağını da ifade etmiştir. Hatta Başkanlığı kazanan Zelenskiy'nin çok güçlü ve etkili bir muhalefeti olacağını da sözlerine eklemiştir.

Mecbur Muyuz?

Türkiye, Avrupa Birliği ile olan birlikteliğini yeni bir boyuta taşıırken, yenedünya düzeninde kendisine yeni partnerler aramakta. Yöneldiği bu yeni partnerler Türkiye'ye ne getirecek ya da ne getirebilir sorusu çok önem arz etmektedir. Öncelikle Avrupa Birliği'nin kurulma aşamasından günümüze kadar geçirdiği süreçleri ve Türkiye'nin bu süreçteki yerinin ne olduğu ve bundan sonra ne yapılması gerektiği üzerinde durmaya çalışacağım. Akabinde; Avrupa Birliği, Türkiye için vazgeçilebilir bir amaç mı yoksa kesinlikle mecbur olduğumuz bir yapıyı sorusuna cevap bulmaya çalışacağım.

1951 yılında temelleri atılmış olan Avrupa Birliği, üyeleri arasındaki kömür ve çelik endüstrilerinin yönetimini bir araya getirmek amacıyla kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'na dayanmaktadır. 1957 yılında ise gümrük birliği işlemlerini sağlayan Avrupa Ekonomik Topluluğu ve nükleer enerji çalışmalarını yürütmek için kurulan

Onur Aker

Euro Politika Dergisi
Araştırma Ekibi Üyesi

Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (Euratom) olmak üzere iki yeni topluluk daha oluşturulmuştur. 1967 yılında, imzalanan Brüksel Antlaşması ile var olan 3 topluluk, Avrupa Topluluğu (AT) adıyla tek bir çatı altında toplanmıştır. 7 Şubat 1992 tarihinde yürürlüğe sokulan Maastricht Antlaşması ile ilk kez Avrupa Birliği terimi kullanılmıştır. Avrupa Birliği 28 üye ülkeden oluşmaktadır.

Türkiye'nin Avrupa Birliği üyelik süreci, 1963 yılında Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Topluluğu ile ortaklık anlaşması imzalamasıyla başlamış ve 1987 yılında tam üyeliğe başvurmasıyla ivme kazanmıştır. 1999 yılında AB üyeleri tarafından aday

olarak kabul edilen Türkiye, 2005 yılında tam üyelik müzakerelerine başlamıştır. 2005 yılında başlayan müzakereler kapsamında Türkiye, Avrupa Birliği uyum yasaları kapsamında toplam 35 başlıktan oluşan yükümlülüklerin sadece 16 tanesini gerçekleştirebilmiştir. En son açılan başlık ise Haziran 2016'da olup, AB Konseyi'nin Haziran 2018'de aldığı karar ile Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılım müzakerelerini durma noktasına getirmiştir. Buraya kadar kronolojik olarak Avrupa Birliği sürecini anlatmaya çalıştım. Peki, bundan sonra ne olacak. Gerek Avrupa Birliği'nin Türkiye'den beklentileri, gerekse Türkiye'nin Avrupa Birliği'nden beklentileri neler?

Avrupa Birliği, gerek siyasal gerekse ekonomik açıdan bir bütün gibi hareket eden bir topluluk. Bu topluluğun içinde var olabilmek için bu topluluğun değerlerine uygun hareket etmek ve topluluğun amaçları ile aynı amaçlara sahip olmak gerekiyor. Türkiye, özellikle 2005'te tam üyelik müzakerelerinin başlaması ile samimi olarak Avrupa Birliği içerisinde yer almak istediğini, yapmaya çalıştığı yapısal reformlar ile ifade etmeye çalışmıştır. Ancak son yıllarda topluluğa girmek

için atılan samimi adımların yerini, demokratik bir ülkede olmaması gereken politikalar ile birlikte topluluktan uzaklaşmaya yönelik atılan adımlar aldı. Atılan önemli adımlar, yapılmaya çalışılan demokratik atılımlar yerini tam tersi içine kapanmaya ve Avrupa Birliği'nden uzaklaşmaya bıraktı. Özellikle Rusya, Çin ve İran ile yakınlaşma çabaları, Avrupa Birliği üye ülkeleri ile restleşmeler ve "AB bize kapıyı kapatırsa bizde Şangay beşlisi ile yolumuza devam ederiz" tehditleri, süreci Avrupa Birliği ile müzakerelerin dondurulması sonucuna kadar götürdü.

Peki, Türkiye'nin perspektifinin Avrupa Birliği'nden Rusya, Çin ve İran'a çevrilmesi ekonomik açıdan mantıklı mı?

Burada önemle dikkat etmemiz gereken husus, Avrupa Birliği ülkeleri ile olan mevcut ticari ilişkilerimiz ve bunu kaybetmemiz sonucunda ortaya çıkacak boşluğu ne derece; yakınlaşmaya çalıştığımız Çin, Rusya Federasyonu ve İran ile oluşabilecek ticari aktivite ile karşılayabileceğimizdir.

Aşağıda yer alan Ticaret Bakanlığı'nın açıkladığı 2018 yılı Dış Ticaret verilerine göre, aradığımız tüm bu soruların cevaplarına ulaşabileceğiz.

İHRACAT - Ülke Gruplarına Göre Dağılım - Yıllık					
	Dağılım %		Milyon \$ - \$ Million		
	2017	2018	2017	2018	Değişim %
	% Share	% Share	\$	\$	% Change
GENEL İHRACAT	156.993	100,0	167.967	100,0	7,0
AB ÜLKELERİ (28)	73.906	47,1	83.987	50,0	13,6
TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ	1.995	1,3	2.186	1,3	9,6
DİĞER ÜLKELER	81.092	51,7	81.794	48,7	0,9
DİĞER AVRUPA ÜLKELERİ	9.805	6,2	11.704	7,0	19,4
AFRİKA ÜLKELERİ	11.674	7,4	14.452	8,6	23,8
KUZAY AFRİKA	7.525	4,8	9.479	5,6	26,0
DİĞER AFRİKA	4.149	2,6	4.973	3,0	19,9
AMERİKA ÜLKELERİ	12.166	7,7	12.822	7,6	5,4
KUZAY AMERİKA	9.700	6,2	9.577	5,7	-1,3
ORTA AMERİKA VE KARAYİPLER	1.171	0,7	1.473	0,9	25,8
GÜNEY AMERİKA	1.295	0,8	1.772	1,1	36,8
ASIA ÜLKELERİ	46.608	29,7	41.816	24,9	-10,3
YAKIN VE ORTADOĞU ÜLKELERİ	35.337	22,5	29.463	17,5	-16,6
DİĞER ASIA ÜLKELERİ	11.271	7,2	12.353	7,4	9,6
AVUSTURALYA VE YENİ ZELANDA	648	0,4	805	0,5	24,3
DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	192	0,1	195	0,1	1,3

Kaynakça: Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler Bülteni (2018 Yıllık)
<https://www.ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>

Önceki sayfada yer alan 2018 yılı ihracat rakamları tablosuna baktığımızda; 2018 yılındaki toplam ihracatımızın % 50 sini Avrupa Birliği üyesi ülkelere gerçekleştirmişiz. 2017 yılında bu oran %47,1 iken 2018 yılında %50'ye yükselmiştir. Sadece bu veri bile, Avrupa Birliği ülkelerinin ülkemiz ticareti için ne kadar önem arz ettiğini göstermektedir.

İHRACAT - Ülkeler ve Ülke Gruplarına Göre Dağılımı - Yıllık			
	2017	2018	Değişim % % Change
GENEL TOPLAM	156.993	167.967	7,0
A. AB ÜLKELERİ (28)	73.906	83.987	13,6
B. TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ	1.995	2.186	9,6
C. DİĞER ÜLKELER	81.092	81.794	0,9
1-DİĞER AVRUPA ÜLKELERİ	9.805	11.704	19,4
İSVİÇRE	888	1.734	95,3
K.K.T.C.	1.097	1.226	11,7
RUSYA FEDERASYONU	2.734	3.401	24,4
UKRAYNA	1.341	1.467	9,4
DİĞER	3.745	3.877	3,5
2-AFRİKA ÜLKELERİ	11.674	14.452	23,8
CEZAYİR	1.713	2.032	18,6
FAS	1.658	1.990	20,0
GÜNEY AFRİKA CUMHURİYETİ	485	534	10,1
LİBYA	881	1.498	70,1
MISIR	2.361	3.054	29,4
TUNUS	913	905	-0,9
DİĞER	3.664	4.439	21,2
3-AMERİKA ÜLKELERİ	12.166	12.822	5,4
A.B.D.	8.654	8.304	-4,0
KANADA	1.046	1.272	21,7
MEKSİKA	441	600	36,0
DİĞER	2.025	2.645	30,6
4-ASYA ÜLKELERİ	46.608	41.816	-10,3
YAKIN VE ORTADOĞU ÜLKELERİ	35.337	29.463	-16,6
AZERBAYCAN	1.357	1.475	8,7
B.A.E.	9.184	3.136	-65,9
GÜRCİSTAN	1.209	1.315	8,8
İRAK	9.055	8.350	-7,8
İRAN	3.259	2.393	-26,6
İSRAİL	3.407	3.895	14,3
KUVEYT	440	534	21,4
SURİYE	1.363	1.345	-1,3
SUUDİ ARABİSTAN	2.735	2.636	-3,6
ÜRDÜN	682	861	26,1
DİĞER	11.700	11.873	1,5
DİĞER ASYA ÜLKELERİ	11.271	12.353	9,6
5-AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	648	805	24,3
6-DİĞER ÜLKE VE BÖLGELER	192	195	1,3

Kaynak: TÜİK

Yandaki tabloda ise ülkeler bazında ihracat detayımız yer almaktadır. Görüleceği üzere, Türkiye'nin şu anki perspektifinde olan Rusya Federasyonu ile mevcut ihracat hacmi 3,5 milyar dolar seviyesinde olup, Avrupa Birliği ülkeleri ile mevcut ihracat hacmi 84 milyar dolar seviyesinde bulunmaktadır. Türkiye'nin Çin Halk Cumhuriyeti ile ihracat hacmi 3 milyar dolar, İran ile ihracat hacmi ise 2,5 milyar dolar civarında bulunuyor. Çin ve İran ile ihracat hacmimiz bir önceki yıla göre İran ile %26, Çin ile %1 oranında azalma göstermiştir.

Kaynakça: Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler Bülteni (2018 Yıllık)
<https://www.ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>

İHRACATIMIZIN ÖNEMLİ ÖLÇÜDE AZALDIĞI ÜLKELER				
ÜLKELER	Yıllık / Annual		Fark (1)	Değişim %
	2017	2018	Difference (1)	% Change
B.A.E.	9.184	3.136	-6.048	-65,9
İRAN	3.259	2.393	-866	-26,6
IRAK	9.055	8.350	-704	-7,8
TÜRKMENİSTAN	1.038	467	-571	-55,0
A.B.D.	8.654	8.304	-350	-4,0
SİNGAPUR	679	438	-241	-35,5
İZLANDA	200	24	-176	-88,1
BULGARİSTAN	2.803	2.670	-133	-4,7
SUUDİ ARABİSTAN	2.735	2.636	-98	-3,6
MALTA	540	480	-60	-11,1
BRİTANYA VİRGİN ADALARI	56	4	-52	-93,2
KAZAKİSTAN	746	695	-51	-6,8
SUDAN	395	361	-34	-8,7
NORVEÇ	547	513	-34	-6,1
NAMİBYA	55	23	-32	-58,6
AFGANİSTAN	172	146	-27	-15,5
LİTVANYA	302	276	-26	-8,5
ÇİN	2.936	2.913	-23	-0,8
RUANDA	43	21	-22	-50,9
MOLDOVA	285	266	-18	-6,5
LİSTE TOPLAMI	43.684	34.117	-9.567	-21,9
GENEL TOPLAM	156.993	167.967	10.974	7,0

Kaynakça: Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler Bülteni (2018 Yıllık)
<https://www.ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>

İhracat açısından rakamlara baktığımızda ki önemli olan kalem de budur. Çünkü sattığımız mal ve hizmetlerin izlendiği kalemdir ve Cari İşlemler Dengesine pozitif katkı sağlar. Avrupa Birliği ülkeleri ile olan ticaret hacmi vazgeçilebilir bir tutarda değildir. Tersten baktığımızda da Rusya, Çin ve İran ile olan ticaret hacmimiz gelecek açısından Avrupa Birliği ülkeleri ile yaptığımız ticaret hacmine yaklaşabilir değerlerde de gözükmemektedir.

Sizi tablo yoğunluğuna boğmak istemiyorum ama ortada olan tablolar Türkiye'nin perspektifinin nereye yönelmesi gerektiği konusunda çok önemli bir projeksiyon sunuyor. Avrupa Birliği ile ticaret hacmi istikrarlı bir şekilde artarken, Yeni Türkiye'nin perspektifini çevirmek istediği ülkelerin çoğunda ticaret hacimlerinde düşüş gözlenmektedir. Tabii burada bu ülkeler ile ticaret

yapılmasın gibi bir algı oluşturmak niyetinde değilim. Anlatmaya çalıştığım “dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmamak” gerektiğini anlatmaya çalışıyorum. Avrupa Birliği ile ilişkilerde bozulmalar sonucunda iç politika malzemesi olarak kullanılmaya çalışılan “yeni partnerler ile yola devam ederiz söylemi” sonucunda, yapılabilen ticaret hacminin Avrupa Birliği ülkeleri ile yapılan ticaret hacmine alternatif olamayacağı ortadadır.

Ticaret Bakanlığı'nın açıkladığı İthalat ile ilgili verileri bu analizin konusu dışında tutmak istiyorum. Çünkü ihracat kalemi bizim için gelir kalemi olduğu için ve Türkiye'yi yöneten iktidar saikleri Türkiye'ye hedef olarak gösterdiği Rusya, Çin ve İran ile ticaret hedefinin ne kadar gerçekçi olduğunu görmemiz açısından İhracat rakamlarının yeterli olduğu kanaatindeyim.

Bir de konunun ülkemizde devam eden Ekonomik Kriz boyutu var. Uluslararası arenada son dönemde Türkiye'deki ekonomik kriz ve 2019 yılı büyüme tahminleri yayınlandı. IMF'nin açıkladığı Türkiye büyüme tahminine göre; Türkiye, 2019 yılında %2,5 oranında daralacak ve 2020 yılında da %2,5'luk bir büyüme göstereceği bekleniyor.(1) Yani kaba bir hesap ile ekonomik anlamda 2020 yılının sonunda ancak 2018 yılı sonu değerlerinde olacağız. Yine Moody's in açıkladığı Türkiye büyüme tahminine göre; Türkiye, 2019 yılında %2 oranında daralacak.(2) Reuters, 51 kurum ile Türkiye'deki büyüme beklentileri ile ilgili bir anket yaptı. Ve bu ekonomistler 2019 yılı için Türkiye'de bir büyüme beklemiyor.(3)

Ekonomik büyümenin olmadığı bir ortamda, işveren para kazanamaz ve yakın gelecekte büyüme beklentilerinin olumsuz olduğu bir ortamda da şirketini korumak için masraf azaltma yoluna gider ve ilk olarak personel azaltma yolunu seçer. Sonuçta ekonomik durgunluk derinleşerek devam edecektir. Buradan hareket ile;

Ekonomimiz için açıklanan çok önemli bir veride İşsizlik verisi; Ocak 2019 verisine göre; İşsizlik oranı %14,7 ile tarihi bir noktada. Geleceğimiz için çok önemli bir diğer veri ise Genç İşsizlik oranı %26,7 seviyesinde. İşsizliğin arttığı bir ortamda ekonominin düzleşme çıkacağını düşünmek tatlı bir hayalden öteye gidemez. Çünkü ekonomik aktivite de artış için insanların harcama yapması gerekir. İnsanların harcama yapması içinde öncelikle insanların bir işinin olması ve geleceğe güvenle bakması gerekir. Bunların olmadığı bir ortamda ki şu anda Türkiye'de böyle bir ortam maalesef ki bulunmuyor. Bu sebeple ekonomik kriz ortamı kısa bir sürede ortadan kalkacak gibi durmuyor.

Açıklanan bir diğer önemli veri ise Sanayi üretimi verisidir. Şubat 2019 tarihli Sanayi Üretim Verisine göre; Toplam sanayi üretimi bir önceki yıla göre, %5,1 azalmış durumda. Bundan çok daha önemli olan durum ise, Ara Malı Üretimi verisinin bir önceki yıla göre %9,7, Sermaye Malı Üretimine ise yine bir önceki yıla göre %7,8 azalmasıdır. Ara malı nihai ürünün oluşması için

kullanılan hammadde mallarını, Sermaye Malı ise nihai ürünün üretilebilmesi için kullanılan Makine ve Teçhizat üretimini göstermektedir. Bu verilerin düşüş göstermesi, gelecekte üretilecek olan ürünlerde kullanılacak olan hammaddelerin üretimlerinin azaldığını, nihai ürünün oluşmasında kullanılan makine ve teçhizatlarının üretiminin azalması da sermaye sahiplerinin yatırım yapmadığını göstermektedir. Bu iki veride gelecek açısından durumun daha da kötüye gideceğinin habercisi niteliğinde. Halihazırda 2 çeyrek yıldır daralan ekonomide teknik resesyon durumu tescillenmişken, birde üzerine açıklanan bu sanayi üretimi verileri önümüzdeki dönemde de resesyonun daha da derinleşeceğini göstermektedir.

Sanayi üretim endeksi ve değişim oranları, Şubat 2019
[2015=100]

Sektörler ve ana sanayi grupları	Takvim etkisinden arındırılmış		Yıllık değişim (%)
	Arındırılmamış	Endeks	
Toplam sanayi	100,0	99,2	-5,1
Madencilik ve taş ocaklığı	91,0	90,6	-4,7
İmalat sanayi	99,9	99,0	-5,5
Elektrik, gaz, buhar	107,9	107,3	0,4
Ara malı	94,2	93,3	-9,7
Dayanıklı tüketim malı	95,9	94,9	5,0
Dayanısız tüketim malı	105,2	104,2	-0,5
Enerji	110,6	110,2	4,5
Sermaye malı	101,6	100,9	-7,8
Düşük teknoloji	100,2	99,3	-1,4
Orta düşük teknoloji	92,9	92,0	-11,4
Orta yüksek teknoloji	101,4	100,4	-8,3
Yüksek teknoloji	139,7	139,9	14,8

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu,
<http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=30837>

İşgücü ve İstihdam: 2017-2019
(1000 kişi)

	Oca. 19	Oca. 18	Fark	Fark
			2019 / 2018	2018 / 2017
15 Yaş ve Üstü Nüfus	61,017	60,360	657	867
İş Gücü	31,825	31,438	387	780
İstihdam	27,157	28,029	-872	1,357
Tanım	4,618	4,963	-345	70
Sanayi	5,392	5,567	-175	293
İnşaat	1,478	1,958	-480	227
Hizmet	15,670	15,540	130	765
İşsiz	4,668	3,409	1,259	-576
İşgücüne dahil olmayanlar	29,192	28,922	270	87
İşgücüne Katılım Oranı (%)	52.2	52.1	0.1	0.6
İşsizlik Oranı (%)	14.7	10.8	3.9	-2.2
Memo:				
Tanım dışı işsizlik (%)	16.8	12.7	4.1	-2.5
Genç işsizlik oranı (%)	26.7	19.9	6.8	-4.6

Kaynak: TÜİK; Turkey Data Monitor.

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30682>

Kaldı ki; Türkiye’de şanda devam eden ve derinleşen kriz talep yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. İnsanların işsiz kalmaya devam etmeleri harcamaların kısılmasına sebep olacağından talep oluşturmayacak ve kriz derinleşmeye devam edecektir. İşte tam bu noktada akılcı ekonomik politikalar ile üretime talep oluşturucu pazarlara yönelmek gerekmektedir. İşte tam burada yazımın başındaki tablolarla da göstermeye çalıştığım, Avrupa Birliği üyesi ülkeleri ile olan ticari faaliyetlerin ne kadar önem arz ettiği ortaya çıkmış oluyor. Mevcut ihracatın yarısını oluşturan ticari faaliyetleri arttırıcı politikalar hayata geçirilmesi gerekirken, Birliğe karşıtehditkar söylemler zaten zor durumda olan ekonomimiz için daha da zor bir dönemin başlamasına sebep olabilir. Hedef olarak seçilen yeni pazarların rasyonellikten uzak olması mevcut olan ticaret hacminden zaten kendisini gösterirken, sırf iç politika malzemesi olarak kullanılan popülist politikalar ile topluma toz pembe hayaller sunmak, gelecekte karşılaşılabilecek durumları örtmeye çalışmak, aslında topluma yapılmış en büyük kötülük olacaktır.

Sonuçta; Hâlihazırda devam eden ekonomik kriz ve yukarıda ifade ettiğim ve resmi kurumların açıkladığı tablolar ile de desteklemeye çalıştığım durum neticesinde, sizce Türkiye olarak perspektifimizi Rusya, Çin ve İran’a mı çevirmeliyiz, yoksa ihracatımızın %50 sini gerçekleştirdiğimiz Avrupa Birliği üye ülkeleri ile ticaret hacmimizi arttırmanın yollarını mı aramalıyız?

Referanslar

- (1) <https://tr.sputniknews.com/ekonomi/201904091038694112-imf-turkiye-ekonomi-tahmini/>
- (2) <https://tr.sputniknews.com/ekonomi/201902281037936692-moodys-turkiye-ekonomi-kuculecek/>
- (3) <https://tr.sputniknews.com/ekonomi/201903051038024815-reuters-turkiye-anketi-buyume-beklentisi-tahminlerin-altinda-yep/>

Akademik Bildiri Çağrısı

Avrupa ve Akdeniz

Kitap Takvimi

Mayıs-Haziran 2019: Kitap bölüm önerilerinin alınması

Eylül-Ekim 2019: Kitap bölümlerinin teslim edilmesi

Kasım-Aralık 2019: Kitap Basımı

Makale konu başlıkları ve diğer husular hakkında detaylı bilgi için

Editör: Doç. Dr. İlhan ARAS

İletişim:ilhan.aras@yahoo.com

İÇİNDEKİLER

(Genel hatlarıyla gösterilmiştir. Yazarların bölüm talepleriyle şekillenecektir.)

I. AKDENİZ'İN KUZEYİ: GÜNEY AVRUPA

- 1.Güney Avrupa Devletlerinin AB ile İlişkileri
- 2.Güney Avrupa Devletlerinin Akdeniz Politikaları
3. Güney Avrupa Devletlerinde Euro Krizi
- 4.Güney Avrupa Devletlerinin Göç Sorunu
- 5.Avrupa Birliği ve Akdeniz
- 6.Batı Balkan Ülkeleri

II. AKDENİZ'İN GÜNEYİ: KUZEY AFRİKA

- 1.Kuzey Afrika Devletlerinin AB ile İlişkileri
- 2.Kuzey Afrika Devletlerinin Akdeniz Politikaları
3. Kuzey Afrika Devletlerinde Arap Baharı
4. Küresel Güçlerin Arap Baharı Politikaları
- 5.Avrupa Devletlerinin Arap Baharı Politikaları
6. Kuzey Afrika Devletlerinde Güvenlik Sorunu

III. DOĞU AKDENİZ

- 1.Enerji
- 2.Küresel Güçlerin Rolü
- 3.Bölge Güvenliğine Etkileri
- 4.Avrupa'ya Etkisi

YAZIM KURALLARI

Kitap Bölümlerinin Uzunluğu: Kaynakça dâhil 4000-6000 kelime arasında olmalıdır.

Sayfa kenar boşlukları: Alttan ve üstten 2,5 cm; soldan ve sağdan 3,5 cm kenar boşluğu verilir.

Cilt payı: 0 cm

Sayfa numaralandırma: Sayfa numaralandırması yapılmaz.

Yazı tipi: Times New Roman 12 punto.

Dipnotlar Times New Roman 10 punto

Kaynakça Times New Roman 10 punto

Satır aralıkları: Metin, dipnotlar, kaynakça 1 satır aralığı.

Kaynak gösterme: Kaynak göstermede APA6 kuralları esas alınır. Ana metinde parantez içinde yazar soyadı virgöl boşluk yayın tarihi virgöl boşluk s.(Türkçe yayınların sayfa numarası için)ya da p.(Yabancı yayınların sayfa numarası için) boşluk sayfa numarası ya da numaraları. Örnek-1: (Kıvrak, 2017, s. 24), Örnek-2: (Kıvrak, 2017, s. 24-32), Örnek-3: (Smith, 2018, p. 3), Örnek-4: (Smith, 2018, p. 21-22).

Aynı cümlede birden fazla çalışmadan alıntı yapılmış olması halinde en eski yayından en yeni yayına doğru sıralanır, aralarına noktalı virgöl konur. Örnek:(Kıvrak,2017,s.24-32;Smith,2018,p.21-22).

Aynı yıla ait iki çalışma olması halinde yazar soyadı alfabetik sıraya göre sıralanır. Örnek:(Sönmez,2001;Black,2018,p.42;Gerard, 2018,p.43-46).

Aynı yazarın aynı yıla ait birden fazla çalışması halinde yıldan sonra a, b, c..harfleri kullanılır, aralarına noktalı virgöl konur. Örnek: (Sönmez, 2001a; 2001b; 2001c; Black,2018a,p.42;2018b;Gerard,2018a,p.43-46;- 2018b,p.1).

İki yazarlı çalışmalarda yazar soyadları arasına Türkçe çalışmalarda 've', yabancı çalışmalarda 'and' kelimesi konur. Örneğin; (Sönmez ve Kıvrak, 2017, s. 48-49; Gerard and Smith, 2018, p. 43-46).

Üç yazarlı çalışmalarda ilk iki yazarın soyadı virgülle ayrılır, üçüncü yazardan önce Türkçe çalışmalarda 've',yabancı çalışmalarda 'and' kelimesi konur. Örneğin;(Bal, Sönmez ve Kıvrak,2017,s.48- 49; Malone, Gerard and Smith, 2018, p. 43-46).

Doğrudan alıntılar: Doğrudan alıntılarda tüm satırlar soldan 1,25 cm girinti ile başlatılır, sağdan girinti verilmez. Doğrudan alıntılar ayrı bir paragrafta çift tırnak arasında verilir. 1satır aralığı ile Times New Roman 10 punto büyüklüğüyle yazılır.

Paragraflar: Paragrafların ilk satırında 1 cm girinti yapılmalıdır.

Kaynakça bilgileri: Kaynakça bilgilerinin yazımında APA6 kuralları esas alınır. Bazı örnekler için bkz.:

Kaynakça

- Akal, D. (2017, 13 Ekim). Türkiye'deki tutuklu Almanlar. Deutsche Welle, Erişim adresi (25.02.2018): <http://www.dw.com/tr/turkiyedeki-tutuklu-almanlar/a-40936891>
- Aras, İ. & Günar A. (2017). Brexit'in Avrupa Birliği-Türkiye İlişkilerine Etkileri. T. Arı, Ç. A. Koyuncu (Eds) içinde IX. Uludağ Uluslararası İlişkiler Kongresi: Dünya Politikasında Kriz ve Değişim (ss. 304-320). Bursa: Dora Yayıncılık.
- Batten, G. (2009). Speeches in the European Parliament 2004–2009. Great Britain: MCNG Ltd.
- Croft, A. & Staples, D. (2009). British National Party wins first Europe seats. Erişim adresi: <https://uk.reuters.com/article/uk-europe-election-bnp-sb/british-national-party-wins-first-europe-seats-idUKTRE5570F620090608>
- Juncker, J.-C. (t.y.) My Foreign Policy Objectives. Erişim adresi: <http://juncker.epp.eu/my-priorities>
- Kessel, S.V. (2015). Populist Parties in Europe: Agents of Discontent? Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Plach, C. (2015). Radical Right Populist Parties in Britain and the Netherlands: Explaining Electoral Success. Res Publica, 19(1), 1-11.
- The Manifesto of the British National Party. (2010). Democracy, Freedom, Culture And Identity British National Party General Election Manifesto 2010, Welshpool: British National Party.
- Zabala, S. (2017). The difference between right and left-wing populism. Erişim adresi: <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2017/01/difference-left-wing-populism-170112162814894.html>

Başlıklar: Makale başlığı, Giriş, Sonuç ve Kaynakça başlıkları numaralandırılmaz. Makale içindeki birinci dereceden başlıklar 1.,2.,3.,...,ikinci dereceden alt başlıklar 1.1.,1.2.,1.3.,..., üçüncü dereceden alt başlıklar 1.1.1.,1.1.2.,1.1.3.,...,dördüncü dereceden alt başlıklar 1.1.1.1., 1.1.1.2., 1.1.1.3.,..., şeklinde numaralandırılır.

Not: Yazarların takvime uymaları önemlidir.Takvimde belirtilen tarihlerde gönderilmeyen tam metinler kitaptan çıkartılacaktır.

EUROPolitika

Avrupa Birliği Politikaları Dergisi

www.europolitika.com

 [europolitikacom](https://www.facebook.com/europolitikacom)

 [europolitikacom](https://twitter.com/europolitikacom)

 [europolitikacom](https://www.instagram.com/europolitikacom)

 [/company/europolitikacom](https://www.linkedin.com/company/europolitikacom)

AMERİKA'NIN YENİ İHTİYATLI DIŞ POLİTİKASI:

Akıllı Güç'ün Pasifik Vizyonu

Yusuf Ertuğral

Kitabevleri ve
Online
Mağazalarda

AMERİKA'NIN YENİ İHTİYATLI DIŞ POLİTİKASI:

Akıllı Güç'ün Pasifik Vizyonu

Yusuf Ertuğral

